

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Επιχειρησιακού Προγράμματος
Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας (ΕΥΔΕΠ ΠΔΜ)

Πρόγραμμα Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας 2021-2027

1^ο Σχέδιο Προγράμματος

Ιούλιος 2021

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Περιεχόμενα

Στρατηγική του προγράμματος: κύριες αναπτυξιακές προκλήσεις και πολιτικά μέτρα.....	6
Στόχος Πολιτικής 1	7
Στόχος Πολιτικής 2	9
Στόχος Πολιτικής 3	13
Στόχος Πολιτικής 4	14
Στόχος Πολιτικής 5	16
Πίνακας 1	19
Προτεραιότητες	34
2.1.1 P1. Ενίσχυση του παραγωγικού και οικονομικού μετασχηματισμού της Περιφέρειας	35
2.1.1.1 Ειδικός στόχος 1.i Ανάπτυξη και ενίσχυση των ικανοτήτων έρευνας και της καινοτομίας και αξιοποίηση των προηγμένων τεχνολογιών	35
2.1.1.2 Ειδικός στόχος 1.ii Εκμετάλλευση των οφελών της ψηφιοποίησης για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις, τους ερευνητικούς φορείς και τις Δημόσιες Αρχές.....	40
2.1.1.3 Ειδικός στόχος 1.iii Ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ και δημιουργία θέσεων εργασίας στις ΜΜΕ, συμπεριλαμβανομένων των παραγωγικών επενδύσεων	44
2.1.2 P2. Στήριξη της καθαρής ενέργειας και της πράσινης αειφόρου ανάπτυξης.....	48
2.1.2.1 Ειδικός στόχος 2.i Προώθηση της ενεργειακής απόδοσης και μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου	48
2.1.2.2 Ειδικός στόχος 2.ii Προαγωγή των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, σύμφωνα με την Οδηγία (ΕΕ) 2018/2001, συμπεριλαμβανομένων των κριτηρίων αειφορίας που καθορίζονται σε αυτήν.....	52
2.1.2.3 Ειδικός στόχος 2.iv Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και της πρόληψης του κινδύνου καταστροφών και της ανθεκτικότητας, λαμβάνοντας υπόψη προσεγγίσεις που βασίζονται στο οικοσύστημα	55
2.1.2.4 Ειδικός στόχος 2.v Προαγωγή της πρόσβασης στο νερό και της βιώσιμης διαχείρισης του νερού.....	59
2.1.2.5 Ειδικός στόχος 2.vi Προαγωγή της μετάβασης σε μια κυκλική και σε αποδοτική ως προς τους πόρους οικονομία.....	64
2.1.3 P3. Βελτίωση της διασυνδεσιμότητας της Περιφέρειας.....	67
2.1.3.1 Ειδικός στόχος 3.ii Ανάπτυξη και ενίσχυση της βιώσιμης, ανθεκτικής στην κλιματική αλλαγή, έξυπνης, ασφαλούς και διατροφικής εθνικής, περιφερειακής και	

τοπικής κινητικότητας, με καλύτερη πρόσβαση σε ΔΕΔ-Μ και διασυνοριακή κινητικότητα.....	67
2.1.4 P4. Ενίσχυση της Κοινωνικής Ανάπτυξης της Περιφέρειας (ΕΤΠΑ)	71
2.1.4.1 Ειδικός στόχος 4.ii Βελτίωση της ισότιμης πρόσβασης σε χωρίς αποκλεισμούς και ποιοτικές υπηρεσίες εκπαίδευσης, κατάρτισης και διά βίου μάθησης μέσω της ανάπτυξης προσβάσιμων υποδομών, μεταξύ άλλων με την ενίσχυση της ανθεκτικότητας της εξ αποστάσεως και της διαδικτυακής εκπαίδευσης και κατάρτισης	71
2.1.4.2 Ειδικός στόχος 4.iii Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, νοικοκυριών με χαμηλό εισόδημα και μειονεκτούσων ομάδων, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με ειδικές ανάγκες, μέσω ολοκληρωμένων δράσεων που περιλαμβάνουν υπηρεσίες στέγασης και κοινωνικές υπηρεσίες	76
2.1.4.3 Ειδικός στόχος 4.v Εξασφάλιση ισότιμης πρόσβασης στην υγειονομική περίθαλψη και ενίσχυση της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγείας, συμπεριλαμβανομένης της πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης, και προώθηση της μετάβασης από την ιδρυματική φροντίδα στη φροντίδα που βασίζεται στην οικογένεια και την τοπική κοινότητα.....	79
2.1.4.4 Ειδικός στόχος 4.vi Ενίσχυση του ρόλου του πολιτισμού και του βιώσιμου τουρισμού στην οικονομική ανάπτυξη, την κοινωνική ένταξη και την κοινωνική καινοτομία	81
2.1.5 P5. Ενίσχυση της Κοινωνικής Ανάπτυξης της Περιφέρειας (ΕΚΤ+).....	85
2.1.5.1 Ειδικός στόχος 4.α Βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση και μέτρα ενεργοποίησης για όλα τα άτομα που αναζητούν εργασία, συγκεκριμένα, τους νέους, ιδίως μέσω της υλοποίησης των εγγυήσεων για τη νεολαία, τους μακροχρόνια ανέργους και τις μειονεκτούσες ομάδες στην αγορά εργασίας, και για τα οικονομικά αδρανή άτομα, καθώς και μέσω της προώθησης της αυτοαπασχόλησης και της κοινωνικής οικονομίας	85
2.1.5.3 Ειδικός στόχος 4.δ Προώθηση της προσαρμογής εργαζομένων, επιχειρήσεων και επιχειρηματιών στην αλλαγή, της ενεργού και υγιούς γήρανσης, καθώς και ενός υγιεινού και καλά προσαρμοσμένου περιβάλλοντος εργασίας που αντιμετωπίζει τους κινδύνους για την υγεία	90
2.1.5.5 Ειδικός στόχος 4.στ Προώθηση της ίσης πρόσβασης σε ποιοτική και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευση και κατάρτιση και της ολοκλήρωσής τους, ιδίως για τις μειονεκτούσες ομάδες, από την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα έως τη γενική και επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, καθώς και περαιτέρω έως την τριτοβάθμια εκπαίδευση και την εκπαίδευση και επιμόρφωση ενηλίκων, συμπεριλαμβανομένης της διευκόλυνσης της μαθησιακής κινητικότητας για όλους και της προσβασιμότητας για τα άτομα με αναπηρίες	93
2.1.5.5 Ειδικός στόχος 4.ζ Προώθηση της διά βίου μάθησης, ιδίως των ευέλικτων ευκαιριών αναβάθμισης των δεξιοτήτων και επανειδίκευσης για όλους, λαμβανομένων υπόψη των επιχειρησιακών και ψηφιακών δεξιοτήτων, καλύτερη πρόβλεψη των αλλαγών και των νέων απαιτήσεων για δεξιότητες στην αγορά εργασίας, διευκόλυνση της αλλαγής σταδιοδρομίας και προώθηση της επαγγελματικής κινητικότητας	96

2.1.5.5 Ειδικός στόχος 4.η Προώθηση της ενεργού ένταξης, με σκοπό την προώθηση της ισότητας των ευκαιριών, της απαγόρευσης των διακρίσεων και της ενεργού συμμετοχής, και βελτίωση της απασχολησιμότητας, ειδικότερα για τις μειονεκτούσες ομάδες	100
2.1.5.8 Ειδικός στόχος 4.θ Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των υπηκόων τρίτων χωρών, περιλαμβανομένων των μεταναστών	103
2.1.5.7 Ειδικός στόχος 4.ι Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, όπως των Ρομά	106
2.1.5.9 Ειδικός στόχος 4.ια Ενίσχυση της ισότιμης και έγκαιρης πρόσβασης σε ποιοτικές, βιώσιμες και οικονομικά προσιτές υπηρεσίες, περιλαμβανομένων υπηρεσιών που προάγουν την πρόσβαση σε στέγαση και υπηρεσιών φροντίδας με επίκεντρο τον άνθρωπο, συμπεριλαμβανομένης της υγειονομικής περίθαλψης, εκσυγχρονισμός των συστημάτων κοινωνικής προστασίας, συμπεριλαμβανομένης της προώθησης της πρόσβασης στην κοινωνική προστασία, με έμφαση στα παιδιά και στις μειονεκτούσες ομάδες, βελτίωση της προσβασιμότητας, μεταξύ άλλων για τα άτομα με αναπηρίες, της αποτελεσματικότητας και της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγειονομικής περίθαλψης και των υπηρεσιών μακροχρόνιας περίθαλψης	110
2.1.5.10 Ειδικός στόχος 4.ιβ Προώθηση της κοινωνικής ένταξης των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, συμπεριλαμβανομένων των απόρων και των παιδιών	114
2.1.6 Π6. Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των αστικών περιοχών και της υπαίθρου (ΕΤΠΑ).....	117
2.1.6.1 Ειδικός στόχος 5.ι Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας στις αστικές περιοχές.....	117
2.1.6.2 Ειδικός στόχος 5.ii Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών	121
2.1.7 Π7. Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των αστικών περιοχών και της υπαίθρου (ΕΚΤ+).....	Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.
2.1.7.1 Ειδικός στόχος (α) Βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση και μέτρα ενεργοποίησης για όλα τα άτομα που αναζητούν εργασία, συγκεκριμένα, τους νέους, ιδίως μέσω της υλοποίησης των εγγυήσεων για τη νεολαία, τους μακροχρόνια ανέργους και τις μειονεκτούσες ομάδες στην αγορά εργασίας, και για τα οικονομικά αδρανή άτομα, καθώς και μέσω της προώθησης της αυτοαπασχόλησης και της κοινωνικής οικονομίας	Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.
2.1.7.2 Ειδικός στόχος (ζ) Προώθηση της διά βίου μάθησης, ιδίως των ευέλικτων ευκαιριών αναβάθμισης των δεξιοτήτων και επανειδίκευσης για όλους, λαμβανομένων υπόψη των επιχειρησιακών και ψηφιακών δεξιοτήτων, καλύτερη πρόβλεψη των αλλαγών και των νέων απαιτήσεων για δεξιότητες στην αγορά εργασίας, διευκόλυνση της αλλαγής σταδιοδρομίας και προώθηση της επαγγελματικής κινητικότητας	Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.
2.2. Π8. Τεχνική βοήθεια (ΕΤΠΑ)	125

2.2.1 Προτεραιότητα τεχνικής βοήθειας ΕΤΠΑ.....	125
2.2. Π9. Τεχνική βοήθεια (ΕΚΤ+).....	Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.
2.2.2 Προτεραιότητα τεχνικής βοήθειας ΕΚΤ+	128
3. Σχέδιο χρηματοδότησης.....	130
3.5. Χρηματοδοτικές πιστώσεις ανά έτος.....	131
3.6Συνολικά χρηματοδοτικά κονδύλια ανά ταμείο και εθνική συγχρηματοδότηση ...	132
4. Αναγκαίοι πρόσφοροι όροι	133
5. Αρμόδιες για το πρόγραμμα αρχές.....	134
6. Εταιρική σχέση.....	135
7. Επικοινωνία και προβολή.....	137

CCI	
Τίτλος στα αγγλικά	Programme Dytiki Macedonia 2021-2027
Τίτλος στην εθνική γλώσσα ή γλώσσες	Πρόγραμμα Δυτική Μακεδονία 2021-2027
Έκδοση	1 ^η
Πρώτο έτος	2021
Τελευταίο έτος	2027
Επιλέξιμο από	01/01/2021
Επιλέξιμο έως	31/12/2029
Αριθμός απόφασης της Επιτροπής	
Ημερομηνία απόφασης της Επιτροπής	
Αριθμός τροποποιητικής απόφασης του κράτους μέλους	
Ημερομηνία έναρξης ισχύος της τροποποιητικής απόφασης του κράτους μέλους	
Μη ουσιαστική μεταφορά (άρθρο 19 παράγραφος 5)	Ναι/Όχι
Περιφέρειες NUTS που καλύπτει το πρόγραμμα (άνευ αντικειμένου για το ΕΤΘΑΥ)	EL Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας
Σχετικό Ταμείο	☒ ΕΤΠΑ
	☐ Ταμείο Συνοχής
	☒ ΕΚΤ+
	☐ ΤΔΜ
	☐ ΕΤΘΑΥ
Πρόγραμμα	☐ στο πλαίσιο του στόχου «Επενδύσεις στην απασχόληση και την ανάπτυξη» μόνο για τις εξόχως απόκεντρες περιοχές

Στρατηγική του προγράμματος: Κύριες αναπτυξιακές προκλήσεις και πολιτικά μέτρα

Πεδίο κειμένου [30.000]

Η δεκαετία 2021-2030 θα είναι μακροπρόθεσμα καθοριστική για την αναπτυξιακή εξέλιξη της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας.

Η τρέχουσα συγκυρία που έχει επηρεαστεί σε παγκόσμιο επίπεδο από την πανδημία COVID-19, και από την εκ νέου αποσταθεροποίηση που αυτή προκαλεί, μετά την οκταετή κρίση (2008-2016), συνδυάζεται στην Δυτική Μακεδονία με την απολιγνιτοποίηση και την ριζική αναδιαμόρφωση του επικρατούντος κατά τα 60 τελευταία χρόνια αναπτυξιακού μοντέλου. Η απολιγνιτοποίηση δημιουργεί αυστηρές υποχρεώσεις, παρέχει ωστόσο και σημαντικές ευκαιρίες που χρηματοδοτικά τουλάχιστον εκφράζονται από τον Μηχανισμό Δίκαιης Μετάβασης. Παράλληλα, το νέο ΕΣΠΑ 2021-2027 συνοδεύεται από το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, ένα ισοδύναμο χρηματοδοτικά μηχανισμό, ο οποίος εστιάζει στην στήριξη της ευρωπαϊκής οικονομίας έναντι της κρίσης. Στο πλαίσιο αυτό το ΕΠ Δυτικής Μακεδονίας 2021-2027 καλείται να εστιάσει, συνεισφέρει, εξειδικεύσει και εν τέλη να υλοποιήσει ένα σύνολο παρεμβάσεων που θα διαμορφώσουν το αναπτυξιακό τοπίο της Περιφέρειας για τις προσεχείς δεκαετίες.

Η Δυτική Μακεδονία καταλαμβάνει τμήμα του βορειοδυτικού ελλαδικού χώρου στα σύνορα με την Αλβανία και τη Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας. Η έκτασή της ανέρχεται σε 9.451 km² (7,2% της Χώρας). Είναι κατ' εξοχήν ορεινή με δριμύ ηπειρωτικό κλίμα και περιλαμβάνει σημαντικό μέρος των επιφανειακών υδάτων της Χώρας. Είναι η μόνη ελληνική περικλειστη Περιφέρεια και η μοναδική Περιφέρεια που δεν βρέχεται από θάλασσα, με κυρίως ορεινό και ημιορεινό πληθυσμό. Έχει κομβική γεωγραφική θέση, ως πύλη εισόδου της Ελλάδας και της ΕΕ στα Δυτικά Βαλκάνια. Θέση η οποία σε συνδυασμό με τη βελτίωση του διευρωπαϊκού και εθνικού οδικού δικτύου, ενισχύει τη δυνατότητα διαμόρφωσής της σε ενιαίο Βαλκανικό χώρο συνεργασίας και ανάπτυξης, καθώς επίσης και της βελτίωσης της επικοινωνιακής, ενεργειακής και επιχειρηματικής της θέσης. Κατέχει έως σήμερα κεντρικό ρόλο στην εθνική οικονομία ως ο σημαντικότερος τόπος παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, ενώ την τελευταία δεκαετία παρουσιάζει μεταβολή του χαρακτήρα της με βελτίωση της προσπελασιμότητάς της ως αποτέλεσμα της λειτουργίας της Εγνατίας Οδού και των καθέτων αξόνων της, η οποία όμως έδρασε και αντίρροπα, επιτρέποντας την ταχύτερη και φθηνότερη διείσδυση στην τοπική αγορά των εκτός της Περιφέρειας επιχειρήσεων και της διαρροής εργατικού δυναμικού. Η σχετική θέση της Περιφέρειας την καθιστά εκ προοιμίου ευάλωτη και εξαρτώμενη από ισχυρή δημόσια (εθνική και κοινοτική) παρέμβαση.

Τη δεκαετία 2010-2019 το περιφερειακό ΑΕΠ της Δυτικής Μακεδονίας μειώθηκε κατά 26% σε ονομαστικούς όρους ή κατά 20% σε όρους κατά κεφαλήν, πέφτοντας στο 45% του Ευρωπαϊκού μ.ο. και φέρνοντας την Περιφέρεια με ΑΕΠ 14.200 €/κάτοικο το 2019 στην 7^η θέση σε επίπεδο χώρας και στην 215η θέση έναντι της 151ης θέσης το 2010 μεταξύ των Περιφερειών της ΕΕ. Στην ίδια περίπου χρονική περίοδο (2011-2020) ο πληθυσμός της Περιφέρειας μειώθηκε κατά 6,9% και εκτιμάται στους 264.640 κατοίκους, μέγεθος που κατατάσσει την ΠΔΜ ως τη 10^η μικρότερη Περιφέρεια της ΕΕ συνολικά και μικρότερη μη νησιωτική ή υπεράκτια. Ταυτόχρονα, το 24,5% του πληθυσμού της ΠΔΜ είναι άνω των 65

ετών, δεδομένο που την κατατάσσει ως την 27^η Περιφέρεια με το υψηλότερο ποσοστό γηρασμένου πληθυσμού. Ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός (15-64) το 2019 υπολογιζόταν σε 113,4 χιλιάδες (67,2%) με το σταθμισμένο ετήσιο ποσοστό ανεργίας να ανέρχεται σε 24,9%, ποσοστό που είναι το υψηλότερο στην Ελλάδα και το 4^ο υψηλότερο στην ΕΕ, μετά τις υπεράκτιες περιφέρειες.

Όλα τα παραπάνω κοινωνικοοικονομικά στοιχεία προσδιορίζουν μια Περιφέρεια που βρίσκεται σε αναπτυξιακή πτώση, η οποία απειλείται επιπλέον από την εξάρτηση σε ποσοστό άνω του 30% της οικονομίας από τις δραστηριότητες εξόρυξης ορυκτών καυσίμων και παραγωγής ενέργειας. Και αυτό ενώ η Περιφέρεια διαθέτει ένα αναμφισβήτητο φυσικό πλεονέκτημα στα ορεινά και λιμναία οικοσυστήματα και στη βιοποικιλότητα που συνιστούν ένα εξαιρετικά αξιοποιήσιμο τουριστικό δυναμικό, διαθέτει ξεχωριστή παραγωγική παράδοση σε προϊόντα ποιότητας (γούνα, κρόκος και αρωματικά φυτά, γαλακτοκομικά, καλλιέργεια και επεξεργασία προϊόντων ΠΟΠ), ενίοτε υψηλής προστιθέμενης αξίας. Με βάση τα παραπάνω η Δυτική Μακεδονία, στρατηγικά και παρά τις όποιες πρόσκαιρες αναταράξεις, αντιμετωπίζει την πρόκληση της Μετάβασης ως μια αναπτυξιακή ευκαιρία που θα την αποκαταστήσει σε βάθος 10ετίας σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο στην αναπτυξιακή θέση που ήταν πριν το 2009.

Το παραπάνω πλαίσιο αποτυπώνει την ανάγκη για ριζικές παρεμβάσεις, απαιτεί επίμονη επενδυτική προσπάθεια για να αναστρέψει τις ιδιαίτερα αρνητικές τάσεις και ορίζει ως πλαίσιο για την κάθε αναπτυξιακή προσπάθεια το εξής όραμα:

Η διαμόρφωση ενός νέου, ενισχυμένου και διακριτού ρόλου της Δυτικής Μακεδονίας στο εθνικό και διεθνές περιβάλλον με επίκεντρο τη δημιουργία βιώσιμων θέσεων απασχόλησης μέσω:

- ***του οικονομικού μετασχηματισμού της περιφερειακής οικονομίας με όρους βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας,***
- ***της στήριξης της καθαρής ενέργειας και της πράσινης βιώσιμης ανάπτυξης και ολοκληρωμένης ανάπτυξης των αστικών περιοχών και των περιοχών υπαίθρου και***
- ***της δημιουργίας υψηλού επιπέδου κοινωνικής συνοχής***

Στόχος Πολιτικής 1: Μια εξυπνότερη Ευρώπη μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου οικονομικού μετασχηματισμού

Παρ' όλη την προσπάθεια που καταβλήθηκε κατά την προηγούμενη προγραμματική περίοδο και την βελτίωση των επιδόσεων στον συνθετικό Περιφερειακό Δείκτη Καινοτομίας κατά 23,1% μεταξύ 2011-2019, οι περιφερειακές ακαθάριστες δαπάνες για έρευνα και ανάπτυξη το 2018 ανήλθαν μόλις σε €19 εκ, (0,5% του ΑΕΠ), ενώ των επιχειρήσεων σε μόλις €5 εκ (ή 0,1% του ΑΕΠ) κατατάσσοντάς την στις τελευταίες θέσεις της χώρας και της ΕΕ. Χαμηλά είναι και τα επίπεδα εξωστρέφειας της οικονομίας της Περιφέρειας, με τις εξαγωγές να ανέρχονται στο 8% του ΑΕΠ (έναντι του 18,5% σε επίπεδο χώρας) και μειούμενες σε σχέση με το 2013, ιδίως στον παραδοσιακό κλάδο της γουνοποιίας. Τα παραπάνω αποτυπώνονται και στην παραγωγικότητα της απασχόλησης στην Περιφέρεια, η οποία μειώνεται μεταξύ των ετών 2015-2019, τόσο σε απόλυτα μεγέθη όσο και σε σχέση με τον μέσο όρο της ΕΕ, για να αυξηθεί εκ νέου το 2020 λόγω της COVID-19. Η διάρθρωση του περιφερειακού παραγωγικού συστήματος συνεχίζει να έχει χαρακτηριστικά

μονοδραστηριότητας καθώς σχεδόν το 39% της ΑΠΑ το 2018 προέρχεται από τους κλάδους μεταλλείων-ορυχείων-ενέργειας και εξειδίκευση σύμφωνα με τον δείκτη Revealed Comparative Advantage (OECD) σε μη διεθνώς εμπορεύσιμους κλάδους (ένδυση-δέρμα, γεωργία, επισκευές μηχανών, κατασκευές, διοίκηση και άμυνα λιγότερο). Η διερεύνηση όμως σε τριψήφιους κλάδους υποδεικνύει δυνατότητα ανταγωνιστικής ανάπτυξης σε επιμέρους προϊόντα που προαναφέρθηκαν. Οι επιπτώσεις της απολιγνιτοποίησης αναμένεται να ενταθούν τα επόμενα έτη με σημαντικές εκτιμώμενες απώλειες σε ΑΠΑ και απασχόληση κατά € 1 δισ. και περί των 10 χιλιάδων θέσεων μέχρι το 2029 που αναμένεται να οδηγήσουν σε συρρίκνωση της οικονομικής δραστηριότητας και μετακίνηση πληθυσμού (ΣΔΑΜ). Η χαμηλή διαφοροποίηση της παραγωγικής δομής σε συνδυασμό με το μικρό μέγεθος των τοπικών επιχειρήσεων (2,2 απασχολούμενοι κατά μέσο όρο ανά επιχείρηση το 2017 (πλην πρωτογενούς τομέα/δημόσιας διοίκησης/εκπαίδευσης) σε συνδυασμό με τις συνεχιζόμενες επιπτώσεις της δημοσιονομικής κρίσης του 2011-2014 και της τρέχουσας πανδημίας στις ιδιωτικές επενδύσεις, δημιουργούν σημαντικά εμπόδια στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της περιφερειακής οικονομίας. Παράλληλα, σε σχέση με τις ψηφιακές υποδομές και ικανότητες, η Περιφέρεια ακολουθεί γενικά την πορεία της χώρας η οποία κατατάσσεται στην προτελευταία θέση της ΕΕ στο δείκτη ψηφιακής οικονομίας και κοινωνίας για το 2020. Ειδικότερα προβλήματα αποτελούν η χαμηλή κάλυψη από δίκτυα πολύ υψηλής χωρητικότητας, η χαμηλή διαθεσιμότητα ψηφιακών δημόσιων υπηρεσιών, και τα χαμηλά ποσοστά αξιοποίησης των ηλεκτρονικών πωλήσεων. Η περιορισμένη πρόσβαση σε υποδομές υπερυψηλής ευρυζωνικότητας, που απαιτείται για την αξιοποίηση τεχνολογιών αιχμής όπως big data, AI), IoT , δημιουργεί εμπόδια για τη βιομηχανική μετάβαση και τον ψηφιακό μετασχηματισμό της οικονομίας της Περιφέρειας. Η υποστήριξη ενός νέου παραγωγικού προφίλ της Περιφέρειας προς τη βιομηχανία 4.0 θα απαιτήσει και τις αντίστοιχες υποδομές δικτύων ευρυζωνικών υψηλής ταχύτητας και χωρητικότητας.

Βασικές προτεραιότητες/αναπτυξιακές ανάγκες:

- Ενίσχυση των δημόσιων υποδομών ΕΤΑΚ .
- Διασύνδεση δημόσιων δομών και αποτελεσμάτων ΕΤΑΚ με την επιχειρηματικότητα
- Ενίσχυση των δαπανών επιχειρήσεων σε ΕΤΑΚ για την ανάπτυξη καινοτομιών
- Δημιουργία μηχανισμών υποστήριξης καινοτόμων/νεοφυών επιχειρήσεων και περιφερειακού επιχειρηματικού οικοσυστήματος
- Βελτίωση πρόσβασης επιχειρήσεων σε χρηματοδότηση
- Υποβοήθηση συνεργατικών επιχειρηματικών σχηματισμών / κοινών επιχειρηματικών προσπαθειών
- Δημιουργία αλυσίδων υψηλότερης προστιθέμενης αξίας
- Ψηφιακή αναβάθμιση δημόσιων υπηρεσιών και προώθηση της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης
- Παροχή πρόσβασης σε δημόσια ψηφιακά δεδομένα και αξιοποίησή τους.
- Διασφάλιση ευρυζωνικής πρόσβασης υψηλής ταχύτητας σε δημόσιες υπηρεσίες και επιχειρήσεις
- Υποστήριξη ψηφιακής αναβάθμισης επιχειρήσεων
- Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων
- Υποστήριξη διαφοροποίησης επιχειρήσεων που πλήττονται από την απολιγνιτοποίηση
- Αναβάθμιση δεξιοτήτων ανθρώπινου δυναμικού των επιχειρήσεων για την υποστήριξη της καινοτομικότητας, εξωστρέφειας και ψηφιακού μετασχηματισμού

- Πρόσβαση σε δίκτυα Gigabit για επιχειρήσεις και φορείς δημόσιας διοίκησης
- Επέκταση υποδομών 5G

Την περίοδο 2021-2027, οι ανωτέρω ανάγκες αναμένεται να καλυφθούν ως εξής:

- Από το ΠΑΝΕΚ αναμένεται να καλυφθούν ερευνητικές υποδομές που συμπεριλαμβάνονται στην Εθνική Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (ΕΣΣΕ) και οριζόντιες ενισχύσεις σε επιχειρήσεις .
- Από το Περιφερειακό Πρόγραμμα θα καλυφθούν τοπικού χαρακτήρα ερευνητικές υποδομές και στοχευμένες ενισχύσεις σε ΜΜΕ που θα καλύπτουν την διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης σε περιφερειακό επίπεδο.
- Από το Πρόγραμμα Ψηφιακού Μετασχηματισμού οι ανάγκες διασφάλισης ευρυζωνικής πρόσβασης υψηλής ταχύτητας σε επιχειρήσεις, δημόσιους φορείς και νοικοκυριά καθώς και η αναβάθμιση των δημόσιων υπηρεσιών, όσο αφορά οριζόντιες και κεντρικές υπηρεσίες.
- Από το Ταμείο Δίκαιης μετάβασης θα καλυφθούν οι ανάγκες διαφοροποίησης των επιχειρήσεων, αναβάθμισης δεξιοτήτων και επανειδίκευσης των εργαζομένων και επενδύσεις για περιβαλλοντική αποκατάσταση, καθαρή ενέργεια και μετατροπή υφιστάμενων εγκαταστάσεων υψηλής έντασης άνθρακα.

Η Στρατηγική της ΠΔΜ υποστηρίζει τους εξής πυλώνες της Στρατηγικής για τις ΜΜΕ της Ε.Επ:

- ανάπτυξη ικανοτήτων και στήριξη για τη μετάβαση στη βιωσιμότητα και την ψηφιοποίηση, και
- βελτίωση της πρόσβασης σε χρηματοδότηση.

Αντίστοιχα, εμφανίζει συνάφεια με την νέα βιομηχανική στρατηγική της ΕΕ ως προς:

- Στήριξη των βιομηχανιών στην πορεία προς την κλιματική ουδετερότητα
- Διαμόρφωση μιας πιο κυκλικής οικονομίας
- Πνεύμα βιομηχανικής καινοτομίας
- Απόκτηση δεξιοτήτων και επανειδίκευση
- Επενδύσεις και χρηματοδότηση για την μετάβαση.

Ως προς την ψηφιακή μετάβαση η Στρατηγική είναι συναφής με το όραμα της Ε.Επ. για την ψηφιακή δεκαετία της Ευρώπης με το όνομα «Ψηφιακή Πυξίδα 2030». Συγκεκριμένα, βρίσκεται σε αντιστοιχία με τις επιδιώξεις για τον ψηφιακό μετασχηματισμό των επιχειρήσεων με:

- Υιοθέτηση τεχνολογίας με το 75% των επιχειρήσεων να χρησιμοποιούν Cloud/AI/big data,
- περισσότερο από το 90% των ΜΜΕ με τουλάχιστον βασικά επίπεδο ψηφιακής ένταξης.

Στόχος Πολιτικής 2: Μια πιο πράσινη Ευρώπη με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα μέσω της προώθησης της δίκαιης μετάβασης σε καθαρές μορφές ενέργειας, των πράσινων και γαλάζιων επενδύσεων, της κυκλικής οικονομίας, της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και της διαχείρισης των κινδύνων

Η συνολική κατανάλωση ενέργειας στην Περιφέρεια εκτιμάται περίπου στα 975 GWh/έτος (2017) με κύριο καταναλωτή τον οικιακό τομέα¹. Λόγω των κλιματικών συνθηκών και κυρίως του δριμύ χειμώνα τα νοικοκυριά, οι επιχειρήσεις και οι δημόσιες λειτουργίες στην Δυτική Μακεδονία έχουν ιδιαίτερα υψηλές ενεργειακές ανάγκες σε σχέση με την υπόλοιπη χώρα. Συνεπώς η ενεργειακή αποδοτικότητα έχει υψηλότερη βαρύτητα. Την περίοδο 2014-2020 ενισχύθηκε μέσω του ΕΣΠΑ η εξοικονόμηση ενέργειας σε περίπου 80 δημόσια κτίρια, στην πλειοψηφία τους σχολεία. Συνολικά οι ετήσιες απαιτήσεις σε ενέργεια για Σχολεία το 2016 εκτιμήθηκαν σε 28.976 MWh, το μέσο κόστος επένδυσης για μείωση των ενεργειακών απαιτήσεων των σχολείων κατά 50% εκτιμάται σε 1,5 €/Kw. Την Περίοδο 2014-2020 από το «Εξοικονομώ κατ' οίκον» ενισχύθηκαν 3.874 νοικοκυριά (ΕΠ ΠΔΜ και ΕΠΑΝΕΚ), ενώ προβλέπεται συνολικά η ενίσχυση περίπου 8.000 νοικοκυριών, εκ των οποίων περίπου τα 1.200 από το ΕΠ ΠΔΜ. Η κληρονομιά της λιγνιτικής εποχής στην ΠΔΜ είναι η δημιουργία των δικτύων τηλεθέρμανσης, τα οποία έχουν εγκατασταθεί σε Πτολεμαΐδα, Κοζάνη και Αμύνταιο. Τα δίκτυα τηλεθέρμανσης προσφέρουν εξοικονόμηση ενέργειας και μείωση των ρύπων. Ενδεικτικά, στην πόλη της Πτολεμαΐδας, όπου λειτούργησε το πρώτο δίκτυο τηλεθέρμανσης, η ετήσια εξοικονόμηση ενέργειας εκτιμάται σε 17.908 Ktoe που ισοδυναμεί με μείωση παραγωγής CO₂ ίση με 56.268,31 tn. Ζητούμενο για τα συστήματα αυτά η «μετάβασή τους» στο νέο ενεργειακό προφίλ της Περιφέρειας.

Η ΠΔΜ παρουσιάζει υψηλή τρωτότητα στην Κλιματική Αλλαγή. Σύμφωνα με την Περιφερειακή Στρατηγική ευάλωτοι τομείς είναι: οι Υδατικοί Πόροι, οι Υποδομές – Μεταφορές, το Δομημένο Περιβάλλον, η Γεωργία και η Δασοπονία. Υπάρχουν σημαντικά ευάλωτα οικοσυστήματα (λίμνες, δάση) εθνικού ενδιαφέροντος. Οικονομικά η αύξηση της μέσης θερμοκρασίας απειλεί σημαντικές για την οικονομία της περιφέρειας δραστηριότητες εξαρτώμενες άμεσα από το κλίμα, όπως ο χιονοδρομικός τουρισμός. Παράλληλα, η αύξηση της σφροδρότητας των βροχοπτώσεων απειλεί με καταστροφές της υπάρχουσας υποδομής (κατολισθήσεις), με επιπτώσεις σε απώλειες ανθρώπινης ζωής, καταστροφής περιουσίας και εισοδήματος. Έμμεσα, φαινόμενα φυσικών καταστροφών ενδέχεται να επηρεάσουν ανάλογα του τόπου και της έκτασης σχεδόν το σύνολο των οικονομικών δραστηριοτήτων στην Περιφέρεια. Επιπλέον, καθιζήσεις και κατολισθήσεις προκαλούν επιπλέον κινδύνους όπως επίσης και το σεισμικό προφίλ της περιοχής.

Η Περιφέρεια σύμφωνα με την 1^η Αναθεώρηση του ΣΔ ΛΑΠ GR10 περιλαμβάνει έναν αριθμό υδάτινων σωμάτων που παρουσιάζουν προβλήματα και αποκλίσεις από τους στόχους διαχείρισης ως προς την χημική κατάσταση (ποταμός Γρεβενίτης και ρέμα Σουλού) ή/και με μέτρια ή ελλιπή οικολογική κατάσταση (κατά τμήματα και άλλα ρέματα και ποτάμια της Περιφέρειας). Η Λίμνη Χειμαδίτιδα χαρακτηρίζεται από κακή οικολογική κατάσταση, ενώ από το σύνολο των υπόλοιπων λιμνών της Περιφέρειας μόνο οι λίμνες της Μεγάλης Πρέσπας και του Πολύφυτου εμφανίζουν καλή οικολογική κατάσταση. Ως προς τα υπόγεια υδατικά συστήματα κακή ποσοτικά και ποιοτικά κατάσταση εμφανίζουν μόνο οι περιοχές Πτολεμαΐδας – Αμυνταίου – Βεγορίτιδας που έχουν επηρεαστεί σημαντικά από τις εξορυκτικές δραστηριότητες και την άντληση/χρήση υδάτων για την ηλεκτροπαραγωγή. Σύμφωνα με την 10η Έκθεση παρακολούθησης της εφαρμογής της Οδηγίας 271/91 για την Επεξεργασία των Αστικών Λυμάτων (EC 2016), η Δυτική Μακεδονία προβλέπεται να εκπληρώσει στο 100% τις απαιτήσεις για δίκτυα συλλογής, δευτεροβάθμια επεξεργασία

¹ΕΥΔ ΕΠ Δυτικής Μακεδονίας, «Σχέδιο Δράσης Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας για τη Βελτίωση της Ενεργειακής Απόδοσης των Δημοσίων Κτιρίων»

αστικών λυμάτων και την προστασία ευαίσθητων αποδεκτών (ποτάμια, λίμνες). Βασική προτεραιότητα για τη νέα περίοδο αποτελεί η ολοκλήρωση των υποδομών επεξεργασίας αστικών λυμάτων σε οικισμούς και συστάδες οικισμών (agglomerations) μικρότερους της Γ' κατηγορίας, με έμφαση στους ευαίσθητους υδάτινους αποδέκτες (ποτάμια, λίμνες).

Στον τομέα της ύδρευσης προβλέπεται ως το 2023 να καλυφθεί με δίκτυα και εγκαταστάσεις επεξεργασίας πόσιμου νερού περίπου το 86% του πληθυσμού της Περιφέρειας με ένα σύνολο περίπου 40 έργων υποδομών ύδρευσης (ΕΠ ΠΔΜ 2014-2020).

Η παραγωγή Αστικών Σύμμεικτων Απορριμμάτων εκτιμάται σε 390,1 kg/κάτ. και παρουσιάζει μικρή μείωση από το 2007 (-5,3 Kg). Συνολικά η συνολική ποσότητα ΑΣΑ το 2015 ήταν 111.171 tn/year. Η ποσότητα αυτή εκτιμάται ότι αυξάνεται στους 119.320 tn/year με υπολογισμούς για ογκώδη απόβλητα και απόβλητα πρασίνου. Το διάστημα 2007-2015 υπήρξε σημαντική αύξηση της ανακύκλωσης, η οποία για τα ρεύματα του Χαρτιού, Πλαστικού, Γυαλιού, Μετάλλων και ξύλου, αυξήθηκε από 2,3% σε 10,8%. Η Μονάδα Επεξεργασίας Απορριμμάτων (ΜΕΑ) ξεκίνησε την λειτουργία της το 2017 και αποτελεί την σημαντικότερη εγκατάσταση του Ολοκληρωμένου Συστήματος Διαχείρισης Απορριμμάτων (ΟΣΔΑ) Δυτικής Μακεδονίας. Συνολικά εκτιμάται ότι, μόλις το 33% των αποβλήτων που εισέρχονται στην ΜΕΑ οδηγείται προς Υγειονομική Ταφή.

Στην Δυτική Μακεδονία υπάρχουν 24 περιοχές Natura 2000 και δυο Εθνικά Πάρκα: (ΕΠ Πρεσπών, ΕΠ Βόρειας Πίνδου), επίσης βρίσκονται 47 Καταφύγια Άγριας Ζωής, 20 Τόποι Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους, το ανάντι τμήμα του ποταμού Αλιάκμονα, του μεγαλύτερου μη διασυνοριακού ποταμού στην Ελλάδα κατά μήκος του οποίου έχουν κατασκευαστεί φράγματα και αντίστοιχα μεγάλες τεχνητές λίμνες. Τα δασικά οικοσυστήματα και οι υγρότοποι φιλοξενούν σημαντικά απειλούμενα είδη άγριας ζωής πανευρωπαϊκού ενδιαφέροντος. Οι περιοχές αυτές δέχονται ανθρωπογενείς και φυσικές επιδράσεις, οι οποίες πολλές φορές εμφανίζουν σημαντικές επιπτώσεις. Η ΠΔΜ διαρθρώνεται σε ένα δίκτυο μικρού μεγέθους πόλεων που (με εξαίρεση την πόλη της Κοζάνης) περιλαμβάνουν μια καλή αναλογικά έκταση μπλε και πράσινων επιφανειών. Επομένως οι εκτάσεις αυτές είναι υποβαθμισμένες και δεν έχουν τον χαρακτήρα των πράσινων υποδομών που συμβάλουν στην προστασία και τη βελτίωση του επιπέδου διαβίωσης.

Στους φυσικούς πόρους της Δυτικής Μακεδονίας περιλαμβάνονται και οι γεωλογικοί πόροι η αξία των οποίων αναγνωρίζεται σε διεθνές επίπεδο μέσα από την ένταξη του Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης τον Απρίλιο του 2021 στο Παγκόσμιο Δίκτυο Γεωπάρκων της UNESCO. Το γεωπάρκο περιλαμβάνει 20 προορισμούς και περισσότερους από 120 γεώτοπους. Η γεωλογία σε συνδυασμό με το ορεινό ανάγλυφο, τις λίμνες και τα ποτάμια, τα εκτεταμένα δάση και τα υποαλπικά και αλπικά λιβάδια δημιουργούν ένα ιδιαίτερα αξιόλογο τοπίο, το οποίο έχει τις προοπτικές μέσα από την βιώσιμη αξιοποίηση και προστασία να αποτελέσει ισχυρό πόλο τουριστικής έλξης. Στον τομέα της βιώσιμης αστικής κινητικότητας 5 από τους 12 Δήμους της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας εντάχθηκαν σε σχετικό πρόγραμμα του Πράσινου Ταμείου για την εκπόνηση Σχεδίων Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας, ενώ οι δημόσιες συγκοινωνίες των κύριων αστικών κέντρων δυσκολεύονται να ακολουθήσουν τις τεχνολογικές εξελίξεις και χαρακτηρίζονται από χαμηλά επίπεδα εξυπηρέτησης.

Βασικές προτεραιότητες/ αναπτυξιακές ανάγκες:

- Αξιοποίηση του χώρου, της γνώσης, του δυναμικού και των υποδομών της λιγνιτικής κληρονομιάς για τον πράσινο μετασχηματισμό στην παραγωγή και διαχείριση της ενέργειας

- Προώθηση της ενεργειακής απόδοσης, της έξυπνης διαχείρισης και της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στο σύνολο των δημόσιων υποδομών, των κατοικιών και των επιχειρήσεων.
- Εξάλειψη της απαίτησης πρωτογενούς ενέργειας και της εξάρτησης από τα στερεά καύσιμα, αξιοποίηση νέων τεχνολογιών.
- Ενίσχυση υποδομών τηλεθέρμανσης με εναλλακτικά καύσιμα
- Ενίσχυση της πρόληψης, της αντιμετώπισης και της διαχείρισης των πλημμυρικών φαινομένων, δασικών πυρκαγιών και άλλων φυσικών κινδύνων,
- Ενίσχυση της πρόληψης, της αντιμετώπισης και της διαχείρισης σεισμικών ΦΑ και άλλων γεωλογικών-φυσικών κινδύνων για τη βελτίωση της δημόσιας
- Επέκταση –αναβάθμιση υποδομών ύδρευσης και των δράσεων για τη διαχείριση των υδατικών πόρων με την ενσωμάτωση σύγχρονων πρακτικών και τεχνολογικών εργαλείων.
- Ενίσχυση των δράσεων του Σχεδίου Διαχείρισης Λεκανών Απορροής του Υδατικού Διαμερίσματος Δυτικής Μακεδονίας για την προστασία, τη διαχείριση και τη βελτίωση της κατάστασης των υδατικών σωμάτων.
- Ολοκλήρωση των υποδομών επεξεργασίας αστικών λυμάτων σε οικισμούς και συστάδες οικισμών μικρότερους της Γ' κατηγορίας, σε περιοχές με ευαίσθητους αποδέκτες
- Επέκταση και ολοκλήρωση του συστήματος διαχείρισης αστικών αποβλήτων μέσα από την προώθηση της ολοκληρωμένης διαχείρισης και της Διαλογής στην Πηγή των βιοαποβλήτων, επέκταση του συστήματος σε ειδικά ρεύματα αποβλήτων και την προώθηση της κυκλικότητας στην τοπική παραγωγή.
- Υποστήριξη των μηχανισμών επιτήρησης, διαχείρισης και προστασίας της βιοποικιλότητας και η ανάδειξη τους με στόχο την βιώσιμη τοπική ανάπτυξη
- Ενίσχυση των δράσεων προστασίας, διαχείρισης και αξιοποίησης, γνώσης και ανάδειξης της αξίας της βιοποικιλότητας και των προστατευόμενων περιοχών.
- Υποστήριξη παρεμβάσεων αποκατάστασης και αξιοποίησης του περιβάλλοντος σε αστικά κέντρα και υποβαθμισμένες περιοχές και της παρακολούθησης και καταγραφής της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και του θορύβου
- Ενίσχυση των επιλογών κινητικότητας στα κύρια αστικά κέντρα και προώθηση της ηλεκτροκίνησης

Την περίοδο 2021-2027 προβλέπεται:

- Το ΕΠ ΔΜ θα αναλάβει την ενεργειακή αποδοτικότητα στη δημόσια διοίκηση. Η αλλαγή του ενεργειακού μοντέλου και η ανάπτυξη των ΑΠΕ θα καλυφθεί από Εθνικά Προγράμματα, το RRF και το ΣΔΑΜ.
- Το Πρόγραμμα Πολιτικής Προστασίας θα καλύψει θέματα εξοπλισμού και υποδομών των Σωμάτων Ασφαλείας, καθώς και των αναγκών έκτακτων υγειονομικών κρίσεων. Το ΕΠ ΔΜ θα αναλάβει την ενίσχυση της πολιτικής προστασίας σε επίπεδο ΟΤΑ.
- Τα έργα αντιμετώπισης πλημμυρών θα διαμοιραστούν στα σχετιζόμενα μέσα κατά φορέα αρμοδιότητας.
- Επενδύσεις για την προστασία της βιοποικιλότητας σε περιοχές του Δικτύου Natura 2000 θα χρηματοδοτηθούν από τα εθνικά μέσα.
- Σημαντικές ανάγκες για βιώσιμη διαχείριση των απορριμμάτων και την προώθηση της κυκλικής οικονομίας θα καλυφθούν από το ΣΔΑΜ.

Η στρατηγική της Περιφέρειας είναι ισχυρά επιδραστική με 4 από τις 7 πρωτοβουλίες δράσης της Πράσινης Συμφωνίας και υποστηρίζει άλλες 2 από αυτές. Είναι εναρμονισμένη επίσης με τις παρατηρήσεις/ συστάσεις για την βιομηχανική μετάβαση στον τομέα της ενέργειας.

Στον τομέα της ενέργειας συμβάλλει στους Στόχους που έχουν τεθεί σε Εθνικό επίπεδο και για το 2030 είναι: μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά 40% σε σύγκριση με τα επίπεδα του 1990, αύξηση του μεριδίου των ΑΠΕ τουλάχιστον στο 32% της τελικής κατανάλωσης ενέργειας, βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας κατά τουλάχιστον 32,5%. Στον τομέα της κυκλικής οικονομίας η στρατηγική της Περιφέρειας αναμένεται να συμβάλει στους στόχους του ΕΣΔΑ (και της Οδηγίας) που ως προς την ανακύκλωση για το 2025 είναι κατ' ελάχιστο 65% και την Υγειονομική Ταφή κατά μέγιστο 10% το 2030.

Στόχος Πολιτικής 3: Μια πιο διασυνδεδεμένη Ευρώπη μέσω της ενίσχυσης της κινητικότητας και των περιφερειακών διασυνδέσεων

Υπό το πρίσμα της Ευρωπαϊκής προοπτικής των κρατών των Δυτικών Βαλκανίων, η γεωγραφική θέση της Περιφέρειας μπορούν να αποτελέσει ένα σημαντικό ισχυρό σημείο προς την ανάληψη ενός νέου ρόλου ως κόμβου μεταφορών εμπορευμάτων και ατόμων.

Από την Δυτική Μακεδονία διέρχονται τμήματα των οδικών αξόνων του Εκτεταμένου Διευρωπαϊκού Δικτύου Μεταφορών (ΔΕΔ-Μ) και συγκεκριμένα η Εγνατία οδός Α2 (τμήμα του Ε90), οι κάθετοι άξονές της: Α29 Κρυσταλλοπηγή-Σιάτιστα που ολοκληρώθηκε και Α27 Νίκη-Φλώρινα-Κοζάνη-όρια Ν. Λάρισα, όπου υλοποιήθηκαν τα τμήματα Νίκη Φλώρινας-Φλώρινα και Πτολεμαΐδα-Κόμβος Εγνατία στα Κοίλα Κοζάνης, ο οποίος αποτελεί τμήμα του Ευρωπαϊκού Διαδρόμου Χ. Με την κατασκευή της Εγνατίας Οδού και τμημάτων των κάθετων οδικών αξόνων αντιμετωπίστηκαν σε σημαντικό βαθμό τα προβλήματα προσβασιμότητας, βελτιώνοντας πλέον τη γεωγραφική απομόνωση της Δυτικής Μακεδονίας και επηρεάζοντας θετικά τις χρονο-αποστάσεις των μετακινήσεων και τις σχέσεις τόπου κατοικίας / τόπου εργασίας για τα αστικά κέντρα της Βόρειας Ελλάδας και της ΠΔΜ. Παράλληλα, βρίσκεται σε εξέλιξη η ολοκλήρωση του βόρειου τμήματος του Αυτοκινητόδρομου Κεντρικής Ελλάδος (Α3). Με την ολοκλήρωση και του βόρειου κλάδου του Α3, η διαδρομή Αθήνα - Γρεβενά θα διεξάγεται σε 4 ώρες, ενώ οι διαδρομές Αθήνα - Καστοριά και Αθήνα - Κοζάνη σε περίπου 4 ώρες και 30 λεπτά. Απαιτούνται ενδοπεριφερειακές συνδέσεις με το ΔΕΔ-Μ και επιδέχονται βελτίωσης, τόσο σε επίπεδο εξυπηρέτησης όσο και ασφάλειας, συνδέσεις με περισσότερο απομακρυσμένες περιοχές και περιοχές ιδιαίτερου ενδιαφέροντος. Το σιδηροδρομικό δίκτυο της περιοχής έχει περιορισμένη κάλυψη ενώ από την Περιφέρεια διέρχεται το τμήμα της χάραξης του Κεντρικού Δικτύου των ΔΕΔ-Μ, Θεσσαλονίκης – Φλώρινας – Κρυσταλλοπηγής. Η Περιφέρεια διαθέτει δύο αεροδρόμια, Κοζάνης και Καστοριάς, με το τελευταίο να ανήκει στο Εκτεταμένο ΔΕΔ-Μ. Η κίνηση των αεροδρομίων είναι πολύ χαμηλή και σχεδόν αποκλειστικά μόνο εσωτερική.

Βασικές προτεραιότητες/αναπτυξιακές ανάγκες:

- Ολοκλήρωση οδικού άξονα ΔΕΔ-Μ Νίκης Φλώρινας – Κοζάνη – όρια Ν. Λάρισα
- Αναβάθμιση σιδηροδρομικής σύνδεσης με το λιμάνι της Θεσσαλονίκης (ΔΕΔ-Μ)
- Ολοκλήρωση σιδηροδρομικής σύνδεσης με Αλβανία (ΔΕΔ-Μ)

- Βελτίωση των οδικών συνδέσεων απομακρυσμένων και τουριστικών περιοχών της Περιφέρειας
- Αναβάθμιση / κατασκευή του ενδοπεριφερειακού οδικού δικτύου και βελτίωση επιπέδου οδικής ασφάλειας
- Διαφοροποίηση και εξειδίκευση ρόλου των δύο αεροδρομίων
- Υποστήριξη ανάπτυξης εμπορευματικών κέντρων

Την περίοδο 2021-2027 προβλέπεται από το Πρόγραμμα Υποδομών Μεταφορών η χρηματοδότηση των έργων που αφορούν το Διευρωπαϊκό Δίκτυο Μεταφορών (ΔΕΔ-Μ), καθώς και των έργων σιδηροδρομικών δικτύων.

Σε σχέση με τις μεταφορές, η στρατηγική της Περιφέρειας συμβάλει στην «Στρατηγική για βιώσιμη και έξυπνη κινητικότητα» της Ε.Ε. και ειδικότερα με το στόχο για την αύξηση του αριθμού των επιβατών που ταξιδεύουν σιδηροδρομικώς, μετακινούνται με τις δημόσιες συγκοινωνίες και αξιοποιούν την ενεργό κινητικότητα. Επίσης συμβάλει και στον στόχο της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας για μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου από τις μεταφορές κατά 90 %, ώστε η ΕΕ να καταστεί μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία έως το 2050.

Στόχος Πολιτικής 4: Μια πιο κοινωνική Ευρώπη μέσω της υλοποίησης του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων

Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας είναι η τρίτη μικρότερη πληθυσμιακά Περιφέρεια της χώρας, αραιοκατοικημένη και με γηρασμένο πληθυσμό (17% άνω των 70 ετών το 2019), τόσο σε σχέση με την χώρα όσο και την ΕΕ, καταγράφοντας επιπλέον μείωση του συνολικού πληθυσμού κατά την τελευταία δεκαετία. Παράλληλα, εμφανίζει ιδιαίτερα χαμηλά ποσοστά απασχόλησης του πληθυσμού 15-64 ετών (50,6% το 2019) και βρίσκεται στις πρώτες θέσεις της χώρας και της ΕΕ σε επίπεδα ανεργίας (24,5% το 2019), η οποία πλήττει κυρίως τους νέους 15-24 ετών (53,5%) σύμφωνα με την Eurostat (2019).

Η δυσμενής για την κοινωνική συνοχή και ανάπτυξη δημογραφική κατάσταση αναμένεται να δεχτεί και την ισχυρή αρνητική επίδραση της απολιγνιτοποίησης με την εκτιμώμενη απώλεια χιλιάδων θέσεων εργασίας μέχρι το 2029, θέτοντας σημαντικές προκλήσεις για την κάλυψη των αναγκών απασχόλησης του πληθυσμού και την συγκράτηση της διαρροής των πιο δυναμικών ηλικιακών ομάδων. Επακόλουθα υψηλό είναι το ποσοστό πληθυσμού σε κίνδυνο φτώχειας και αποκλεισμού (34,8% το 2019).

Ός προς το **επίπεδο εκπαίδευσης** του πληθυσμού παρατηρείται μεγαλύτερο ποσοστό ατόμων με δευτεροβάθμια και μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση και μικρότερο του μέσου όρου της χώρας ποσοστό ατόμων με τριτοβάθμια εκπαίδευση (27,1% το 2019, Eurostat). Θετική είναι η εικόνα στη συμμετοχή του πληθυσμού 25-64 ετών σε κατάρτιση ή εκπαίδευση το 2019 σε ποσοστό 4,1%. Σε σχέση με τις κοινωνικές υποδομές, η χωρική κάλυψη των υποδομών υγείας είναι ικανοποιητική με 5 Γενικά Νοσοκομεία και 6 Κέντρα Υγείας, με ανάγκες αναβάθμισης / επέκτασης και εκσυγχρονισμού του εξοπλισμού. Με διαθέσιμες 402 κλίνες ανά 100 χιλιάδες κατοίκους το 2019 υπολείπεται του μ.ο. της χώρας και της ΕΕ. Παράλληλα στην Περιφέρεια λειτουργεί ικανοποιητικό δίκτυο κοινωνικών δομών. Οι υποδομές α'βάθμιας και β'βάθμιας εκπαίδευσης εκτιμώνται ως επαρκείς με

ανάγκες κυρίως αναβάθμισης του εξοπλισμού τους, ενώ στην γ'θμια εκπαίδευση υλοποιείται το έργο της ανέγερσης της νέας Πανεπιστημιούπολης Δυτικής Μακεδονίας.

Στον τουρισμό η ΠΔΜ, διαθέτει πόρους για την ανάπτυξη κυρίως του πολιτιστικού, φυσιολατρικού και του αθλητικού τουρισμού. Παρουσιάζει χαμηλό επίπεδο αξιοποίησης. Συνολικά η ΠΔΜ διαθέτει μόλις το 0,76% του συνόλου των τουριστικών κλινών της χώρας και καταγράφει μόλις το 0,29% των διανυκτερεύσεων αλλοδαπών (2019). Το τουριστικό προϊόν στηρίζεται σε ορισμένους παραδοσιακούς ή ενδιαφέροντες οικισμούς (Καστοριά, Φλώρινα, Νυμφαίο κ.α.), τις περιοχές των Λιμνών και τα χιονοδρομικά Κέντρα, τα οποία ωστόσο απειλούνται από τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, Η προβολή της περιφέρειας στο εξωτερικό είναι περιορισμένη καθώς το προϊόν και οι δυνατότητές του αποκλίνουν από το εθνικό μοντέλο «ήλιος + θάλασσα».

Η στρατηγική Τουριστικής Ανάπτυξης, βασίζεται στην υποστήριξη ανάδειξης περιοχών – προορισμών (Πρέσπες, Γεωπάрко, αστικά κέντρα κ.α.) και την δικτύωση τους ενδοπεριφερειακά, άλλα και εκτός Περιφέρειας με γειτονικούς ισχυρούς τουριστικούς πόλους (π.χ. Μετέωρα, ακτές Πιερίας – Όλυμπος) προκειμένου να ενθαρρυνθεί η ανάπτυξη κινητικότητας, που θα επιφέρει τόσο αύξηση της διάρκειας επίσκεψης στην Περιφέρεια, όσο και αύξηση των δαπανών των επισκεπτών. Η ανάδειξη των πολιτιστικών και φυσικών μνημείων έχει σημαντικό ρόλο στην επίτευξη της παραπάνω στρατηγικής. Πολλοί πόροι – προορισμοί διαθέτουν περιορισμένη προσβασιμότητα από άτομα με κινητικά προβλήματα (άτομα με αναπηρία, ηλικιωμένους). Η αδυναμία αυτή περιορίζει τις δυνατότητες ανάπτυξης του «ασημένιου» και χωρίς αποκλεισμούς τουρισμού, ο οποίος μπορεί να αποτελέσει μια σημαντική αναπτυξιακή ευκαιρία.

Βασικές προτεραιότητες/αναπτυξιακές ανάγκες:

- Δημιουργία νέων θέσεων εργασίας ιδίως για νέους και γυναίκες
- Υποστήριξη της εργασιακής μετάβασης του εργατικού δυναμικού που πλήττεται από την απολιγνιτοποίηση
- Κατάρτιση και επανακατάρτιση εργατικού δυναμικού στις νέες ευκαιρίες της ενεργειακής μετάβασης και τους τομείς έξυπνης εξειδίκευσης της Περιφέρειας.
- Ενίσχυση των δικτύων κοινωνικής ασφάλειας ιδίως για όσους αντιμετωπίζουν κενά πρόσβασης στην κοινωνική προστασία, και τα πλέον ευπαθή άτομα, συμπεριλαμβανομένων των οικονομικά μη ενεργών.
- Προώθηση και αξιοποίηση της κοινωνικής οικονομίας
- Προώθηση της ισότητας των φύλων και εναρμόνιση της οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής
- Προώθηση της δια βίου μάθησης και η διεύρυνση της πρόσβασης στην εκπαίδευση και στην κατάρτιση στις ευάλωτες ομάδες
- Ενίσχυση της βελτίωσης των συνθηκών διαβίωσης των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων και της κοινωνικής ένταξής τους
- Υποστήριξη των απομακρυσμένων κοινοτήτων και αντιμετώπιση των δυσκολιών της χαμηλής πληθυσμιακής πυκνότητας
- Εξασφάλιση πρόσβασης σε κοινωνικές υπηρεσίες για τις πλέον άπορες και ευπαθείς ομάδες, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με αναπηρία.
- Ανάπτυξη υπηρεσιών μακροχρόνιας περίθαλψης.
- Ενίσχυση υποδομών και εξοπλισμού μονάδων υγείας.
- Ενίσχυση λειτουργίας υποδομών κοινωνικής φροντίδας-πρόνοιας.
- Ολοκλήρωση των υποδομών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας.

- Ενίσχυση εξοπλισμού και εγκαταστάσεων σχολικών μονάδων.
- Ανάδειξη, οργάνωση και προώθηση των τουριστικών πόρων και προορισμών
- Ενίσχυση της προσβασιμότητας των τουριστικών και πολιτιστικών πόρων (από όλους).

Την περίοδο 2021-2027 προβλέπεται:

- Από το Πρόγραμμα ΑνΑΔΕΔΒΜ θα καλυφθούν οι ανάγκες σχετικά με την απασχόληση, εκπαίδευση και δια βίου μάθηση στο πλαίσιο του ΕΚΤ+, όπως και οι ανάγκες για επισιτιστική και υλική βοήθεια.
- Από το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης προβλέπεται η κάλυψη αναγκών σχετικές με την επανακατάρτιση, καθώς και με την επιστροφή στην αγορά εργασίας.
- Από το ΕΠ θα καλυφθεί το σύνολο των αναγκών σε υποδομές στους τομείς υγείας, κοινωνικής μέριμνας, εκπαίδευσης, πολιτισμού -τουρισμού, οι δράσεις για την ενσωμάτωση και τον κοινωνικό αποκλεισμό, τις ευπαθείς και λοιπές ειδικές ομάδες (Ρομά) και την φτώχεια.

Ως προς τις πολιτικές της Ε.Ε. η Στρατηγική της Περιφέρειας είναι συναφής με την Ευρωπαϊκή Ατζέντα Δεξιοτήτων και ειδικότερα με τις δράσεις:

- Δεξιότητες για την διπλή πράσινη και ψηφιακή μετάβαση
- Αύξηση των αποφοίτων Επιστήμης-Τεχνολογίας-Μηχανικής και ενίσχυση των επιχειρηματικών τους δεξιοτήτων
- Επέκταση της μη τυπικής εκπαίδευσης και δια βίου μάθησης ενηλίκων

Οι 20 αρχές του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων ενσωματώνονται στη Στρατηγική. Εξασφαλίζεται οριζόντια η τήρηση του συνόλου τους σε επίπεδο σχεδιασμού και μέσων και εξειδικεύονται μέτρα προώθησης δράσεων εφαρμογής επιμέρους αρχών που συνδέονται με Ειδικούς Στόχους ΕΚΤ+: Εκπαίδευση, κατάρτιση και δια βίου μάθηση, Ισότητα των φύλων, Ισότητα ευκαιριών, Ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής, Φροντίδα και υποστήριξη των παιδιών, Κοινωνική προστασία, Υγειονομική περίθαλψη, Ένταξη ατόμων με αναπηρία, Μακροχρόνια φροντίδα, Πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες.

Ως προς την ψηφιακή μετάβαση η Στρατηγική είναι συναφής με το όραμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την ψηφιακή δεκαετία της Ευρώπης με το όνομα «Ψηφιακή Πυξίδα 2030» για τις ψηφιακές δεξιότητες:

- με αύξηση του αριθμού των ειδικών ΤΠΕ και
- βασικές ψηφιακές δεξιότητες για τουλάχιστον το 80% του πληθυσμού.

Στόχος Πολιτικής 5: Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες της μέσω της προώθησης της βιώσιμης και ολοκληρωμένης ανάπτυξης των αστικών, αγροτικών και παράκτιων περιοχών, καθώς και μέσω της στήριξης τοπικών πρωτοβουλιών

Η Δυτική Μακεδονία είναι μια Περιφέρεια με έντονο ορεινό χαρακτήρα με σημαντικό αριθμό λιμνών και ποταμών. Διαθέτει μικρά αστικά και ημιαστικά κέντρα, που στο σύνολο τους εμφανίζουν υψηλή πληθυσμιακή γήρανση και συρρίκνωση. Τα ίδια προβλήματα παρατηρούνται και στους μικρότερους οικισμούς. Οι πιέσεις πληθυσμιακής μείωσης

αναμένεται να συνεχιστούν και ενδεχομένως να ενταθούν στις περιοχές υψηλής εξάρτησης από την οικονομία του λιγνίτη, αν δεν ληφθούν μέτρα για την βιώσιμη αναπλήρωση της εργασίας και των εισοδημάτων των κατοίκων των περιοχών αυτών.

Τα αστικά κέντρα συγκεντρώνουν σχεδόν το σύνολο των κοινωνικών υποδομών της Περιφέρειας, ενώ, με εξαίρεση την παραγωγή ενέργειας, αποτελούν και τα κέντρα εγκατάστασης του δευτερογενή τομέα, συλλογής και διακίνησης της αγροτικής παραγωγής από τις γύρω περιοχές και τα κέντρα Διοίκησης. Ο ρόλος αυτός έχει δημιουργήσει προβλήματα αστικής διάχυσης και τη δημιουργία περιστατικών περιοχών μη οργανωμένης υποδοχής - περιορισμένης λειτουργικότητας. Στη νέα προγραμματική περίοδο εξακολουθεί να υπάρχει η ανάγκη για εφαρμογή στοχευμένων δράσεων μέσα από ολοκληρωμένες παρεμβάσεις στα αστικά – ημιαστικά κέντρα που θα αναδεικνύουν τον υποστηρικτικό και προωθητικό αναπτυξιακό τους ρόλο και για Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις στην ύπαιθρο (παραλίμνιες και ορεινές περιοχές), οι οποίες θα διασφαλίζουν την απαιτούμενη ποιότητα ζωής των κατοίκων και την παραμονή τους στην περιοχή. Οι προκλήσεις αφορούν στην προετοιμασία για την άμεση αντιμετώπιση των κοινωνικών συνεπειών της μετάβασης στην «μετά λιγνίτη εποχή», στην καταπολέμηση των ανισοτήτων, της φτώχειας και του αποκλεισμού και στην αντιστροφή της πολύπλευρης υποβάθμισης των αστικών περιοχών, μέσα από τη στοχευμένη αποκατάσταση του οικονομικού ιστού, την ανάπλαση του αστικού περιβάλλοντος και τη διευκόλυνση της μετάβασης σε οικονομία και κοινωνία αποδοτικής χρήσης των πόρων. Ιδιαίτερη πρόκληση αποτελεί η προώθηση της αρχής της «συμπαγούς πόλης», ενώ στον ενδιάμεσο χώρο, στη διεπαφή αστικού χώρου / αγροτικών περιοχών, συνδυάζονται οι προκλήσεις που αναφέρονται παραπάνω για τις αγροτικές και αστικές περιοχές, με έμφαση στην πολύπλευρη στήριξη των μεταποιητικών δραστηριοτήτων και στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των τοπικών προϊόντων. Στον αγροτικό χώρο και στη ύπαιθρο, ως προκλήσεις αναδεικνύονται, η παραγωγική ανασυγκρότηση, η βελτίωση του αγροτικού χώρου για καλύτερη ποιότητα ζωής και η ενίσχυση των τάσεων επιστροφής στην ύπαιθρο, η ορθή διαχείριση των φυσικών πόρων σε συνδυασμό με την καταπολέμηση συνεπειών της κλιματικής αλλαγής, η διαφοροποίηση της αγροτικής οικονομίας σε κατεύθυνση όπως η διασύνδεση με τις υπηρεσίες τουρισμού και πολιτισμού, και η αναβάθμιση του τοπικού ανθρώπινου κεφαλαίου.

Επιπλέον, η Περιφέρεια διαθέτει σημαντικά αποθέματα φυσικών πόρων και ανθρώπινου δυναμικού, τα οποία μπορούν να ενταχθούν δυναμικότερα στην παραγωγική της εξειδίκευση. Τα σημαντικά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα, στον αγρο-διατροφικό τομέα και σε ειδικές μορφές τουρισμού μπορούν να συμβάλλουν στη διαμόρφωση μιας δυναμικής περιφερειακής οικονομίας. Παράλληλα, απαιτείται η προστασία των φυσικών – πλουτοπαραγωγικών πηγών ώστε να ικανοποιούν τρέχουσες και μελλοντικές παραγωγικές ευκαιρίες.

Βασικές προτεραιότητες/αναπτυξιακές ανάγκες:

- Αστική αναζωογόνηση και αναβάθμιση των δημόσιων χώρων στις πόλεις με πρόσβαση για όλους.
- Βελτίωση της ανθεκτικότητας των αστικών κέντρων και δημιουργία υποδομών για την πρόληψη την αντιμετώπιση και την ανακούφιση του πληθυσμού σε περιόδους καταστροφών και κρίσεων.
- Πολιτιστική και δημιουργική αναβάθμιση του δημόσιου χώρου, branding πόλεων και οργάνωση του τουριστικούς τους προϊόντος σε σύνδεση με την ευρύτερη

περιοχή τους.

- Πράσινη μετάβαση των πόλεων με παρεμβάσεις για έξυπνη ενέργεια, βιώσιμη κινητικότητα και προώθηση της κυκλικής οικονομίας
- Ολοκληρωμένα σχέδια για την αντιμετώπιση αλληλεξαρτώμενων προκλήσεων σε επίπεδο “λειτουργικών περιοχών”, όπως είναι, οι Λίμνες, τα Ποτάμια ή οι ορεινοί όγκοι
- Αποδοτικός και αποτελεσματικός συνδυασμός των μέσων (ΕΣΠΑ, Ταμείο Ανάκαμψης, Πόρος, Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης) σε χωρικό επίπεδο, με στόχο την αποφυγή διάσπασης του σχεδιασμού, επικαλύψεων ή καθυστερήσεων.
- Επαναπροσδιορισμός του τουριστικού προϊόντος μέσω ολοκληρωμένων χωρικά προσεγγίσεων, δικτύωση περιοχών τουριστικού ενδιαφέροντος και δικτύωση με άλλους γειτονικούς “δημοφιλείς” προορισμούς.

Για τον στόχο «Επενδύσεις στην απασχόληση και την ανάπτυξη»:

Πίνακας 1

Στόχος Πολιτικής	Ειδικός Στόχος ή ειδική προτεραιότητα	Αιτιολόγηση (συνοπτικά) [2.000]
<p>ΣΠ1: Μια εξυπνότερη Ευρώπη μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου οικονομικού μετασχηματισμού</p>	<p>1i. Ανάπτυξη και ενίσχυση των ικανοτήτων έρευνας και καινοτομίας και αξιοποίηση των προηγμένων τεχνολογιών</p>	<p>Η περιοχή της Δυτικής Μακεδονίας είναι μία από τις λιγότερο δυναμικές περιφέρειες της Ελλάδας όσον αφορά στις δραστηριότητες ΕΤΑΚ. Οι περιφερειακές ακαθάριστες δαπάνες για έρευνα και ανάπτυξη το 2017 ήταν 0,4% (€14,27 εκ.) του ΑΕγχΠ και οι δαπάνες των επιχειρήσεων για Ε&Α0,1% (€2,01 εκ.).</p> <p>Οι συνολικές δαπάνες ΕΤΑΚ στην Περιφέρεια Δ. Μακεδονίας αυξήθηκαν μόνο κατά 8% μεταξύ 2013-2018 σε σχέση με το 49% σε επίπεδο χώρας. Οι αντίστοιχες δαπάνες των επιχειρήσεων πενταπλασιάστηκαν ενώ στην χώρα υπερδιπλασιάστηκαν. Το ποσοστό απασχόλησης σε υπηρεσίες έντασης γνώσης για το 2018 ανέρχεται σε 30,6% που αποτελεί την 6^η καλύτερη επίδοση μεταξύ των ελληνικών περιφερειών.</p> <p>Η ΠΔΜ παρουσιάζει υστέρηση στις επιδόσεις στην καινοτομία τόσο σε σχέση με το εθνικό όσο και με το ευρωπαϊκό επίπεδο και κατατάσσεται στις περιφέρειες μέτριας καινοτομίας (RegionalInnovationScoreboard 2019) . Παρ' όλα αυτά οι επιδόσεις της έχουν αυξηθεί σε σχέση με το 2011 κατά 23,1%, σύμφωνα με το συνθετικό Περιφερειακό Δείκτη Καινοτομίας.</p> <p>Τα παραπάνω ποσοτικά στοιχεία αντικατοπτρίζουν το χαμηλό βαθμό επάρκειας των ερευνητικών και εκπαιδευτικών υποδομών. Επιπλέον, το μεγαλύτερο μέρος των προσπαθειών ΕΤΑΚ των ερευνητικών φορέων της περιοχής επικεντρώνεται κυρίως σε ενεργειακά θέματα, στην προσπάθεια ενίσχυσης του ενεργειακού προφίλ της Περιφέρειας με στροφή προς πιο «πράσινες» λύσεις. Συνοπτικά η Περιφέρεια εμφανίζει ελλείψεις σε πόρους, δίκτυα και μέτρα για την αναβάθμιση των καινοτομικών επιδόσεων.</p> <p>Οι παρεμβάσεις στον Ειδικό Στόχο αναμένεται να συμβάλλουν:</p> <ul style="list-style-type: none"> • στην ενίσχυση των δομών-υποδομών ΕΤΑΚ, • στη διασύνδεση δημόσιων υποδομών και αποτελεσμάτων ΕΤΑΚ με την επιχειρηματικότητα, • την ενίσχυση των δαπανών επιχειρήσεων σε ΕΤΑΚ, • την υποβοήθηση συνεργατικών επιχειρηματικών σχηματισμών / κοινών επιχειρηματικών προσπαθειών • την δημιουργία οικοσυστήματος για την άνθηση δραστηριοτήτων καινοτομίας • μετασχηματισμός • παραγωγική διαφοροποίηση <p>Συσχετίζεται με τις δράσεις του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας:</p>

Στόχος Πολιτικής	Ειδικός Στόχος ή ειδική προτεραιότητα	Αιτιολόγηση (συνοπτικά) [2.000]
	<p>1ii. Εκμετάλλευση των οφελών της ψηφιοποίησης για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις, τους ερευνητικούς οργανισμούς και τις δημόσιες αρχές</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Επένδυση στην αναβάθμιση των ερευνητικών υποδομών της χώρας. • Προώθηση προγραμμάτων οικονομικής ενίσχυσης του αγροδιατροφικού τομέα με προσανατολισμό την πράσινη γεωργία και την γεωργία ακριβείας, που αφορούν στην καινοτομία και την οικολογική επεξεργασία <p>Σε σχέση με τις ψηφιακές υποδομές και ικανότητες, η Περιφέρεια ακολουθεί γενικά την πορεία της χώρας η οποία κατατάσσεται στην προτελευταία θέση της ΕΕ στο δείκτη ψηφιακής οικονομίας και κοινωνίας για το 2020. Στην ενσωμάτωση της ψηφιακής τεχνολογίας από τις επιχειρήσεις, η Ελλάδα καταλαμβάνει την 24η θέση και υπολείπεται κατά πολύ του μ.ο. της ΕΕ.</p> <p>Όσον αφορά στη διάσταση των ψηφιακών δημόσιων υπηρεσιών, η Ελλάδα κατατάσσεται στην 27η θέση στην ΕΕ, αρκετά κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ, αλλά κατέγραψε αύξηση 5,1 μονάδων κατά το προηγούμενο έτος, ακολουθώντας τη μέση αύξηση 5 μονάδων της ΕΕ. Από την πλευρά της προσφοράς (όσον αφορά την παροχή διαδικτυακών δημόσιων υπηρεσιών), η Ελλάδα συνέχισε να σημειώνει πρόοδο το 2019, με 25/100 προσυμπληρωμένα έντυπα σε σύγκριση με 23/100 το 2018, αλλά παραμένει πολύ κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ.</p> <p>Οι παρεμβάσεις στον Ειδικό Στόχο αναμένεται να συμβάλλουν:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Στην ενίσχυση του ψηφιακού μετασχηματισμού των επιχειρήσεων της Περιφέρειας, με την υιοθέτηση νέων τεχνολογικών εργαλείων και ψηφιακών διαδικασιών στην παραγωγική και επιχειρηματική διαδικασία με στόχο την μετάβασή τους στην 4η Βιομηχανική Επανάσταση. • στην ψηφιακή αναβάθμιση και διαθεσιμότητα των δημόσιων υπηρεσιών • στην ενθάρρυνση των πολιτών να εμπιστεύονται την ψηφιοποιημένη κοινωνία προσφέροντας λύσεις σε τομείς όπως η διαφάνεια και η διαχείριση των δεδομένων • στην παροχή υψηλής ποιότητας υπηρεσιών έξυπνης πόλης σε πολίτες και επιχειρήσεις με μειωμένο περιβαλλοντικό αποτύπωμα και οικονομικό κόστος <p>Συσχετίζεται με τις δράσεις του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ψηφιοποίηση καίριων αρχείων σε διάφορους τομείς και ενσωμάτωσή τους σε αντίστοιχα πληροφοριακά συστήματα. • Ολοκληρωμένος ψηφιακός μετασχηματισμός επιλεγμένων πόλεων

Στόχος Πολιτικής	Ειδικός Στόχος ή ειδική προτεραιότητα	Αιτιολόγηση (συνοπτικά) [2.000]
	<p>1iii. Ενίσχυση της αειφόρου ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ και της δημιουργίας θέσεων εργασίας σε ΜΜΕ, συμπεριλαμβανομένων των παραγωγικών επενδύσεων</p>	<p>Η παραγωγική διάρθρωση της ΠΔΜ σε όρους ΑΠΑ προέρχεται κατά 8,4% από την Γεωργία, 46% από τη Βιομηχανία – Κατασκευές (συμπεριλαμβάνονται οι τομείς των μεταλλείων – ορυχείων και της Ενέργειας με σχεδόν 39%) και 46% από τις Υπηρεσίες, με χαρακτηριστικά «μονοδραστηριότητας», ως η κυριότερη ηλεκτροπαραγωγός Περιφέρεια της Χώρας. Το διάστημα 2013-2018 η ΠΔΜ παρουσίασε τη μεγαλύτερη συνολική μείωση της ΑΠΑ, ποσοστό 20,4% μεταξύ των Περιφερειών της χώρας και η οικονομία της εισέρχεται σε φάση μετασχηματισμού, με αύξηση της συμμετοχής του πρωτογενούς και ιδίως του τριτογενούς με αντίστοιχη μείωση του δευτερογενούς τομέα.. Ο δείκτης Revealed Comparative Advantage δείχνει ισχυρή εξειδίκευση σε τομείς και κλάδους έντασης εργασίας και πολύ λίγο διαφοροποιημένη παραγωγική δομή. Η ΠΔΜ βρίσκεται στο 24% του ευρωπαϊκού μέσου όρου στο σύνθετο Δείκτη Περιφερειακής Ανταγωνιστικότητας (RCI). Διαχρονικά, ο δείκτης RCI για την ΠΔΜ δεν παρουσιάζει μεταβολές μεταξύ 2013-2019. Την τριετία 2016-2018 έκλεισε η ψαλίδα μεταξύ διαγραφών και εγγραφών επιχειρήσεων και μάλιστα για το 2018 οι εγγραφές ήταν περισσότερες από τις διαγραφές για πρώτη φορά εδώ και αρκετά χρόνια. Παρά την πρόσφατη μείωση των εξαγωγών της (σοβαρότατη το 2018-2019), η Περιφέρεια παραμένει πλεονασματική στο εμπορικό της ισοζύγιο, με κάλυψη 191% των εισαγωγών της από εξαγωγές. Ο λόγος των εξαγωγών προς το ΑΕΠ (2019) είναι 8% και παρουσιάζει υστέρηση σε σχέση με την χώρα (18,5%). Το σύνολο των εξαγωγών της όμως είναι πολύ μικρό (< 1% των εθνικών), αντανακλώντας και τη μειούμενη παραγωγικότητα.</p> <p>Οι παρεμβάσεις αναμένεται να συμβάλλουν στην:</p> <ul style="list-style-type: none"> • αναβάθμιση και διεύρυνση της παραγωγικής βάσης με αξιοποίηση των εξειδικεύσεων της Περιφέρειας • βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων • ανάδειξη καινοτόμων/νεοφυών επιχειρήσεων • βελτίωση της πρόσβασης των ΜΜΕ σε χρηματοδότηση και υπηρεσίες υποστήριξης για την συνεργασία, την κυκλικότητα και αύξηση της προστιθέμενης αξίας <p>Συσχετίζεται με τις δράσεις του ΕΣΑΑ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Επένδυση στην δημιουργία οργανωμένων υποδοχέων δραστηριοτήτων • Δημιουργία νέων ή αναβάθμιση βιομηχανικών μονάδων τελευταίας πράσινης τεχνολογίας • Επιτάχυνση της αναβάθμισης του παραγωγικού εξοπλισμού και των υποδομών των μεταποιητικών ΜΜΕ • Ψηφιακός μετασχηματισμός των μικρομεσαίων επιχειρήσεων

Στόχος Πολιτικής	Ειδικός Στόχος ή ειδική προτεραιότητα	Αιτιολόγηση (συνοπτικά) [2.000]
<p>ΣΠ2: Μια πιο πράσινη Ευρώπη με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα μέσω της προώθησης της δίκαιης μετάβασης σε καθαρές μορφές ενέργειας, των πράσινων και γαλάζιων επενδύσεων, της κυκλικής οικονομίας, της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και της διαχείρισης των κινδύνων και της βιώσιμης αστικής κινητικότητας</p>	<p>2i. Προώθηση μέτρων ενεργειακής απόδοσης και μείωση εκπομπών θερμοκηπίου</p>	<p>Μέσω του προγράμματος επιδιώκεται η ανάληψη δράσεων για τη βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας του κτιριακού αποθέματος της Περιφέρειας, τη μείωση της κατανάλωσης και της σπατάλης ενέργειας καθώς και την αύξηση της εξοικονόμησης ενέργειας.</p> <p>Λόγω κλιματικών συνθηκών (ηπειρωτικό κλίμα – κρύοι χειμώνες) η Δυτική Μακεδονία ανήκει στις Περιφέρειες με την υψηλότερη κατά νοικοκυριό κατανάλωση ενέργειας (2,430 θερμομέρες, 85% μεγαλύτερη της χώρας). Σύμφωνα με στοιχεία του ΕΚΕΤΑ 2014, η κατανάλωση ενέργειας στον κτιριακό τομέα στην Περιφέρεια Δυτικής ανερχόταν στις 975.203 MWh/έτος. Η ενεργειακή κατανάλωση του κτιριακού τομέα (κυρίως κατοικίες) παραμένει υψηλή, καθώς αντιπροσωπεύει το 42,7% της συνολικής τελικής κατανάλωσης ενέργειας, ενώ η κατανάλωση Δημόσιων κτηρίων το 7,8%. Οι καταναλώσεις αυτές είναι υψηλές και οφείλονται πέρα από τον κλιματικό παράγοντα και στη μεγάλη ηλικία του κτιριακού αποθέματος, το οποίο παρουσιάζει χαμηλό επίπεδο θερμομόνωσης/ ενεργειακών προδιαγραφών. Η Ελλάδα στο πλαίσιο του Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ) έχει θέσει ως προτεραιότητα τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης στην τελική κατανάλωση ενέργειας κατά ποσοστό τουλάχιστον στο 38% μέχρι το έτος 2030.</p> <p>Η ενεργειακή απόδοση αποτελεί στρατηγική προτεραιότητα για την Ενεργειακή Ένωση και η ΕΕ προάγει την αρχή της «προτεραιότητας στην ενεργειακή απόδοση». Το 2018, στο πλαίσιο της δέσμης μέτρων «Καθαρή ενέργεια για όλους τους Ευρωπαίους», καθορίστηκε νέος στόχος για μείωση της κατανάλωσης ενέργειας κατά τουλάχιστον 32,5% έως το 2030.</p> <p>Η βελτίωση της αποδοτικότητας και η εξοικονόμηση ενέργειας θεωρείται η πρώτη προτεραιότητα για την επίτευξη των ευρωπαϊκών και εθνικών στόχων για το κλίμα, σύμφωνα με την αρχή της πρόληψης.</p> <p>Συσχετίζεται με τις δράσεις του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Εκτεταμένο πρόγραμμα «εξοικονομώ» για νοικοκυριά, επιχειρήσεις, δημόσια κτίρια και υποδομές.
	<p>2ii. Προαγωγή των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας σε συμφωνία με την Οδηγία ΑΠΕ (ΕΥ) 2018/2001, συμπεριλαμβανομένων των κριτηρίων βιωσιμότητας</p>	<p>Η Δυτική Μακεδονία εισέρχεται στην περίοδο της απολιγνιτοποίησης με την σταδιακή παύση λειτουργίας των ηλεκτροπαραγωγικών μονάδων. Για τη Δυτική Μακεδονία η αλλαγή του ενεργειακού μοντέλου δεν περιορίζεται μόνο στην αντικατάσταση των ενεργειακών πηγών, αλλά δημιουργεί και ένα αναπτυξιακό κενό στα εισοδήματα και την απασχόληση, καθώς η αλυσίδα αξίας γύρω από την εκμετάλλευση του λιγνίτη αποτελεί τον κύριο τομέα της τοπικής οικονομίας.</p> <p>Η ολοκληρωμένη αντιμετώπιση του ζητήματος</p>

Στόχος Πολιτικής	Ειδικός Στόχος ή ειδική προτεραιότητα	Αιτιολόγηση (συνοπτικά) [2.000]
		<p>υλοποιείται βάσει του μηχανισμού δίκαιης μετάβασης και του ΕΣΔΑΜ, στο οποίο εντάσσεται και η αξιοποίηση των ΑΠΕ στην Περιφέρεια.</p> <p>Για την επίτευξη των στόχων του ΕΣΕΚ απαιτούνται για την περίοδο 2020-2030 ιδιωτικές και δημόσιες επενδύσεις συνολικής αξίας €43,8 δισεκ. σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, υποδομές και δίκτυα, βελτίωση ενεργειακής αποδοτικότητας, κυκλικής οικονομίας, εκσυγχρονισμού του στόλου ιδιωτικών οχημάτων και αστικών συγκοινωνιών και άλλους σχετικούς τομείς.</p>
	<p>2iv. Προαγωγή της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης των κινδύνων και της ανθεκτικότητας στις καταστροφές, λαμβάνοντας υπόψη προσεγγίσεις βασισμένες στα οικοσυστήματα</p>	<p>Η Δυτική Μακεδονία παρουσιάζει μέση και υψηλή τρωτότητα σε μια σειρά από κλιματικούς κινδύνους που περιλαμβάνουν πλημμύρες, κατολισθήσεις και διαβρώσεις εδαφών, ενώ η αύξηση της διάρκειας της ξηρής περιόδου αυξάνει τον κίνδυνο πυρκαγιών και απειλεί ορισμένα από τα πλέον σημαντικά από πλευράς βιοποικιλότητας και αισθητικής αξίας δάση της χώρας. Το ΠεΣΚΑ (2019) αναγνωρίζει τους κύριους τομείς και περιοχές κινδύνου και περιλαμβάνει συγκεκριμένες δράσεις προτεραιότητας.</p> <p>Στο πλαίσιο του ΕΠ ΔΜ 2014-2020 έχουν ενταχθεί και υλοποιηθεί σημαντικά έργα που προτεραιοποιήθηκαν σύμφωνα με το Σχέδιο Αντιμετώπισης του Πλημμυρικού Κινδύνου (Οδηγία 60/2007/ΕΚ) και το Περιφερειακό Σχέδιο για την Κλιματική Αλλαγή. Η επιτυχής αντιμετώπιση του κινδύνου απαιτεί την συνέχιση και επέκταση των έργων αυτών σε ευάλωτες περιοχές. Τα έργα προβλέπεται να χρηματοδοτηθούν από το ΕΠ ΔΜ 2021-2027</p> <p>Συσχετίζεται με τις δράσεις του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας:</p> <ul style="list-style-type: none"> • επενδύσεις σε υποδομές και εξοπλισμό της Πολιτικής Προστασίας
	<p>2v. Προαγωγή της πρόσβασης στο νερό και της βιώσιμης διαχείρισης του νερού</p>	<p>Η Δυτική Μακεδονία προβλέπεται να καλύψει τις υποχρεώσεις αναφορικά με την εφαρμογή της Οδηγίας 91/271/ΕΟΚ και την κάλυψη με δίκτυα συλλογής ακαθάρτων και συστήματα τουλάχιστον δευτεροβάθμιας επεξεργασίας των Οικοισμών Α', Β' και Γ' προτεραιότητας. Οι βασικές ανάγκες εστιάζονται στην ολοκλήρωση των υποδομών επεξεργασίας αστικών λυμάτων σε οικισμούς και συστάδες οικισμών (agglomerations) μικρότερους της Γ' κατηγορίας, με έμφαση στους ευαίσθητους αποδέκτες.</p> <p>Στον τομέα της ύδρευσης εντοπίζονται ανάγκες ολοκλήρωσης σύγχρονων δικτύων που θα επιτρέψουν τον περιορισμό της σπατάλης και την εξοικονόμηση υδατικών πόρων, ενώ ταυτόχρονα θα εξασφαλίσουν την πρόσβαση σε ποιοτικούς και ασφαλείς πόρους σε κατοίκους των οικιστικών κέντρων της Περιφέρειας, συμπεριλαμβανομένων σε ορισμένες περιπτώσεις και περιοχών με υψηλό ποσοστό ευπαθών και ευαίσθητων πληθυσμιακών ομάδων. Ενισχύονται κατά προτεραιότητα οι δράσεις του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Σχεδίου για το Πόσιμο Νερό.</p>

Στόχος Πολιτικής	Ειδικός Στόχος ή ειδική προτεραιότητα	Αιτιολόγηση (συνοπτικά) [2.000]
		<p>Συσχετίζεται με τις δράσεις του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας:</p> <ul style="list-style-type: none"> • αλλαγές στην χρήση των δικτύων άρδευσης και εγκατάσταση τηλεμετρητών για τον εντοπισμό διαρροών και την έξυπνη διαχείριση του νερού
	<p>2vi. Προώθηση της μετάβασης σε μια κυκλική και με επάρκεια πόρων οικονομία</p>	<p>Στον τομέα της διαχείρισης των απορριμμάτων η Δυτική Μακεδονία διαθέτει σχετική επάρκεια σε υποδομές διαχείρισης και έναν αποτελεσματικό περιφερειακό σχεδιασμό ο οποίος είναι ικανός να επιτύχει τους φιλόδοξους στόχους του ΕΣΔΑ για το 2025 και το 2050. Οι χρηματοδοτικές ανάγκες είναι περιορισμένες (ειδικά σε σχέση με τις υπόλοιπες ελληνικές περιφέρειες) και αφορούν επενδύσεις σε χαμηλού κόστους υποδομές που θα ενισχύσουν κυρίως το σύστημα Διαλογής στην Πηγή (ΔσΠ) ειδικών κατηγοριών απορριμμάτων που δεν καλύπτονται σήμερα από ο γενικό ή τα εναλλακτικά συστήματα συλλογής.</p> <p>Η κυκλική οικονομία είναι βασικό στοιχείο του πανευρωπαϊκού και παγκόσμιου πρότυπου οικονομικού μοντέλου. Η προώθηση αυτού του οικονομικού μοντέλου στην Ελλάδα και την Δυτική Μακεδονία θα υλοποιηθεί μέσα από την υλοποίηση του Σχεδίου Δράσης για την Κυκλική Οικονομία. Το σχέδιο περιλαμβάνει θεσμικές, διαχειριστικές και επενδυτικές δράσεις. Εξ αυτών οι δύο πρώτες κατηγορίες θα καλυφθούν από εθνικούς πόρους και προγράμματα. Οι επενδύσεις διαχωρίζονται σε δράσεις που αφορούν την προώθηση της κυκλικότητας στο παραγωγικό μοντέλο και κατά συνέπεια θα υλοποιηθούν στο πλαίσιο δράσεων κρατικών ενισχύσεων και επενδύσεις ΓΟΚ και κοινού ενδιαφέροντος. Αυτές περιλαμβάνουν δημόσιες υποδομές για συστήματα ΔσΠ που έχουν ήδη αναφερθεί παραπάνω, άλλα και δράσεις ευαισθητοποίησης και εκπαίδευσης του κοινού που σε τοπικό επίπεδο θα υποστηριχθούν από το ΕΠ ΠΔΜ 2021-2027.</p>
<p>ΣΠ3: Μια πιο διασυνδεδεμένη Ευρώπη μέσω της ενίσχυσης της κινητικότητας και των περιφερειακών διασυνδέσεων</p>	<p>3ii. Ανάπτυξη και ενίσχυση της βιώσιμης, ανθεκτικής στην κλιματική αλλαγή, έξυπνης, ασφαλούς και διατροφικής εθνικής, περιφερειακής και τοπικής κινητικότητας, με καλύτερη πρόσβαση σε ΔΕΔ-Μ και διασυνοριακή κινητικότητα</p>	<p>Η ολοκλήρωση του κάθετου οδικού αξόνα της Εγνατίας Οδού και του Ε65, ο εκσυγχρονισμός του σιδηροδρομικού δικτύου και η ανάπτυξη νέων συνδέσεων, η αναβάθμιση των αεροδρομίων της με εξωστρεφή προσανατολισμό στα πλαίσια δημιουργίας ενός πλέγματος συνδυασμένων μεταφορών είναι καθοριστικά στοιχεία για την ανταπόκριση της Περιφέρειας στο νέο παραγωγικό περιβάλλον που διαμορφώνεται στην Περιφέρεια, με βάση επιμέρους εξειδικεύσεις παραγωγικών κλάδων της οικονομίας με ισχυρή δυναμική, όπως η καθαρή ενέργεια, η βιομηχανία, η βιοτεχνία και το εμπόριο, η έξυπνη αγροτική παραγωγή, ο βιώσιμος τουρισμός και η τεχνολογία και η εκπαίδευση. Η διάχυση των ωφελειών από τα παραπάνω στο σύνολο της Περιφέρειας απαιτεί κατασκευή/ανάπτυξη και βελτίωση των ενδοπεριφερειακών συνδέσεων του επαρχιακού και τοπικού οδικού δικτύου και τη διασύνδεση με το ΔΕΔ-Μ. Οι παρεμβάσεις στον Ειδικό Στόχο αναμένεται να συμβάλλουν:</p>

Στόχος Πολιτικής	Ειδικός Στόχος ή ειδική προτεραιότητα	Αιτιολόγηση (συνοπτικά) [2.000]
		<ul style="list-style-type: none"> • στην αναβάθμιση της προσβασιμότητας και διασύνδεσης των τουριστικών και απομακρυσμένων περιοχών και περιοχών ιδιαίτερου ενδιαφέροντος • στη βελτίωση της χερσαίας διασυνοριακής συνδεσιμότητας • σύνδεση με ΔΕΔ-Μ (Εγνατία και κάθετοι άξονες) <p>Ο σχεδιασμός της Περιφέρειας έχει συνέργεια και συμπληρωματικότητα με το Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Μεταφορών (ΕΣΣΜ) και την περιφερειακή διάστασή του.</p> <p>Συσχετίζεται με τις δράσεις του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Πρόγραμμα Βελτίωσης Οδικής ασφάλειας με αποκατάσταση οδικού δικτύου και επισκευή επικίνδυνων οδοστρωμάτων. • Ολοκλήρωση Αυτοκινητοδρόμου Κεντρικής Ελλάδας Ε65 Βόρειο Τμήμα
<p>ΣΠ4: Μια πιο κοινωνική Ευρώπη μέσω της υλοποίησης του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων</p>	<p>4ii. Βελτίωση της ίσης πρόσβασης σε ποιοτικές υπηρεσίες εκπαίδευσης, κατάρτισης και διά βίου μάθησης χωρίς αποκλεισμούς μέσω της ανάπτυξης προσβάσιμων υποδομών, συμπεριλαμβανομένης της προώθησης της ανθεκτικότητας της εξ αποστάσεως και on line εκπαίδευσης και κατάρτισης</p>	<p>Στην ΠΔΜ καταγράφονται 187 μονάδες προσχολικής αγωγής με 308 τμήματα και 3.715 μαθητές (ΕΛΣΤΑΤ 2018). Το ποσοστό των παιδιών ηλικίας 4 ετών έως την έναρξη της υποχρεωτικής εκπαίδευσης που είναι εγγεγραμμένα σε εκπαίδευση ανέρχεται σε 87%, το οποίο είναι το υψηλότερο μεταξύ των Περιφερειών της χώρας (Eurostat, 2018).</p> <p>Στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση καταγράφονται 155 μονάδες δημοτικών σχολείων με 14.626 εγγεγραμμένους μαθητές(ΕΛΣΤΑΤ, 2018). Στις παραπάνω σχολικές μονάδες λειτουργούσαν 83 ειδικές τάξεις με 718 μαθητές. Αντίστοιχα στην Περιφέρεια καταγράφονται 69 Γυμνάσια εκ των οποίων 74 διαθέτουν αίθουσα πολλαπλών χρήσεων και 39 γυμναστήριο. Οι εγγεγραμμένοι μαθητές γυμνασίων ανέρχονται σε 7.786 (ΕΛΣΤΑΤ, 2018). Ο αριθμός των Γενικών Λυκείων ανέρχεται σε 36 με 6.319 εγγεγραμμένους μαθητές (ΕΛΣΤΑΤ, 2018). Σχετικά με την Επαγγελματική Εκπαίδευση καταγράφονται 15 Επαγγελματικά Λύκεια και 4 Επαγγελματικές Σχολές Μαθητείας του ΟΑΕΔ στα οποία είναι εγγεγραμμένοι 5.000 μαθητές, εκ των οποίων οι 503 στις Σχολές του ΟΑΕΔ. Τέλος σε δημόσια και ιδιωτικά ΙΕΚ το 2017 καταγράφονται 1.756 σπουδαστές (ΕΛΣΤΑΤ). Στην Ανώτατη Εκπαίδευση οι φοιτητές του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας ανέρχονται σε 2.538, οι οποίοι κατανέμονται σε 3 Σχολές και 6 Τμήματα. Σχετικά με την Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση καταγράφονται 22 σχολικές μονάδες (3 νηπιαγωγεία, 7 Δημοτικά, 3 Επαγγελματικά Λύκεια και 5 Ενιαία Ειδικής Επαγγελματικά Γυμνάσια – Λύκεια) με συνολικά 217 μαθητές (ΕΛΣΤΑΤ, 2018).</p> <p>Το ποσοστό πρόωρης εγκατάλειψης της εκπαίδευσης ανέρχεται σε 3% για την Βόρεια Ελλάδα το 2019, με σημαντική βελτίωση σε σχέση με 11,1% το 2013 (Eurostat).</p>

Στόχος Πολιτικής	Ειδικός Στόχος ή ειδική προτεραιότητα	Αιτιολόγηση (συνοπτικά) [2.000]
		<p>Το επίπεδο των υποδομών εκπαίδευσης βελτιώθηκε, ωστόσο εξακολουθούν να υπάρχουν βασικές ανάγκες για την ολοκλήρωση των υποδομών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας και τη συμπλήρωση των υποδομών και εξοπλισμού σχολικών μονάδων και ιδιαίτερα της τεχνικής εκπαίδευσης.</p> <p>Συσχετίζεται με τις δράσεις του ΕΣΑΑ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ίδρυση και ενίσχυση θεματικών και πειραματικών ΙΕΚ και (ΕΠΑΛ. • Αναβάθμιση του εργαστηριακού εξοπλισμού για τον σύνολο των Εργαστηρίων των ΙΕΚ, ΕΠΑΛ, Τμήματα Μετα δευτεροβάθμιας Μαθητείας και ΣΕΚ
	<p>4iii. Προαγωγή της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, χαμηλού εισοδήματος νοικοκυριών, των μειονεκτουσών ομάδων συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με αναπηρίες με την εφαρμογή ολοκληρωμένων μέτρων που συμπεριλαμβάνουν και τη στέγαση και τις κοινωνικές υπηρεσίες</p>	<p>Το Σχέδιο Ανάπτυξης για την Ελληνική Οικονομία επισημαίνει ότι «σημαντική πρόκληση παραμένει η υποστήριξη των αδύναμων νοικοκυριών, με μεγάλο ποσοστό τους να κινείται στα όρια της φτώχειας».</p> <p>Το 2015, σύμφωνα με το ΠΕΣΚΕ, εκτιμήθηκε ότι στην ΠΔΜ διαβίωναν 18.510 άτομα που ανήκαν σε Ευπαθείς, Ευάλωτες ή λοιπές ομάδες. Ο αριθμός αυτός, λόγω της περαιτέρω μείωσης του κΑΕΠ, της αύξησης της ανεργίας και της γήρανσης, εκτιμάται ότι έχει αυξηθεί περαιτέρω. Η απολιγνιτοποίηση απειλεί μείωσης με νέα μελλοντική αύξηση των τάσεων σε μεγέθη όπως η ανεργία και το εισόδημα που τροφοδοτούν την φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό.</p> <p>Σημαντικό τμήμα των υπηρεσιών κοινωνικής προστασίας παρέχεται από τους Δήμους και τις τοπικές δομές. Η ποιότητα των υπηρεσιών, άλλα και η δυνατότητα κάλυψης αυξημένων αναγκών εξαρτάται ως ένα βαθμό στις υποδομές και τον εξοπλισμό τους. Βασική επιδίωξη αποτελεί η δημιουργία ενός ολοκληρωμένου δικτύου υποδομών και δομών στήριξης της κοινωνικής ένταξης, καταπολέμησης της φτώχειας και κάθε διάκρισης και προώθησης στην απασχόληση.</p> <p>Συσχετίζεται με τις δράσεις του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Προσβασιμότητα και υποστήριξη υποδομών για άτομα με προβλήματα κινητικότητας και αισθητήρια προβλήματα.
	<p>4ν. Εξασφάλιση ισότιμης πρόσβασης στην υγειονομική περίθαλψη και προώθηση της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγείας, συμπεριλαμβανομένης της πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης, και προώθηση της μετάβασης από την ιδρυματική στην φροντίδα βασισμένη στην κοινότητα και στην οικογένεια</p>	<p>Στην Περιφέρεια της Δυτικής Μακεδονίας λειτουργούν 5 Γενικά Νοσοκομεία στις έδρες των Περιφερειακών Ενοτήτων και την Πτολεμαΐδα, με 649 κλίνες έναντι 688 κλινών το 2013. Επίσης διαθέτει 6 Κέντρα Υγείας με 26 κλίνες (βραχείας νοσηλείας) το 2019 έναντι 34 κλινών το 2013 (ΕΛΣΤΑΤ), καθώς και 92 Περιφερειακά Ιατρεία. Οι διαθέσιμες κλίνες ανά 100 χιλιάδες κατοίκους είναι 402 κατατάσσοντας την Δυτική Μακεδονία στην 6η θέση μεταξύ των ελληνικών περιφερειών το 2018 έναντι μ.ο. 537 κλινών για την ΕΕ27, παρουσιάζονται μείωση σε σχέση με το 2013 (417 κλίνες).</p> <p>Η χωρική κάλυψη των υποδομών υγείας είναι ικανοποιητική, όμως η λειτουργία τους δεν μπορεί να θεωρηθεί επαρκής λόγω των ελλείψεων σε</p>

Στόχος Πολιτικής	Ειδικός Στόχος ή ειδική προτεραιότητα	Αιτιολόγηση (συνοπτικά) [2.000]
		<p>συμπληρωματικές υποδομές και εξοπλισμό. Το επίπεδο των κοινωνικών υποδομών στην ΠΔΜ βελτιώθηκε κατά τις τελευταίες δεκαετίες. Ωστόσο, το χαμηλό σημείο εκκίνησης σε συνδυασμό με την επιδείνωση των δεικτών φτώχειας, ανεργίας αλλά και τις τάσεις γήρανσης του πληθυσμού και την χαμηλή πληθυσμιακή πυκνότητα, οδηγούν στην ανάγκη περαιτέρω δραστηριοποίησης προς τη συνολική βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και την κάλυψη του πληθυσμού με υποδομές κοινωνικού χαρακτήρα.</p> <p>Συσχετίζεται με τις δράσεις του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αναβάθμιση των υποδομών και του ιατροτεχνολογικού εξοπλισμού των κέντρων υγείας και αναδιοργάνωση της δομής τους με επανεκπαίδευση του προσωπικού ώστε να δράσουν αποτελεσματικά σαν φροντίδα πρώτης • Ολοκληρωμένη παρέμβαση εκσυγχρονισμού των υλικοτεχνικών υποδομών των νοσοκομείων σε ολόκληρη την Ελλάδα με ανακαίνιση κτιρίων και προμήθεια νέου ιατροτεχνολογικού εξοπλισμού.
	<p>4νι. Ενίσχυση του ρόλου του πολιτισμού και του βιώσιμου τουρισμού στην οικονομική ανάπτυξη, κοινωνική ένταξη και κοινωνική καινοτομία</p>	<p>Η Περιφέρεια παρά το πολιτιστικό και οικολογικό απόθεμα έχει αξιοποιήσει ελάχιστα οικονομικά και αναπτυξιακά τον τομέα του τουρισμού. Στην σημερινή συγκυρία η αξιοποίηση αυτή είναι μια αναγκαιότητα προκειμένου να αναπληρωθεί το κενό στην εργασία και τα εισοδήματα από την απολιγνιτοποίηση.</p> <p>Συνολικά η ΠΔΜ, η μοναδική ελληνική Περιφέρεια χωρίς θάλασσα, συμμετέχει με ποσοστό γύρω στο 1% του συνολικού εθνικού τουριστικού προϊόντος. Το σημερινό προϊόν στηρίζεται κύρια στον Χιονοδρομικό τουρισμό (ευάλωτο στην Κλιματική Αλλαγή) και τον πολιτιστικό – φυσιολατρικό που αναπτύσσεται σε ορισμένους θύλακες, οι οποίοι ωστόσο τόσο από πλευράς υποδομών, όσο και οργάνωσης δεν διαθέτουν τον ολοκληρωμένο χαρακτήρα του τουριστικού προορισμού. Η διάνοιξη της Εγνατίας Οδού και η βελτίωση της προσβασιμότητας των χιονοδρομικών κέντρων, ενδέχεται να επηρέασε αρνητικά την τουριστική ανάπτυξη στην Περιφέρεια, η οποία από το 2008 και μετά παρουσιάζει σταθερές τάσεις πτώσης. Η ευκολότερη προσβασιμότητα ενδεχόμενα αύξησε το ποσοστό ημερήσιων επισκεπτών έναντι αυτών που διανυκτερεύουν στην περιοχή.</p> <p>Το τουριστικό προϊόν συντίθεται από τους πολιτιστικούς και οικολογικούς – φυσικούς πόρους.</p> <p>Το πολιτιστικό απόθεμα της Περιφέρειας περιλαμβάνει αρχαιολογικούς χώρους, μνημεία και μουσεία που αναφέρονται στην προϊστορική και αρχαία εποχή, άλλα και στην βυζαντινή και Οθωμανική περίοδο, όπου πόλεις της ΠΔΜ είχαν ιδιαίτερη εμπορική σημασία και ανάπτυξη. Μεταξύ αυτών η Αιανή, το Δισπήλιό, η παλαιά Καστοριά και τα αρχοντικά των άλλων οικισμών, ναοί και μοναστήρια σε όλη την Περιφέρεια κ.α.). Το πολιτιστικό απόθεμα περιλαμβάνει επίσης σημαντικά στοιχεία της</p>

Στόχος Πολιτικής	Ειδικός Στόχος ή ειδική προτεραιότητα	Αιτιολόγηση (συνοπτικά) [2.000]
		<p>άυλης κληρονομιάς. Σε επίπεδο φυσικής κληρονομιάς πέρα από τις προστατευόμενες περιοχές και την βιοποικιλότητα, τουριστικούς πόρους αποτελούν το τοπίο των λιμνών και οι γεωλογικοί πόροι (γεωπάρκο, σπήλαια). Η περιορισμένη αξιοποίηση των τουριστικών πόρων σύμφωνα με την Στρατηγική Ολοκληρωμένης Τουριστικής Ανάπτυξης οφείλεται σε ελλείψεις σε υποδομές προβολής και ανάδειξης, συμπεριλαμβανομένων υποδομών για ΑμΕΑ και άτομα με περιορισμένες κινητικές δυνατότητες, η απουσία σύγχρονων ή καινοτόμων μέσων ερμηνείας, η ελλιπής δικτύωση, η απουσία μιας αποτελεσματικής οργανωτικής δομής , προγραμματισμού, διαχείρισης και προβολής.</p>
	<p>4α. Βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση και μέτρα ενεργοποίησης για όλα τα άτομα που αναζητούν εργασία, συγκεκριμένα, τους νέους, ιδίως μέσω της υλοποίησης της Εγγύησης για τη Νεολαία, τους μακροχρόνια ανέργους και τις μειονεκτούσες ομάδες στην αγορά εργασίας, και για τα οικονομικά μη ενεργά άτομα, καθώς και μέσω της προώθησης της αυτοαπασχόλησης και της κοινωνικής οικονομίας</p>	<p>Η Περιφέρεια αντιμετωπίζει υψηλά ποσοστά ανεργίας (24,5%, 2019), κατατάσσοντάς την στις πρώτες θέσεις σε επίπεδο χώρας και ΕΕ, αν και παρουσιάζει τάση μείωσης σε σχέση με τα επίπεδα του 2013 (31,6%), χωρίς όμως να ακολουθεί την πτώση του ποσοστού στη χώρα. Η ανεργία πλήττει κυρίως τους νέους (βρίσκεται στην 1η θέση σε εθνικό επίπεδο) όπου στην ηλικιακή ομάδα 15-24 ετών το ποσοστό φτάνει στο 53,5%. Οι μακροχρόνια άνεργοι μειώθηκαν κατά 14,41% αλλά εξακολουθούν να αποτελούν το 72% των ανέργων. Μείωση της ανεργίας παρατηρείται τόσο στον δευτερογενή, όσο και στον τριτογενή τομέα. Αύξηση ωστόσο παρατηρείται στα ποσοστά των ανέργων αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Απαιτείται περισσότερη προσπάθεια ενίσχυσης στοχευμένων δράσεων προώθησης στην απασχόληση ιδίως συγκεκριμένων κατηγοριών ανέργων (νέοι, γυναίκες, μακροχρόνια άνεργοι), καθώς επίσης και των δράσεων ενίσχυσης της επιχειρηματικότητα για τη δημιουργία βιώσιμων θέσεων απασχόλησης. Δράσεις κατάρτισης και πρακτικής άσκησης ανέργων προβλέπεται να υλοποιηθούν και στο πλαίσιο των στρατηγικών ΟΧΕ/ΒΑΑ.</p>
	<p>4δ. Προώθηση της προσαρμογής εργαζομένων, επιχειρήσεων και επιχειρηματιών στην αλλαγή, της ενεργού και υγιούς γήρανσης, καθώς και ενός υγιεινού και καλά προσαρμοσμένου περιβάλλοντος εργασίας που αντιμετωπίζει τους κινδύνους για την υγεία</p>	<p>Οι επιχειρήσεις της Περιφέρειας δραστηριοποιούνται συνήθως σε κλάδους μικρής προστιθέμενης αξίας, χαμηλής καινοτομίας, είναι πολύ μικρού μεγέθους και οικογενειακού χαρακτήρα. Παράλληλα, το ποσοστό του πληθυσμού με τριτοβάθμια εκπαίδευση ανέρχεται σε 27,1% για το 2019 που υπολείπεται του μέσου όρου της χώρας (31,9%) ενώ το ποσοστό ατόμων με δευτεροβάθμια και μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση ανέρχεται σε 46,9% αυξημένο σε σχέση με της χώρας 44,5%), Για την αντιμετώπιση των προκλήσεων της μετάβασης που αντιμετωπίζει η Περιφέρεια, είναι απαραίτητα μέτρα για την ενίσχυση και ανανέωση των γνώσεων αλλά και την αναβάθμιση των δεξιοτήτων των εργαζομένων και των επιχειρηματιών.</p>
	<p>4στ. Προώθηση της ίσης πρόσβασης σε</p>	<p>Η ανεργία των γυναικών βρίσκεται σε πολύ υψηλά επίπεδα με ποσοστό 32,9%, το μεγαλύτερο στη χώρα και</p>

Στόχος Πολιτικής	Ειδικός Στόχος ή ειδική προτεραιότητα	Αιτιολόγηση (συνοπτικά) [2.000]
	<p>ποιοτική και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευση και κατάρτιση και της ολοκλήρωσής τους, ιδίως για τις μειονεκτούσες ομάδες, από την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα έως τη γενική και επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, καθώς και περαιτέρω έως την τριτοβάθμια εκπαίδευση και την εκπαίδευση και επιμόρφωση ενηλίκων, συμπεριλαμβανομένης της διευκόλυνσης της μαθησιακής κινητικότητας για όλους και της προσβασιμότητας για τα άτομα με αναπηρίες</p>	<p>με σημαντική διαφορά από τον εθνικό μέσο του 21,5%. Εξαιρετικά χαμηλή είναι η συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας της Περιφέρειας, με ποσοστό απασχολούμενων γυναικών 39,5%, έναντι 47,3% του εθνικού και 63% του ευρωπαϊκού μέσου όρου. Η εξασφάλιση ίσων ευκαιριών στην εκπαίδευση και την κατάρτιση ανεξαρτήτως κοινωνικής ή οικονομικής προέλευσης και η άμβλυνση των εκπαιδευτικών ανισοτήτων αποτελεί στρατηγική επιλογή. Η προώθηση της ισότιμης πρόσβασης στην εκπαίδευση αφορά όλους. Ιδιαίτερη μέριμνα προβλέπεται για μαθητές και παιδιά με αναπηρία. Σκοπός είναι η εξασφάλιση ίσων ευκαιριών για όλους με δράσεις ενίσχυσης της εκπαίδευσης παιδιών και μαθητών ΑμεΑ σχολικής και προσχολικής ηλικίας για οικογένειες και παιδιά με ειδικές ανάγκες και μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, συμβάλλοντας στην ισότιμη πρόσβαση στη γνώση και στην εναρμόνιση του οικογενειακού και επαγγελματικού βίου.</p> <p>Η δράση είναι συναφής με τις Κατευθυντήριες γραμμές για την Απασχόληση (2020), τη Σύσταση του Συμβουλίου της 15ης Φεβρουαρίου 2016 για την ένταξη των μακροχρονίως ανέργων στην αγορά εργασίας, τη Σύσταση του Συμβουλίου (22.05.2019) σχετικά με συστήματα προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας υψηλής ποιότητας, την Ευρωπαϊκή στρατηγική για την αναπηρία «Ανανέωση της δέσμευσης για μια Ευρώπη χωρίς εμπόδια», καθώς και την Εγγύηση για το παιδί (Child Guarantee) ειδικότερα για δωρεάν εκπαίδευση, προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα των πιο ευάλωτων παιδιών που ζουν σε επισφαλή οικογενειακή κατάσταση ή παιδιών με αναπηρίες και ειδικές ανάγκες. Συσχετίζεται με τις δράσεις του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Δημιουργία συστήματος ενίσχυσης χώρους φύλαξης παιδιών που θα εγκατασταθούν σε χώρους εργασίας στον ιδιωτικό τομέα έτσι ώστε να διευκολυνθούν οι νέοι γονείς, κυρίως μητέρες, να αναζητήσουν ευκαιρίες.
	<p>4ζ. Προώθηση της διά βίου μάθησης, ιδίως των ευέλικτων ευκαιριών αναβάθμισης των δεξιοτήτων και επανειδίκευσης για όλους, λαμβανομένων υπόψη των επιχειρησιακών και ψηφιακών δεξιοτήτων, καλύτερη πρόβλεψη των αλλαγών και των νέων απαιτήσεων για δεξιότητες με βάση τις ανάγκες της αγοράς</p>	<p>Σε σχέση με την κατάρτιση και δια βίου μάθηση, το 4,1% του πληθυσμού 25-64 συμμετείχε σε κατάρτιση ή εκπαίδευση το 2019, που αποτελεί 4η καλύτερη επίδοση μεταξύ των ελληνικών Περιφερειών, αλλά και μείωση σε σχέση με τα προηγούμενα έτη, ενώ υπολείπεται σημαντικά σε σχέση με τον μ.ο. ΕΕ-27 (10,8%). Το ποσοστό πρόωρης εγκατάλειψης της εκπαίδευσης ανέρχεται σε 3% για την Βόρεια Ελλάδα (περιλαμβάνει τις Περιφέρειες ΑΜΘ, Κεντρικής Μακεδονίας, Δυτικής Μακεδονίας και Ηπείρου) το 2019, με σημαντική βελτίωση σε σχέση με 11,1% το 2013 (Eurostat). Εντοπίζονται ανάγκες σε νέες δεξιότητες και μια πιο στρατηγική και συντονισμένη προσέγγιση στη συνεχή μάθηση για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που θα</p>

Στόχος Πολιτικής	Ειδικός Στόχος ή ειδική προτεραιότητα	Αιτιολόγηση (συνοπτικά) [2.000]
	<p>εργασίας, διευκόλυνση των μεταβάσεων σταδιοδρομίας και προώθηση της επαγγελματικής κινητικότητας</p>	<p>αντιμετωπίζει η Περιφέρεια, όσον αφορά σε τομείς της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης, της καινοτομίας και τις αλλαγές στο παραγωγικό της μοντέλο αλλά και τον ψηφιακό μετασχηματισμό.</p> <p>Δράσεις κατάρτισης και απόκτησης δεξιοτήτων για όλους προβλέπεται να υλοποιηθούν και στο πλαίσιο των στρατηγικών ΟΧΕ/ΒΑΑ.</p>
	<p>4η. Προώθηση της ενεργού ένταξης, με σκοπό την προώθηση της ισότητας των ευκαιριών, της απαγόρευσης των διακρίσεων, και της ενεργού συμμετοχής, και βελτίωση της απασχολησιμότητας, ειδικότερα για τις μειονεκτούσες ομάδες</p>	<p>Η ανεργία των γυναικών βρίσκεται σε πολύ υψηλά επίπεδα με ποσοστό 32,9%, το μεγαλύτερο στη χώρα και με σημαντική διαφορά από τον εθνικό μέσο του 21,5%. Εξαιρετικά χαμηλή είναι η συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας της Περιφέρειας, με ποσοστό απασχολούμενων γυναικών 39,5%, έναντι 47,3% του εθνικού και 63% του ευρωπαϊκού μέσου όρου. Απαιτούνται παρεμβάσεις για την άρση των εμποδίων πρόσβασης και παραμονής των γυναικών στην αγορά εργασίας λόγω έμφυλων διακρίσεων (δράση εναρμόνιση 2021-2022) που επιδιώκει την καλύτερη ισορροπία εργασίας/ ζωής για τα μέλη των νέων οικογενειών και ιδιαίτερα των γυναικών.</p> <p>Η δράση είναι συναφής με τις Κατευθυντήριες γραμμές για την Απασχόληση (2020), τη Σύσταση του Συμβουλίου της 15ης Φεβρουαρίου 2016 για την ένταξη των μακροχρονίως ανέργων στην αγορά εργασίας, τη Σύσταση του Συμβουλίου (22.05.2019) σχετικά με συστήματα προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας υψηλής ποιότητας, την Ευρωπαϊκή στρατηγική για την αναπηρία «Ανανέωση της δέσμευσης για μια Ευρώπη χωρίς εμπόδια», καθώς και την Εγγύηση για το παιδί (ChildGuarantee) ειδικότερα για δωρεάν προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα των πιο ευάλωτων παιδιών που ζουν σε επισφαλή οικογενειακή κατάσταση ή παιδιών με αναπηρίες και ειδικές ανάγκες.</p> <p>Συσχετίζεται με τις δράσεις του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Δημιουργία συστήματος ενίσχυσης χώρους φύλαξης παιδιών που θα εγκατασταθούν σε χώρους εργασίας στον ιδιωτικό τομέα έτσι ώστε να διευκολυνθούν οι νέοι γονείς, κυρίως μητέρες, να αναζητήσουν ευκαιρίες.
	<p>4θ. Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των υπηκόων τρίτων χωρών, συμπεριλαμβανομένων των μεταναστών</p>	<p>Οι αιτούντες άσυλο που διαμένουν στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας ανέρχονται σε μερίδιο 0,4% επί του πληθυσμού της (Υπουργείο Μετανάστευσης & Ασύλου, Σεπτέμβριος 2020). Παράλληλα στα Δημοτικά σχολεία της Περιφέρειας καταγράφονται 293 μαθητές αλλοδαπής υπηκοότητας στα Γυμνάσια 133 και στα Λύκεια 31 μαθητές αλλοδαπής υπηκοότητας (ΕΛΣΤΑΤ, 2018). Οι ΟΤΑ Α' βαθμού καλούνται να παίξουν ένα σημαντικό ρόλο προσφέροντας υπηρεσίες κοινωνικής ένταξης, πρόσβασης στην αγορά εργασίας και στέγασης στο πλαίσιο της Εθνικής Στρατηγικής για την Κοινωνική</p>

Στόχος Πολιτικής	Ειδικός Στόχος ή ειδική προτεραιότητα	Αιτιολόγηση (συνοπτικά) [2.000]
		<p>Ένταξη, και λαμβάνοντας υπόψη τις Ευρωπαϊκές Συστάσεις για το σεβασμό των Κοινωνικών και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων πολιτών τρίτων χωρών. Οι βασικές ανάγκες εστιάζονται σε δράσεις που θα συμβάλλουν στην κοινωνική ενσωμάτωση και συμμετοχή των μεταναστών και προσφύγων που διαβιούν στην Περιφέρεια (δράσεις προώθησης στην αγορά εργασίας με καταπολέμηση του ψηφιακού αναλφαριθμητισμού, εκμάθηση της Ελληνικής Γλώσσας κλπ.).</p>
	<p>4ι. Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, όπως οι Ρομά</p>	<p>Σύμφωνα με τα κατ' εκτίμηση στοιχεία των αρμόδιων φορέων (Δήμοι, ΠΕ) συνολικά στη Δυτική Μακεδονία υπάρχει ένας πληθυσμός της τάξης των 850 ρομά, από τους οποίους περίπου 600 διαμένουν μόνιμα εντός αστικού ιστού, 200 διαμένουν μόνιμα σε καταυλισμούς και 50 είναι πλανόδιοι – διερχόμενοι ρομά. Στα υφιστάμενα Κέντρα Κοινότητας στις περιοχές Εορδαίας, Καστοριάς και Φλώρινας παρέχεται στήριξη των Ρομά. Οι ΟΤΑ Α' βαθμού καλούνται να παίξουν ένα σημαντικό ρόλο προσφέροντας υπηρεσίες κοινωνικής ένταξης, πρόσβασης στην αγορά εργασίας και στέγασης στο πλαίσιο της Εθνικής Στρατηγικής Ρομά, η οποία λαμβάνει υπόψη τις Ευρωπαϊκές Συστάσεις για το σεβασμό των Κοινωνικών και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Ο ειδικός στόχος θα συμβάλει στην Εθνική Στρατηγική και Σχέδιο Δράσης για του Ρομά ως προς τα εξής:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Εξάλειψη της εξαθλίωσης - βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και ολοκλήρωση των βασικών υποδομών • Ανάπτυξη παρεμβάσεων και υποστηρικτικών υπηρεσιών για την επίτευξη της κοινωνικής ένταξης • Ενδυνάμωση και ενεργοποίηση τοπικής κοινότητας - Ρομά και μη Ρομά πολιτών- για ενεργή συμμετοχή στα τοπικά, κοινωνικά δρώμενα • Ενσωμάτωση των Ρομά στην αγορά εργασίας, συμπεριλαμβανομένης της καταπολέμησης του ψηφιακού αποκλεισμού
	<p>4ια. Ενίσχυση της ισότιμης και έγκαιρης πρόσβασης σε ποιοτικές, βιώσιμες και οικονομικά προσιτές υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων υπηρεσιών που προάγουν την πρόσβαση σε στέγαση και υπηρεσιών φροντίδας με επίκεντρο τον άνθρωπο, συμπεριλαμβανομένης της υγειονομικής περίθαλψης· εκσυγχρονισμός των συστημάτων κοινωνικής προστασίας, συμπεριλαμβανομένης της προώθησης της</p>	<p>Σύμφωνα με την Περιφερειακή Στρατηγική Κοινωνικής Ένταξης, στη Δυτική Μακεδονία καταγράφονται (προσεγγιστικά) 3.616 ΑμεΑ - ωφελούμενοι των τοπικών κοινωνικών δομών. Παράλληλα το 24,5% του πληθυσμού της ΠΔΜ είναι άνω των 65 ετών, δεδομένο που την κατατάσσει ως την 27η Περιφέρεια με το υψηλότερο ποσοστό γηρασμένου πληθυσμού στην Ευρώπη. Το επίπεδο των κοινωνικών δομών βελτιώθηκε σημαντικά στη διάρκεια της ΠΠ 2014-2020. Ωστόσο παραμένουν οι ανάγκες ενίσχυσης και βελτίωσης των παρεχόμενων υπηρεσιών και διεύρυνσης κοινωνικού χαρακτήρα με δράσεις κοινωνικής φροντίδας και προστασίας, συμβουλευτικής και ψυχολογικής υποστήριξης, βελτίωσης της πρόσβασης των ευπαθών και ευάλωτων ομάδων σε οικονομικές και ποιοτικές υπηρεσίες υγείας, ψυχικής υγείας και υπηρεσίες για εξαρτήσεις. Οι δράσεις του ειδικού στόχου συμβάλλουν στην ενίσχυση της ισότιμης πρόσβασης ευπαθών ομάδων και πολιτών που διαβιούν κάτω από το όριο της φτώχειας σε</p>

Στόχος Πολιτικής	Ειδικός Στόχος ή ειδική προτεραιότητα	Αιτιολόγηση (συνοπτικά) [2.000]
	<p>πρόσβασης στην κοινωνική προστασία, με ιδιαίτερη έμφαση στα παιδιά και στις μειονεκτούσες ομάδες· βελτίωση της προσβασιμότητας, μεταξύ άλλων για τα άτομα με αναπηρίες, της αποτελεσματικότητας και της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγειονομικής περίθαλψης και των υπηρεσιών μακροχρόνιας περίθαλψης</p>	<p>ποιοτικές, βιώσιμες και οικονομικά προσιτές κοινωνικές υπηρεσίες καθώς και σε υπηρεσίες ολοκληρωμένης φροντίδας υγείας και περίθαλψης. Διατηρείται και διευρύνεται το δίκτυο των Κέντρων Κοινότητας μετονομαζόμενο σε δίκτυο Κοινωνικών Κέντρων. Συνεχίζεται η υποστήριξη της λειτουργίας των ΚΗΦΗ, ΚΔΗΦ και ΣΥΔ για ΑΜΕΑ. Οι δράσεις υποστήριξης των δομών ηλικιωμένων εναρμονίζονται με τις κατευθυντήριες αρχές για την ενεργό γήρανση και την αλληλεγγύη μεταξύ των γενεών. Οι δράσεις υποστήριξης των δομών ΑΜΕΑ εναρμονίζονται με τις Ευρωπαϊκές Συστάσεις για το σεβασμό των Κοινωνικών και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, την κατεύθυνση της αποϊδρυματοποίησης με την υποστήριξη των ατόμων με αναπηρία σε ότι αφορά τις υπηρεσίες γενικού συμφέροντος, λαμβάνοντας υπόψη το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία και την Ετήσια Έκθεση (2020) του Παρατηρητηρίου Θεμάτων Αναπηρίας της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία. Διατηρείται το δίκτυο των δομών υποστήριξης των γυναικών θυμάτων έμφυλης βίας (Κέντρα Συμβουλευτικής και Ξενώνες). Η δράση εναρμονίζεται με τις κατευθυντήριες οδηγίες για την ισότητα των φύλων.</p>
	<p>4ιβ. Προώθηση της κοινωνικής ένταξης των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, συμπεριλαμβανομένων των απόρων και των παιδιών</p>	<p>Παρά τη σχετική αποκλιμάκωση, τα ποσοστά φτώχειας και υλικής υστέρησης παραμένουν από τα υψηλότερα στην ΕΕ. Το ποσοστό ατόμων σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας αποκλιμακώνεται αν και παραμένει υψηλό ανερχόμενο σε 34,8% το 2019, υψηλότερο από τον μ.ο. της χώρας (30%) και της Ευρωζώνης (21,5% για το 2018) (Eurostat). Υπάρχει ανάγκη ενίσχυσης δράσεων που συμβάλλουν στην αντιμετώπιση των κινδύνων της φτώχειας. Οι δράσεις περιλαμβάνουν την υποστήριξη των παιδιών οικογενειών σε φτώχεια ή κίνδυνο φτώχειας τόσο σε ψυχολογικό και μαθησιακό όσο και υλικοτεχνικό επίπεδο, καθώς επίσης και την υποστήριξη της επέκτασης των υπηρεσιών υφιστάμενων κοινωνικών δομών προσαρμοσμένων στα άτομα σε φτώχεια ή κίνδυνο φτώχειας και την κινητοποίηση προς αυτήν την κατεύθυνση οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών.</p>
<p>ΣΠ5: Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες της, μέσω της προώθησης της βιώσιμης και ολοκληρωμένης ανάπτυξης των αστικών, αγροτικών και παράκτιων περιοχών, καθώς και μέσω της στήριξης τοπικών</p>	<p>5i. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής ανάπτυξης, της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας στις αστικές περιοχές (ΕΤΠΑ)</p>	<p>Στη νέα περίοδο εξακολουθεί να υπάρχει η ανάγκη εφαρμογής στοχευμένων δράσεων στα αστικά κέντρα που θα αναδεικνύουν τον υποστηρικτικό και προωθητικό αναπτυξιακό τους ρόλο, βελτιώνοντας την ανταγωνιστικότητα και ενισχύοντας το βιώσιμο χαρακτήρα του ρόλου τους. Στις αστικές περιοχές οι προκλήσεις αφορούν στην προετοιμασία για την άμεση αντιμετώπιση των κοινωνικών συνεπειών της μετάβασης στην «μετά λιγνίτη εποχή», στην καταπολέμηση των ανισοτήτων, της φτώχειας και του αποκλεισμού και στην αντιστροφή της πολύπλευρης υποβάθμισης των αστικών περιοχών, μέσα</p>

Στόχος Πολιτικής	Ειδικός Στόχος ή ειδική προτεραιότητα	Αιτιολόγηση (συνοπτικά) [2.000]
<p>πρωτοβουλιών</p>		<p>από τη στοχευόμενη αποκατάσταση του οικονομικού ιστού, την ανάπλαση του αστικού περιβάλλοντος και τη διευκόλυνση της μετάβασης σε οικονομία και κοινωνία αποδοτικής χρήσης των πόρων.</p> <p>Ιδιαίτερη πρόκληση αποτελεί η προώθηση της αρχής της «συμπαγούς πόλης», ενώ στον ενδιάμεσο χώρο, στη διεπαφή αστικού χώρου / αγροτικών περιοχών, συνδυάζονται οι αστικές προκλήσεις με τη στήριξη των μεταποιητικών δραστηριοτήτων και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των τοπικών προϊόντων.</p> <p>Τέλος, θα προωθηθεί η μετάβαση προς την κλιματική ουδετερότητα καθώς υπάρχει ένα ταχέως αναπτυσσόμενο δυναμικό για κυκλικές και φιλικές προς το κλίμα λύσεις στις οποίες οι ΜΜΕ οφείλουν να επενδύσουν, προσδίδοντας προστιθέμενη αξία στον όρο «πράσινες επενδύσεις». Οι κυκλικές λύσεις θα βελτιώσουν την ενεργειακή και υλική αποδοτικότητα των παραγωγικών διαδικασιών και των αλυσίδων αξίας και την υιοθέτηση εναλλακτικών τεχνολογιών και υπηρεσιών.</p>
	<p>5iii. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής ανάπτυξης, της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας εκτός αστικών περιοχών</p>	<p>Στον αγροτικό χώρο και στη ύπαιθρο, ως προκλήσεις αναδεικνύονται, η παραγωγική ανασυγκρότηση, η βελτίωση του αγροτικού χώρου για καλύτερη ποιότητα ζωής και η ενίσχυση των τάσεων επιστροφής στην ύπαιθρο, η ορθή διαχείριση των φυσικών πόρων σε συνδυασμό με την καταπολέμηση των συνεπειών της κλιματικής αλλαγής, η διαφοροποίηση της αγροτικής οικονομίας σε κατεύθυνση όπως η διασύνδεση με τις υπηρεσίες τουρισμού και πολιτισμού, και η αναβάθμιση του τοπικού ανθρώπινου κεφαλαίου.</p> <p>Προβάλλει η ανάγκη εφαρμογής στοχευμένων ολοκληρωμένων παρεμβάσεων σε παραλίμνιες και ορεινές περιοχές στην ύπαιθρο για αποκατάσταση του οικονομικού τους ιστού και λειτουργία τους ως μοχλών ανάπτυξης της ευρύτερης περιοχής, αντιστροφή της κοινωνικής και περιβαλλοντικής υποβάθμισης, άμεση αντιμετώπιση των κοινωνικών συνεπειών της κρίσης, διατήρηση και ανάδειξη του φυσικού και πολιτιστικού αποθέματος, ενίσχυση της παραγωγικής βάσης των περιοχών μέσω της αξιοποίησης των συγκριτικών πλεονεκτημάτων των περιοχών, βελτίωση διασύνδεσης, πρόσβασης και οργάνωσης υποδομών και υπηρεσιών. Επιπλέον, η Περιφέρεια διαθέτει σημαντικά αποθέματα φυσικών πόρων και ανθρώπινου δυναμικού, τα οποία μπορούν να ενταχθούν δυναμικότερα στην παραγωγική της εξειδίκευση.</p>

2. Προτεραιότητες

Παραπομπή: Άρθρο 22 παράγραφος 2 και παράγραφος 3 στοιχείο γ)

ID	Τίτλος [300]	ΤΒ	Βάση Υπολογισμού	Ταμείο	Κατηγορία Περιφέρειας που υποστηρίζεται	Ειδικός Στόχος που έχει επιλεγεί
1	Ενίσχυση του παραγωγικού και οικονομικού μετασχηματισμού της Περιφέρειας	Όχι	Δημόσια	ΕΤΠΑ	Λιγότερο Αναπτυγμένες	1.i
						1.ii
						1.iii
2	Στήριξη της καθαρής ενέργειας και της πράσινης αειφόρου ανάπτυξης	Όχι	Δημόσια	ΕΤΠΑ	Λιγότερο Αναπτυγμένες	2.i
						2.ii
						2.iv
						2.v
						2.vi
3	Βελτίωση της διασυνδεσιμότητας της Περιφέρειας	Όχι	Δημόσια	ΕΤΠΑ	Λιγότερο Αναπτυγμένες	3.ii
4	Ενίσχυση της Κοινωνικής Ανάπτυξης της Περιφέρειας (ΕΤΠΑ)	Όχι	Δημόσια	ΕΤΠΑ	Λιγότερο Αναπτυγμένες	4.ii
						4.iii
						4.v
						4.vi
5	Ενίσχυση της Κοινωνικής Ανάπτυξης της Περιφέρειας (ΕΚΤ+)	Όχι	Δημόσια	ΕΚΤ+	Λιγότερο Αναπτυγμένες	4.α
						4.δ
						4.στ
						4.ζ
						4.η
						4.θ
						4.ι
						4.ια
4.ιβ						
6	Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των αστικών περιοχών και της υπαίθρου (ΕΤΠΑ)	Όχι	Δημόσια	ΕΤΠΑ	Λιγότερο Αναπτυγμένες	5i
						5ii
7	Τεχνική Βοήθεια ΕΤΠΑ	Ναι	Δημόσια	ΕΤΠΑ	Λιγότερο Αναπτυγμένες	ΑΑ
8	Τεχνική Βοήθεια ΕΚΤ+	Ναι	Δημόσια	ΕΚΤ+	Λιγότερο Αναπτυγμένες	ΑΑ

2.1 Προτεραιότητες εκτός της τεχνικής βοήθειας

2.1.1 Προτεραιότητα 1: Ενίσχυση του παραγωγικού και οικονομικού μετασχηματισμού της Περιφέρειας

☐	Η προτεραιότητα αυτή αφορά ειδικά την απασχόληση των νέων
☐	Η προτεραιότητα αυτή αφορά ειδικά καινοτόμες δράσεις
☐	Η προτεραιότητα αυτή αφορά ειδικά τη στήριξη των απόρων στο πλαίσιο του ειδικού στόχου που καθορίζεται στο άρθρο 4 παράγραφος 1 σημείο ιγ) του κανονισμού ΕΚΤ+ [*]
☐	Η προτεραιότητα αυτή αφορά ειδικά τη στήριξη των απόρων στο πλαίσιο του ειδικού στόχου που καθορίζεται στο άρθρο 4 παράγραφος 1 σημείο ιβ) του κανονισμού ΕΚΤ+ ²
☐	Η προτεραιότητα αυτή αφορά ειδικά τον ειδικό στόχο της αστικής κινητικότητας που καθορίζεται στο άρθρο 3 παράγραφος 1 στοιχείο β) σημείο viii) του κανονισμού ΕΤΠΑ και του κανονισμού για το Ταμείο Συνοχής
☐	Η προτεραιότητα αυτή αφορά ειδικά τον ειδικό στόχο της συνδεσιμότητας ΤΠΕ που καθορίζεται στο άρθρο 3 παράγραφος 1 στοιχείο α) σημείο ν) του κανονισμού ΕΤΠΑ και του κανονισμού για το Ταμείο Συνοχής

2.1.1.1 Ειδικός στόχος 1i. Ανάπτυξη και ενίσχυση των ικανοτήτων της έρευνας και της καινοτομίας και αξιοποίηση των προηγμένων τεχνολογιών

2.1.1.1.1 Παρεμβάσεις των Ταμείων

Σχετικά είδη δράσεων

Πεδίο κειμένου [8.000]

Στο πλαίσιο του παρόντος ειδικού στόχου το πρόγραμμα θα χρηματοδοτήσει δράσεις και έργα τα οποία συμβάλουν στην ενίσχυση της περιφερειακής στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης και ειδικότερα στην κάλυψη των ακόλουθων αναγκών:

- Διασύνδεση δημόσιων ερευνητικών υποδομών και αποτελεσμάτων ΕΤΑΚ με την επιχειρηματικότητα
- Ενίσχυση των δαπανών επιχειρήσεων σε ΕΤΑΚ

Περιλαμβάνονται οι ακόλουθες κατηγορίες δράσεων:

⇒ **Ενίσχυση των υποδομών και δομών στήριξης της ΕΤΑΚ**

Με τη δράση αυτή επιδιώκεται η ενίσχυση του περιφερειακού συστήματος έρευνας και καινοτομίας, η βελτίωση της θέσης της Δυτικής Μακεδονίας σε σχέση με τους εθνικούς και ευρωπαϊκούς στόχους, καθώς και η αξιοποίηση και η σύνδεσή του με την περιφερειακή

² Σε περίπτωση που οι πόροι στο πλαίσιο του ειδικού στόχου που καθορίζεται στο άρθρο 4 παράγραφος 1 σημείο ιβ) του κανονισμού ΕΚΤ+ λαμβάνονται υπόψη για τους σκοπούς του άρθρου 7 παράγραφος 4 του κανονισμού ΕΚΤ+.

οικονομία και επιχειρηματικότητα.

Στο πλαίσιο της δράσης θα χρηματοδοτηθούν κυρίως τοπικού χαρακτήρα ερευνητικές υποδομές που δεν συμπεριλαμβάνονται στο σχετικό Πολυετές Σχέδιο.

Ενδεικτικές ομάδες πράξεων:

- Ανάπτυξη / αναβάθμιση υποδομών ερευνητικών φορέων (κτιριακές υποδομές, εξοπλισμός)
- Ενίσχυση της λειτουργίας της Περιφερειακής Δομής της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης

⇒ **Ενίσχυση έρευνας επιχειρήσεων - ερευνητικών φορέων με έμφαση σε τομείς προτεραιότητας της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης**

Με τη δράση αυτή επιδιώκεται να ενισχυθεί η ικανότητα των επιχειρήσεων στην έρευνα και καινοτομία. Συγκεκριμένα επιδιώκεται η ενίσχυση παραγωγικών κλάδων για ενσωμάτωση της έρευνας και καινοτομίας σε επίπεδο προϊόντων/υπηρεσιών ή/και σε επίπεδο οργάνωσης/παραγωγικής διαδικασίας, στους τομείς προτεραιότητας της περιφερειακής στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης και της περιφερειακής διάστασης της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης.

Στο πλαίσιο αυτό περιλαμβάνονται ενδεικτικά δράσεις που θα προκύψουν από την εφαρμογή της επιχειρηματικής ανακάλυψης σε περιφερειακό επίπεδο, μέσω της οποίας θα αναδεικνύονται οι προτεραιότητες σε περιφερειακό επίπεδο που συνάδουν με την περιφερειακή και εθνική στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης.

Ενδεικτικές ομάδες πράξεων:

- Ενίσχυση επιχειρήσεων για ερευνητικά έργα με έμφαση σε τομείς της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης
- Στήριξη συμμετοχής επιχειρήσεων και ερευνητικών φορέων σε διεθνείς δράσεις Ε&Κ

Βασική επιδίωξη είναι η συμβολή των δράσεων στη βελτίωση των καινοτομικών επιδόσεων της Περιφέρειας. Οι υποστηριζόμενες δράσεις θα αναβαθμίσουν τις εγκαταστάσεις των ερευνητικών φορέων και θα βοηθήσουν στη διασύνδεση μεταξύ επιχειρήσεων και ερευνητικών φορέων, για την παραγωγή εμπορικά αξιοποιήσιμης έρευνας καθώς και τη δημιουργία των κατάλληλων προϋποθέσεων για την ανάπτυξη ενός δυναμικού οικοσυστήματος καινοτομίας.

Βασικές ομάδες-στόχοι

Πεδίο κειμένου [1.000]

Ακαδημαϊκά Ιδρύματα, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, Ερευνητικά Κέντρα (ΕΚΕΤΑ)

Υφιστάμενες επιχειρήσεις για την ανάπτυξη δραστηριοτήτων ΕΤΑΚ

Συνεργατικοί σχηματισμοί και συστάδες επιχειρήσεων με ακαδημαϊκά ή/και ερευνητικά

ιδρύματα

Φορείς δημόσιου χαρακτήρα που έχουν στόχο την προαγωγή και την υποστήριξη της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης της Περιφέρειας

Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας

Ερευνητές

Ενέργειες που διαφυλάσσουν την ισότητα, την ένταξη και την απαγόρευση των διακρίσεων

Πεδίο κειμένου [2.000]

Ενδείξεις ως προς τα ιδιαίτερα στοχευόμενα εδάφη, συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης χρήσης των εδαφικών εργαλείων

Πεδίο κειμένου [2.000]

Διαπεριφερειακές, διασυνοριακές και διακρατικές δράσεις

Πεδίο κειμένου [2.000]

Προβλεπόμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων

Πεδίο κειμένου [1.000]

2.1.1.1.2 Δείκτες

Πίνακας 1: Δείκτες εκροών								
Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Ταμείο	Κατηγορία Περιφέρειας	ID [5]	Δείκτης [255]	Μονάδα μέτρησης	Ορόσημο (2024)	Στόχος (2029)
1.	1.i	ΕΤΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγμένες	RCO06	Έρευνητές που εργάζονται σε υποστηριζόμενες ερευνητικές εγκαταστάσεις	ΙΠΑ		
1	1.i	ΕΤΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγμένες	RCO01	Υποστηριζόμενες επιχειρήσεις (από τις οποίες: πολύ μικρές, μικρές, μεσαίες, μεγάλες)	Επιχειρήσεις		

Πίνακας 2: Δείκτες αποτελεσμάτων											
Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Ταμείο	Κατηγορία Περιφέρειας	ID [5]	Δείκτης [255]	Μονάδα μέτρησης	Γραμμή βάσης ή τιμή αναφοράς	Έτος αναφοράς	Στόχος (2029)	Πηγή δεδομένων [200]	Παρατηρήσεις [200]
I	1.i	ΕΤΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγμένες	RCR 102	Θέσεις έρευνας που δημιουργήθηκαν στις υποστηριζόμενες οντότητες	ΙΠΑ					
I	1.i	ΕΤΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγμένες	RCR 02	Ιδιωτικές επενδύσεις που αντιστοιχούν σε δημόσια στήριξη (από τις οποίες: επιχορηγήσεις, χρηματοδοτικά μέσα)	Ευρώ					
I	1.i	ΕΤΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγμένες	RCR 08	Εκδόσεις από υποστηριζόμενα έργα	Δημοσλεύσεις					

2.1.1.1.3. Ενδεικτική κατανομή των προγραμματισμένων πόρων (ΕΕ) ανά τύπο παρέμβασης

Πίνακας 1: Διάσταση 1 – πεδίο παρέμβασης

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)
1	ΕΤΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγμένες	1.i	4	2.125.000
1	ΕΤΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγμένες	1.i	9	2.125.000

1	ΕΤΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγμένες	1.i	10	2.550.000
---	------	-----------------------	-----	----	-----------

Πίνακας 2: Διάσταση 2 – μορφή χρηματοδότησης

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

Πίνακας 3: Διάσταση 3 – μηχανισμός εδαφικής υλοποίησης και εδαφική εστίαση

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

Πίνακας 4: Διάσταση 6 – δευτερεύοντες θεματικοί στόχοι ΕΚΤ+

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

Πίνακας 5: Διάσταση 7 – Διάσταση ισότητας των φύλων ΕΚΤ+*, ΕΤΠΑ, ΤΣ και ΤΔΜ

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

2.1.1.2 Ειδικός στόχος 1ii. Εκμετάλλευση των οφελών της ψηφιοποίησης για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις, τους ερευνητικούς φορείς και τις Δημόσιες Αρχές

2.1.1.2.1 Παρεμβάσεις των Ταμείων

Σχετικά είδη δράσεων

Στο πλαίσιο του παρόντος ειδικού στόχου το πρόγραμμα θα χρηματοδοτήσει δράσεις και έργα τα οποία συμβάλουν αφενός στον ψηφιακό μετασχηματισμό των επιχειρήσεων και αφετέρου στην αύξηση της διαθεσιμότητας ψηφιακών δημόσιων υπηρεσιών και ειδικότερα στην κάλυψη των αναγκών για την ψηφιακή αναβάθμιση των δημόσιων υπηρεσιών, καθώς επίσης και των ψηφιακών υπηρεσιών στον τομέα της υγείας - πρόνοιας.

Περιλαμβάνονται οι ακόλουθες κατηγορίες δράσεων:

⇒ **Ενίσχυση ψηφιακής επιχειρηματικότητας**

Με τη δράση αυτή επιδιώκεται η ψηφιακή ανάπτυξη των επιχειρήσεων με την αξιοποίηση των προηγμένων τεχνολογικών εργαλείων και διαδικασιών (οργανωτικών, παραγωγικών, εμπορικών) στο πλαίσιο του παραγωγικού μετασχηματισμού και των στρατηγικών προσαρμογής στη «Βιομηχανία 4.0».

Ενδεικτικές ομάδες πράξεων:

- Ενίσχυση επιχειρήσεων για τον ψηφιακό μετασχηματισμό (υλικοτεχνική υποδομή, εξοπλισμός, λογισμικό κλπ.) με έμφαση στους τομείς στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης

⇒ **Ενίσχυση ανάπτυξης εφαρμογών και υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης**

Με τη δράση αυτή επιδιώκεται ο ψηφιακός μετασχηματισμός των δημοσίων φορέων μέσω της αναβάθμισης των ψηφιακών υπηρεσιών σε τομείς της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, του τουρισμού, του πολιτισμού, της υγείας, της παιδείας κ.α.

Ενδεικτικές ομάδες πράξεων:

- Ανάπτυξης εφαρμογών και υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης
- Ανάπτυξη ψηφιακών εφαρμογών στους τομείς πολιτισμού, τουρισμού και παιδείας
- Ανάπτυξης εφαρμογών και υπηρεσιών ηλεκτρονικής υγείας

Στο πλαίσιο των Στρατηγικών Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (BAA) και των Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) θα υποστηριχθούν παρεμβάσεις για την ενίσχυση της ψηφιακής επιχειρηματικότητας.

Κεντρική επιδίωξη είναι η συμβολή των δράσεων στον ψηφιακό μετασχηματισμό των επιχειρήσεων και των φορέων δημόσιου χαρακτήρα της Περιφέρειας. Οι υποστηριζόμενες δράσεις θα δημιουργήσουν ψηφιακές υπηρεσίες τοπικού χαρακτήρα οι οποίες θα βελτιώσουν το επίπεδο εξυπηρέτησης των χρηστών αλλά και θα δημιουργήσουν τις προϋποθέσεις για την περαιτέρω αύξηση των χρηστών υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης.

Βασικές ομάδες-στόχοι

Επιχειρήσεις
 Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α' Βαθμού
 Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας
 Επιστημονικά-επαγγελματικά επιμελητήρια
 Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
 Δημόσιες μονάδες υγείας

Ενέργειες που διαφυλάσσουν την ισότητα, την ένταξη και την απαγόρευση των διακρίσεων

Ενδείξεις ως προς τα ιδιαίτερα στοχευόμενα εδάφη, συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης χρήσης των εδαφικών εργαλείων

Διαπεριφερειακές, διασυνοριακές και διακρατικές δράσεις

Προβλεπόμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων

2.1.1.2.2 Δείκτες

Πίνακας 1: Δείκτες εκροών								
Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Ταμείο	Κατηγορία Περιφέρειας	ID [5]	Δείκτης [255]	Μονάδα μέτρησης	Ορόσημο (2024)	Στόχος (2029)
1	1.ii	ΕΤΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγμένες	RCO13	΄Αξια ψηφιακών υπηρεσιών, προϊόντων και διαδικασιών που αναπτύσσονται για τις επιχειρήσεις	Ευρώ		
1	1.ii	ΕΤΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγμένες	RCO14	Δημόσιοι οργανισμοί που υποστηρίζονται για την ανάπτυξη ψηφιακών υπηρεσιών, προϊόντων και διαδικασιών	Δημόσιοι Φορείς		

Πίνακας 2: Δείκτες αποτελεσμάτων											
Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Ταμείο	Κατηγορία Περιφέρειας	ID [5]	Δείκτης [255]	Μονάδα μέτρησης	Γραμμή βάσης ή τιμή αναφοράς	Έτος αναφοράς	Στόχος (2029)	Πηγή δεδομένων [200]	Παρατηρήσεις [200]
I	1.ii	ΕΤΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγμένες	RCR 12	Χρήστες νέων και αναβαθμισμένων ψηφιακών υπηρεσιών, προϊόντων και διαδικασιών που αναπτύσσονται από επιχειρήσεις	Ετήσιοι Χρήστες					
I	1.ii	ΕΤΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγμένες	RCR 11	Χρήστες νέων και αναβαθμισμένων δημόσιων ψηφιακών υπηρεσιών, προϊόντων και διαδικασιών	Ετήσιοι Χρήστες					

2.1.1.2.3. Ενδεικτική κατανομή των προγραμματισμένων πόρων (ΕΕ) ανά τύπο παρέμβασης

Πίνακας 1: Διάσταση 1 – πεδίο παρέμβασης

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)
1	ΕΤΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγμένες	1.ii	13	2.125.000
1	ΕΤΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγμένες	1.ii	16	5.950.000
1	ΕΤΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγμένες	1.ii	19	1.700.000

Πίνακας 2: Διάσταση 2 – μορφή χρηματοδότησης

Αριθ.	Ταμείο	Κατηγορία	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)
-------	--------	-----------	----------------	---------	------------

προτεραιότητας		περιφέρειας			

Πίνακας 3: Διάσταση 3 – μηχανισμός εδαφικής υλοποίησης και εδαφική εστίαση

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)
1	ΕΤΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγμένες	1.ii	01	800.000
1	ΕΤΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγμένες	1.ii	08	800.000

Πίνακας 4: Διάσταση 6 – δευτερεύοντες θεματικοί στόχοι ΕΚΤ+

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

Πίνακας 5: Διάσταση 7 – Διάσταση ισότητας των φύλων ΕΚΤ+*, ΕΤΠΑ, ΤΣ και ΤΔΜ

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

2.1.1.3 Ειδικός στόχος 1iii. Ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ και δημιουργία θέσεων εργασίας στις ΜΜΕ, συμπεριλαμβανομένων των παραγωγικών επενδύσεων

2.1.1.3.1 Παρεμβάσεις των Ταμείων

Σχετικά είδη δράσεων

Στο πλαίσιο του παρόντος ειδικού στόχου το πρόγραμμα θα χρηματοδοτήσει δράσεις και έργα τα οποία συμβάλουν στην αναβάθμιση και διεύρυνση της παραγωγικής βάσης της Περιφέρειας, ειδικότερα με έμφαση στους τομείς της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης, καλύπτοντας τις ανάγκες για:

- βελτίωση της παραγωγικότητας, της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων
- ανάδειξη καινοτόμων/νεοφυών επιχειρήσεων
- βελτίωση της πρόσβασης των ΜΜΕ σε χρηματοδότηση και υπηρεσίες υποστήριξης για την συνεργασία, την κυκλικότητα και αύξηση της προστιθέμενης αξίας

Περιλαμβάνονται οι ακόλουθες κατηγορίες δράσεων:

- ⇒ **Ενίσχυση των υφιστάμενων και της δημιουργίας νέων επιχειρήσεων με έμφαση στην ενσωμάτωση των νέων τεχνολογιών και της καινοτομίας**
- ⇒ **Ενίσχυση της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων με έμφαση στους τομείς της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης**
- ⇒ **Ενίσχυση των θερμοκοιτίδων, των συνεργατικών σχηματισμών και των δικτύων επιχειρήσεων.**

Στο πλαίσιο των Στρατηγικών Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΒΑΑ) και των Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) θα υποστηριχθούν παρεμβάσεις για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων.

Κεντρική επιδίωξη είναι η συμβολή των δράσεων στην αναδιάρθρωση της περιφερειακής οικονομίας προς δραστηριότητες υψηλότερης προστιθέμενης αξίας και εμπορεύσιμα προϊόντα και υπηρεσίες. Οι υποστηριζόμενες δράσεις θα αναβαθμίσουν τις εγκαταστάσεις, τον εξοπλισμό και τις ικανότητες των ΜΜΕ της Περιφέρειας, ώστε να ανταποκριθούν στις προκλήσεις της παγκοσμιοποίησης και της μεταλινιτικής εποχής. Παράλληλα θα υποστηρίξουν τις κοινές επιχειρηματικές προσπάθειες, για την αξιοποίηση οικονομιών κλίμακας και την υιοθέτηση επιχειρηματικών μοντέλων κυκλικής οικονομίας καθώς και την εκκόλαψη και ίδρυση νεοφυών επιχειρήσεων.

Βασικές ομάδες-στόχοι

Υφιστάμενες και νεοφυείς επιχειρήσεις

Υπό Σύσταση Επιχειρήσεις

Οργανισμοί και φορείς υποστήριξης των επιχειρήσεων

Συνεργατικοί σχηματισμοί και συστάδες επιχειρήσεων

Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας

Ενέργειες που διαφυλάσσουν την ισότητα, την ένταξη και την απαγόρευση των διακρίσεων

Δεν εφαρμόζεται

Ενδείξεις ως προς τα ιδιαίτερα στοχευόμενα εδάφη, συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης χρήσης των εδαφικών εργαλείων

Δεν εφαρμόζεται

Διαπεριφερειακές, διασυνοριακές και διακρατικές δράσεις

Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα από την υλοποίηση δράσεων στο πλαίσιο του Ειδικού Στόχου αναμένεται να συμβάλλουν σε εμβληματικά έργα (Flagship Projects) της μακροπεριφερειακής στρατηγικής Αδριατικής - Ιονίου (EUSAIR) και συγκεκριμένα στον 4ο πυλώνα (Βιώσιμος Τουρισμός). Τα εμβληματικά έργα στα οποία αναμένεται η θετική συμβολή δράσεων του Προγράμματος είναι τα ακόλουθα:

- CULTOURAIR, το οποίο ενισχύει συνέργειες διαπεριφερειακές και ενδοπεριφερειακές με στόχο την αποτύπωση του πολιτιστικού τουρισμού με στόχο την εκμετάλλευση ανάλογων επιχειρηματικών ευκαιριών για την μεγέθυνση του συνολικού τουριστικού μεγέθους της Περιφέρειας.

Προβλεπόμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων

Δεν εφαρμόζεται

2.1.1.3.2 Δείκτες

Πίνακας 1: Δείκτες εκροών								
Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Ταμείο	Κατηγορία Περιφέρειας	ID [5]	Δείκτης [255]	Μονάδα μέτρησης	Ορόσημο (2024)	Στόχος (2029)
1	1.iii	ΕΤΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγμένες	RCO01	Υποστηριζόμενες επιχειρήσεις (από τις οποίες: πολύ μικρές, μικρές, μεσαίες, μεγάλες)	Επιχειρήσεις		

Πίνακας 2: Δείκτες αποτελεσμάτων

Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Ταμείο	Κατηγορία Περιφέρειας	ID [5]	Δείκτης [255]	Μονάδα μέτρησης	Γραμμή βάσης ή τιμή αναφοράς	Έτος αναφοράς	Στόχος (2029)	Πηγή δεδομένων [200]	Παρατηρήσεις [200]
1	1.iii	ΕΤΠΑ Α	Λιγότερο ανεπτυγμένες	RCR 01	Θέσεις εργασίας που δημιουργήθηκαν στις υποστηριζόμενες οντότητες	ΠΠΑ					
1	1.iii	ΕΤΠΑ Α	Λιγότερο ανεπτυγμένες	RCR 03	Μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) που εισάγουν καινοτομίες προϊόντων ή διαδικασιών	Επιχειρήσεις					
1	1.iii	ΕΤΠΑ Α	Λιγότερο ανεπτυγμένες	RCR 18	ΜΜΕ που χρησιμοποιούν υπηρεσίες εκκολαπτηρίου μετά τη δημιουργία του εκκολαπτηρίου	Επιχειρήσεις					

2.1.1.3.3. Ενδεικτική κατανομή των προγραμματισμένων πόρων (ΕΕ) ανά τύπο παρέμβασης

Πίνακας 1: Διάσταση 1 – πεδίο παρέμβασης

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)
1	ΕΤΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγμένες	1.iii	21	13.600.000
1	ΕΤΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγμένες	1.iii	25	2.125.000

Πίνακας 2: Διάσταση 2 – μορφή χρηματοδότησης

Αριθ.	Ταμείο	Κατηγορία	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)
-------	--------	-----------	----------------	---------	------------

προτεραιότητας		περιφέρειας			

Πίνακας 3: Διάσταση 3 – μηχανισμός εδαφικής υλοποίησης και εδαφική εστίαση

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)
1	ΕΤΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγμένες	1.iii	01	3.400.000
1	ΕΤΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγμένες	1.iii	08	3.400.000

Πίνακας 4: Διάσταση 6 – δευτερεύοντες θεματικοί στόχοι ΕΚΤ+

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

Πίνακας 5: Διάσταση 7 – Διάσταση ισότητας των φύλων ΕΚΤ+*, ΕΤΠΑ, ΤΣ και ΤΔΜ

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

2.1.2 Προτεραιότητα 2: Στήριξη της καθαρής ενέργειας και της πράσινης αειφόρου ανάπτυξης

☐ Η προτεραιότητα αυτή αφορά ειδικά την απασχόληση των νέων
☐ Η προτεραιότητα αυτή αφορά ειδικά καινοτόμες δράσεις
☐ Η προτεραιότητα αυτή αφορά ειδικά τη στήριξη των απόρων στο πλαίσιο του ειδικού στόχου που καθορίζεται στο άρθρο 4 παράγραφος 1 σημείο ιγ) του κανονισμού ΕΚΤ+ [*]
☐ Η προτεραιότητα αυτή αφορά ειδικά τη στήριξη των απόρων στο πλαίσιο του ειδικού στόχου που καθορίζεται στο άρθρο 4 παράγραφος 1 σημείο ιβ) του κανονισμού ΕΚΤ+ ³
☐ Η προτεραιότητα αυτή αφορά ειδικά τον ειδικό στόχο της αστικής κινητικότητας που καθορίζεται στο άρθρο 3 παράγραφος 1 στοιχείο β) σημείο viii) του κανονισμού ΕΤΠΑ και του κανονισμού για το Ταμείο Συνοχής
☐ Η προτεραιότητα αυτή αφορά ειδικά τον ειδικό στόχο της συνδεσιμότητας ΤΠΕ που καθορίζεται στο άρθρο 3 παράγραφος 1 στοιχείο α) σημείο ν) του κανονισμού ΕΤΠΑ και του κανονισμού για το Ταμείο Συνοχής

2.1.2.1 Ειδικός στόχος 2i. Προώθηση της ενεργειακής απόδοσης και μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου

2.1.2.1.1 Παρεμβάσεις των Ταμείων

Σχετικά είδη δράσεων

Στο πλαίσιο του παρόντος ειδικού στόχου το πρόγραμμα θα χρηματοδοτήσει δράσεις και έργα τα οποία θα συμβάλουν σε συνεργασία με άλλα μέσα στην επίτευξη των στόχων του ΕΣΕΚ και ιδιαίτερα της προτεραιότητας για «Βελτίωση ενεργειακής απόδοσης δημοσίων κτιρίων».

Περιλαμβάνεται η ακόλουθη κατηγορία δράσεων:

⇒ **Δράσεις εξοικονόμησης ενέργειας των δημοσίων υποδομών**

Με τη δράση αυτή επιδιώκεται η βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας δημόσιων κτιρίων και υποδομών και η μείωση της κατανάλωσης ενέργειας από δημόσια κτήρια, υποδομές και λειτουργίες.

Ενδεικτικές ομάδες πράξεων:

- Ενεργειακή αναβάθμιση και εξοικονόμηση σε δημόσια κτήρια αρμοδιότητας Περιφερειακής και Τοπικής διοίκησης σε όλους τους τομείς (Διοίκηση, Παιδεία, Αθλητισμός, Πολιτισμός κ.α).
- Ενεργειακή αναβάθμιση και εξοικονόμηση ενέργειας σε κτήρια του τομέα της Υγείας (Νοσοκομεία, Κέντρα Υγείας).
- Ενεργειακή αναβάθμιση δημοσίων υποδομών ευθύνης περιφερειακής ή τοπικής

³ Σε περίπτωση που οι πόροι στο πλαίσιο του ειδικού στόχου που καθορίζεται στο άρθρο 4 παράγραφος 1 σημείο ιβ) του κανονισμού ΕΚΤ+ λαμβάνονται υπόψη για τους σκοπούς του άρθρου 7 παράγραφος 4 του κανονισμού ΕΚΤ+.

διοίκησης.

- Ενεργειακή αναβάθμιση κτηρίων κοινοφελών και μη κερδοσκοπικών φορέων, αθλητισμού, πολιτισμού, θρησκευτικών χώρων και κτηρίων επαγγελματικών και κοινωνικών ενώσεων.

Οι υποστηριζόμενες δράσεις θα μειώσουν τις ενεργειακές απαιτήσεις λειτουργίας των δημοσίων κτηρίων και υποδομών και θα βοηθήσουν στον περιορισμό της κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας και έμμεσα στην μείωση της παραγωγής εκπομπών αερίου του θερμοκηπίου.

Βασικές ομάδες-στόχοι

ΟΤΑ Α' και Β' Βαθμού και Νομικά Πρόσωπα

Αποκεντρωμένη Διοίκηση Ηπείρου – Δυτικής Μακεδονίας

3^η ΥΠΕ Μακεδονίας, Νοσοκομεία και φορείς του Υπουργείου Υγείας

Ακαδημαϊκά Ιδρύματα

Πολιτιστικά και Θρησκευτικά Ιδρύματα, Επιμελητήρια.

Ενέργειες που διαφυλάσσουν την ισότητα, την ένταξη και την απαγόρευση των διακρίσεων

Ενδείξεις ως προς τα ιδιαίτερα στοχευόμενα εδάφη, συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης χρήσης των εδαφικών εργαλείων

Διαπεριφερειακές, διασυνοριακές και διακρατικές δράσεις

Τα αποτελέσματα ή οι χωρικές επιπτώσεις των έργων δεν έχουν διαπεριφερειακή ή διασυνοριακή διάσταση, ωστόσο ενδέχεται να παρουσιάσουν συμπληρωματικότητα με έργα των Προγραμμάτων ΕΕΣ μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται:

- Το Πρόγραμμα Συνεργασίας INTERREG IPA CBC «Ελλάδα - Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας 2021-2027»
- Το Πρόγραμμα Διασυνοριακής Συνεργασίας IPA «Ελλάδα - Αλβανία 2021-2027»

Οι παρεμβάσεις δεν σχετίζονται θεματικά ή χωρικά με τους πυλώνες και τα έργα προτεραιότητας της EUSAIR.

Προβλεπόμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων

2.1.2.1.2 Δείκτες

Πίνακας 1: Δείκτες εκροών

Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Ταμείο	Κατηγορία Περιφέρειας	ID [5]	Δείκτης [255]	Μονάδα μέτρησης	Ορόσημο (2024)	Στόχος (2029)
2	2.i	ΕΤΠΑ	Λιγότερο αναπτυγμένες	RCO19	Δημόσια κτίρια με βελτιωμένη ενεργειακή απόδοση	Αριθμός	5	10
2				RCO22	Πρόσθετη παραγωγική ικανότητα για ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές (εκ τη οποίας: ηλεκτρική, θερμική)	MW		

Πίνακας 2: Δείκτες αποτελεσμάτων

Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Ταμείο	Κατηγορία Περιφέρειας	ID [5]	Δείκτης [255]	Μονάδα μέτρησης	Γραμμή βάσης ή τιμή αναφοράς	Έτος αναφοράς	Στόχος (2029)	Πηγή δεδομένων [200]	Παρατηρήσεις [200]
2	2.i	ΕΤΠΑ	Λιγότερο αναπτυγμένες	RCR 29	Εκτιμώμενες εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου*	Τόνοι ισοδύναμου CO2					
2				RCR 26	Ετήσια κατανάλωση πρωτογενούς ενέργειας (εκ της οποίας: κατοικίες, δημόσια κτίρια, επιχειρήσεις, άλλα)	MWh/έτος					
2				RCR 31	Συνολική παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές (εκ της	MWh/έτος					

					οποίας: ηλεκτρικ ή, θερμική)						
--	--	--	--	--	---------------------------------------	--	--	--	--	--	--

2.1.2.1.3. Ενδεικτική κατανομή των προγραμματισμένων πόρων (ΕΕ) ανά τύπο παρέμβασης

Πίνακας 1: Διάσταση 1 – πεδίο παρέμβασης

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)
2	ΕΤΠΑ	Λιγότερο αναπτυγμένες	2.i	044	12.325.000 €

Πίνακας 2: Διάσταση 2 – μορφή χρηματοδότησης

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

Πίνακας 3: Διάσταση 3 – μηχανισμός εδαφικής υλοποίησης και εδαφική εστίαση

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

Πίνακας 4: Διάσταση 6 – δευτερεύοντες θεματικοί στόχοι ΕΚΤ+

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

Πίνακας 5: Διάσταση 7 – Διάσταση ισότητας των φύλων ΕΚΤ+*, ΕΤΠΑ, ΤΣ και ΤΔΜ

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

2.1.2.2 Ειδικός στόχος 2ii. Προαγωγή των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, σύμφωνα με την Οδηγία (ΕΕ) 2018/2001, συμπεριλαμβανομένων των κριτηρίων αειφορίας που καθορίζονται σε αυτήν

2.1.2.2.1 Παρεμβάσεις των Ταμείων

Σχετικά είδη δράσεων

Στο πλαίσιο του παρόντος ειδικού στόχου το πρόγραμμα θα χρηματοδοτήσει στοχευμένες δράσεις και έργα τα οποία θα συμβάλουν σε συνεργασία με άλλα μέσα στην επίτευξη των στόχων του ΕΣΕΚ και ιδιαίτερα την αύξηση της χρήσης ΑΠΕ για την κάλυψη των ενεργειακών αναγκών.

Περιλαμβάνεται η ακόλουθη κατηγορία δράσεων:

- ⇒ **Ενίσχυση επενδύσεων αξιοποίησης και ανάπτυξης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (βιομάζα)**

Βασικές ομάδες-στόχοι

ΟΤΑ Α' και Β' Βαθμού και συνδεδεόμενα με αυτούς Νομικά Πρόσωπα

Ενέργειες που διαφυλάσσουν την ισότητα, την ένταξη και την απαγόρευση των διακρίσεων

Ενδείξεις ως προς τα ιδιαίτερα στοχευόμενα εδάφη, συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης χρήσης των εδαφικών εργαλείων

Διαπεριφερειακές, διασυνοριακές και διακρατικές δράσεις

Τα αποτελέσματα ή οι χωρικές επιπτώσεις των έργων δεν έχουν διαπεριφερειακή ή διασυνοριακή διάσταση, ωστόσο ενδέχεται να παρουσιάσουν συμπληρωματικότητα με έργα των Προγραμμάτων ΕΕΣ μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται:

- Το Πρόγραμμα Συνεργασίας INTERREG IPA CBC «Ελλάδα - Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας 2021-2027»
- Το Πρόγραμμα Διασυνοριακής Συνεργασίας IPA «Ελλάδα - Αλβανία 2021-2027»

Οι παρεμβάσεις δεν σχετίζονται θεματικά ή χωρικά με τους πυλώνες και τα έργα προτεραιότητας της EUSAIR

Προβλεπόμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων

2.1.2.2.2 Δείκτες

Πίνακας 1: Δείκτες εκροών								
Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Ταμείο	Κατηγορία Περιφέρειας	ID [5]	Δείκτης [255]	Μονάδα μέτρησης	Ορόσημο (2024)	Στόχος (2029)
2	2.ii	ΕΤΠΑ	Λιγότερο αναπτυγμένες	RCO22	Πρόσθετη παραγωγική ικανότητα για ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές:ηλεκτρική	MW		

Πίνακας 2: Δείκτες αποτελεσμάτων											
Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Ταμείο	Κατηγορία Περιφέρειας	ID [5]	Δείκτης [255]	Μονάδα μέτρησης	Γραμμή βάσης ή τιμή αναφοράς	Έτος αναφοράς	Στόχος (2029)	Πηγή δεδομένων [200]	Παρατηρήσεις [200]
2	2.ii	ΕΤΠΑ	Λιγότερο αναπτυγμένες	RCR 31	Συνολική ή παραγόμενη ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές (εκ της οποίας: ηλεκτρική)	MWh/year					

2.1.2.2.3. Ενδεικτική κατανομή των προγραμματισμένων πόρων (ΕΕ) ανά τύπο παρέμβασης

Πίνακας 1: Διάσταση 1 – πεδίο παρέμβασης

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)
2	ΕΤΠΑ	Λιγότερο αναπτυγμένες	2.ii	049	2.975.000 €

Πίνακας 2: Διάσταση 2 – μορφή χρηματοδότησης

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)
----------------------	--------	-----------------------	----------------	---------	------------

--	--	--	--	--	--

Πίνακας 3: Διάσταση 3 – μηχανισμός εδαφικής υλοποίησης και εδαφική εστίαση

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

Πίνακας 4: Διάσταση 6 – δευτερεύοντες θεματικοί στόχοι ΕΚΤ+

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

Πίνακας 5: Διάσταση 7 – Διάσταση ισότητας των φύλων ΕΚΤ+*, ΕΤΠΑ, ΤΣ και ΤΔΜ

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

2.1.2.3 Ειδικός στόχος 2iv. Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και της πρόληψης του κινδύνου καταστροφών και της ανθεκτικότητας, λαμβάνοντας υπόψη προσεγγίσεις που βασίζονται στο οικοσύστημα

2.1.2.3.1 Παρεμβάσεις των Ταμείων

Σχετικά είδη δράσεων

Στο πλαίσιο του παρόντος ειδικού στόχου το πρόγραμμα θα χρηματοδοτήσει δράσεις και έργα, τα οποία θα βελτιώσουν την ανθεκτικότητα της Περιφέρειας έναντι των επιπτώσεων των φυσικών καταστροφών, όπως οι πλημμύρες και οι δασικές πυρκαγιές.

Τα έργα του Περιφερειακού Προγράμματος προτεραιοποιούνται βάσει του Περιφερειακού Σχεδίου για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή και του 1^{ου} Αναθεωρημένου Σχεδίου Διαχείρισης Πλημμυρικού Κινδύνου.

Περιλαμβάνονται οι ακόλουθες κατηγορίες δράσεων:

- ⇒ **Ενίσχυση της πρόληψης, της αντιμετώπισης και της διαχείρισης των πλημμυρικών φαινομένων.**
- ⇒ **Ενίσχυση της πρόληψης, της αντιμετώπισης και της διαχείρισης των πυρκαγιών.**

Ενδεικτικές ομάδες πράξεων:

- Έργα αντιπλημμυρικής προστασίας σε παράχθιες περιοχές λιμνών και ποταμών, ρέματα που διέρχονται από κατοικημένες περιοχές ή περιοχές εγκατάστασης παραγωγικών δραστηριοτήτων με υψηλή τρωτότητα.
- Εξοπλισμός και δράσεις αντιμετώπισης φυσικών καταστροφών (πλημμύρες, πυρκαγιές)
- Έργα αντιμετώπισης και προστασίας από κατολισθήσεις
- Συστήματα παρακολούθησης και έγκαιρης προειδοποίησης για φυσικές καταστροφές.
- Προγράμματα ευαισθητοποίησης και εκπαίδευσης σε θέματα πολιτικής προστασίας.

Οι υποστηριζόμενες δράσεις θα αυξήσουν την ανθεκτικότητα της Περιφέρειας έναντι των κλιματικών καταστροφών και θα έχουν θετική επίπτωση στην προστασία της ζωής και της παρουσίας των κατοίκων και των επισκεπτών.

Βασικές ομάδες-στόχοι

ΟΤΑ Α' και Β' Βαθμού και Νομικά Πρόσωπα

Αποκεντρωμένη Διοίκηση (Δ/ση Υδάτων Δυτικής Μακεδονίας / Δ/ση Δασών Δυτικής Μακεδονίας).

Ενέργειες που διαφυλάσσουν την ισότητα, την ένταξη και την απαγόρευση των διακρίσεων

Ενδείξεις ως προς τα ιδιαίτερα στοχευόμενα εδάφη, συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης χρήσης των εδαφικών εργαλείων

Διαπεριφερειακές, διασυνοριακές και διακρατικές δράσεις

Τα αποτελέσματα ή οι χωρικές επιπτώσεις των έργων δεν έχουν διαπεριφερειακή ή διασυνοριακή διάσταση, ωστόσο ενδέχεται να παρουσιάσουν συμπληρωματικότητα με έργα των Προγραμμάτων ΕΕΣ μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται:

- Το Πρόγραμμα Συνεργασίας INTERREG IPA CBC «Ελλάδα - Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας 2021-2027»
- Το Πρόγραμμα Διασυνοριακής Συνεργασίας IPA «Ελλάδα - Αλβανία 2021-2027»

Οι παρεμβάσεις δεν σχετίζονται θεματικά ή χωρικά με τους πυλώνες και τα έργα προτεραιότητας της EUSAIR.

Προβλεπόμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων

2.1.2.3.2 Δείκτες

Πίνακας 1: Δείκτες εκροών								
Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Ταμείο	Κατηγορία Περιφέρειας	ID [5]	Δείκτης [255]	Μονάδα μέτρησης	Ορόσημο (2024)	Στόχος (2029)
2	iv	ΕΤΠΑ	Λιγότερο αναπτυγμένες	RCO25	Αντιπλημμυρικά έργα σε ακτές, όχθες ποταμών και λιμνών που κατασκευάστηκαν ή ενισχύθηκαν πρόσφατα	km		
2	iv	ΕΤΠΑ	Λιγότερο αναπτυγμένες	RCO24	Επενδύσεις σε νέα ή αναβαθμισμένα συστήματα παρακολούθησης, ετοιμότητας, προειδοποίησης και ανταπόκρισης σε περίπτωση φυσικών καταστροφών	Ευρώ		
2	iv	ΕΤΠΑ	Λιγότερο αναπτυγμένες	RCO28	Περιοχή που καλύπτεται από μέτρα προστασίας από ανεξέλεγκτες πυρκαγιές	Εκτάρια		

Πίνακας 2: Δείκτες αποτελεσμάτων											
Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Ταμείο	Κατηγορία Περιφέρειας	ID [5]	Δείκτης [255]	Μονάδα μέτρησης	Γραμμή βάσης ή τιμή αναφοράς	Έτος αναφοράς	Στόχος (2029)	Πηγή δεδομένων [200]	Παρατηρήσεις [200]
2	iv	ΕΤΠΑ	Λιγότερο αναπτυγμένες	RCR 35	Πληθυσμός που ωφελείται από αντιλημμυρικά μέτρα	Άτομα					
2	iv	ΕΤΠΑ	Λιγότερο αναπτυγμένες	RCR 36	Πληθυσμός που ωφελείται από μέτρα προστασίας από ανεξέλεγκτες πυρκαγιές	Άτομα					

2.1.2.3.3. Ενδεικτική κατανομή των προγραμματισμένων πόρων (ΕΕ) ανά τύπο παρέμβασης

Πίνακας 1: Διάσταση 1 – πεδίο παρέμβασης

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)
2	ΕΤΠΑ	Λιγότερο Αναπτυγμένες	2.iv	058	10.625.000 €
2	ΕΤΠΑ	Λιγότερο Αναπτυγμένες	2.iv	059	850.000 €

Πίνακας 2: Διάσταση 2 – μορφή χρηματοδότησης

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

Πίνακας 3: Διάσταση 3 – μηχανισμός εδαφικής υλοποίησης και εδαφική εστίαση

Αριθ.	Ταμείο	Κατηγορία	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)
-------	--------	-----------	----------------	---------	------------

προτεραιότητας		περιφέρειας			

Πίνακας 4: Διάσταση 6 – δευτερεύοντες θεματικοί στόχοι ΕΚΤ+

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

Πίνακας 5: Διάσταση 7 – Διάσταση ισότητας των φύλων ΕΚΤ+*, ΕΤΠΑ, ΤΣ και ΤΔΜ

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

2.1.2.4 Ειδικός στόχος 2ν. Προαγωγή της πρόσβασης στο νερό και της βιώσιμης διαχείρισης του νερού

2.1.2.4.1 Παρεμβάσεις των Ταμείων

Σχετικά είδη δράσεων

Στο πλαίσιο του παρόντος ειδικού στόχου το πρόγραμμα θα χρηματοδοτήσει δράσεις και έργα, τα οποία θα βελτιώσουν τη βιώσιμη και αποτελεσματική διαχείριση των υδατικών πόρων με έμφαση στην εξοικονόμηση των υδατικών πόρων και θα προασπίζουν την ασφάλεια της παροχής και της πρόσβασης όλων των κατοίκων σε ποιοτικούς υδρευτικούς πόρους, καθώς επίσης και έργα διαχείρισης αστικών λυμάτων για την προστασία ευαίσθητων υδάτινων αποδεκτών.

Περιλαμβάνονται οι ακόλουθες κατηγορίες δράσεων:

⇒ **Κατασκευή, αναβάθμιση και ορθολογική διαχείριση των υποδομών ύδρευσης.**

Με τη δράση αυτή επιδιώκεται η βελτίωση, η επέκταση, ο εκσυγχρονισμός των δικτύων ύδρευσης και ο έλεγχος των διαρροών με στόχο την ορθολογική και βιώσιμη διαχείριση των υδατικών πόρων, τον περιορισμό των απωλειών καθώς και η πρόσβαση των πολιτών σε επαρκές και καλής ποιότητας πόσιμο νερό, λαμβάνοντας υπόψη τις προτεραιότητες του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Σχεδίου για το Πόσιμο Νερό.

Ενδεικτικές ομάδες πράξεων:

- Έργα κατασκευής ή αναβάθμισης εξωτερικών ή εσωτερικών δικτύων ύδρευσης
- Έργα ενίσχυσης της παρακολούθησης της ποιότητας και της αποδοτικότητας δικτύων ύδρευσης (π.χ. τηλεμετρία).

⇒ **Δράσεις των μέτρων του Σχεδίου Διαχείρισης Λεκανών Απορροής του Υδατικού Διαμερίσματος Δυτικής Μακεδονίας.**

Με τη δράση αυτή επιδιώκεται η βελτίωση και προστασία των υδατικών συστημάτων της Περιφέρειας, λαμβάνοντας υπόψη τις προτεραιότητες του Σχεδίου Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Υδατικού Διαμερίσματος Δυτικής Μακεδονίας.

Ενδεικτικές ομάδες πράξεων:

- Σχέδια και παρεμβάσεις για την διασφάλιση της πρόσβαση σε ποιοτικούς πόρους πόσιμο νερού (Master Plan, Σχέδια Ασφάλειας Νερού, κ.α)
- Σχέδια και παρεμβάσεις εφαρμογής του Σχεδίου Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Υδατικού Διαμερίσματος Δυτικής Μακεδονίας

⇒ **Υποδομές διαχείρισης αστικών λυμάτων**

Με τη δράση αυτή επιδιώκεται η ολοκλήρωση των υποδομών για τη διαχείριση των υγρών αποβλήτων και των δικτύων αποχέτευσης, καλύπτοντας κυρίως τις ανάγκες της Περιφέρειας για την προστασία των ευαίσθητων υδάτινων αποδεκτών (λίμνες, ποτάμια).

Ενδεικτικές ομάδες πράξεων:

- Κατασκευή, επέκταση ή αντικατάσταση / αναβάθμιση δικτύων και Εγκαταστάσεων

Επεξεργασίας Λυμάτων.

Οι υποστηριζόμενες δράσεις θα ενισχύσουν την εξοικονόμηση των υδάτινων πόρων, θα συμβάλουν στην προστασία των πόρων (ποιοτικά και ποσοτικά) και θα αυξήσουν την ασφάλεια χρήσης τους από τους κατοίκους και τους επισκέπτες της περιοχής. Λόγω της θέσης της Περιφέρειας (ανάντι) τα οφέλη θα επηρεάσουν και άλλες Περιφέρειες (κατάντι) που συνδέονται με τα υδατικά συστήματα της ΠΔΜ.

Βασικές ομάδες-στόχοι

ΟΤΑ Α' και Β' Βαθμού και Νομικά Πρόσωπα (ΔΕΥΑ)

Αποκεντρωμένη Διοίκηση Ηπείρου – Δυτικής Μακεδονίας

Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας

Ενέργειες που διαφυλάσσουν την ισότητα, την ένταξη και την απαγόρευση των διακρίσεων

Ενδείξεις ως προς τα ιδιαίτερα στοχευόμενα εδάφη, συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης χρήσης των εδαφικών εργαλείων

Διαπεριφερειακές, διασυνοριακές και διακρατικές δράσεις

Τα αποτελέσματα ή οι χωρικές επιπτώσεις των έργων δεν έχουν διαπεριφερειακή ή διασυνοριακή διάσταση, ωστόσο ενδέχεται να παρουσιάσουν συμπληρωματικότητα με έργα των Προγραμμάτων ΕΕΣ μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται:

- Το Πρόγραμμα Συνεργασίας INTERREG IPA CBC «Ελλάδα - Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας 2021-2027»
- Το Πρόγραμμα Διασυνοριακής Συνεργασίας IPA «Ελλάδα - Αλβανία 2021-2027»

Οι παρεμβάσεις δεν σχετίζονται θεματικά ή χωρικά με τους πυλώνες και τα έργα προτεραιότητας της EUSAIR

Προβλεπόμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων

2.1.2.4.2 Δείκτες

Πίνακας 1: Δείκτες εκροών								
Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Ταμείο	Κατηγορία Περιφέρειας	ID [5]	Δείκτης [255]	Μονάδα μέτρησης	Ορόσημο (2024)	Στόχος (2029)

2	v	ΕΤΠΑ	Λιγότερο αναπτυγμένες	RCO30	Μήκος νέων ή αναβαθμισμένων σωλήνων για τα συστήματα διανομής των δημόσιων δικτύων ύδρευσης	Km		
2	v	ΕΤΠΑ	Λιγότερο αναπτυγμένες	RCO31	Μήκος νέων ή αναβαθμισμένων σωλήνων για το δημόσιο δίκτυο συλλογής λυμάτων	Km		
2	v	ΕΤΠΑ	Λιγότερο αναπτυγμένες	RCO32	Νέα ή αναβαθμισμένη ικανότητα επεξεργασίας λυμάτων	Ισοδύναμο Πληθυσμού		
2	v	ΕΤΠΑ	Λιγότερο αναπτυγμένες	PSO120	Υδατικά σώματα που βελτιώνεται η προστασία, η παρακολούθηση και η διαχείριση	Υδατικά Σώματα		

Πίνακας 2: Δείκτες αποτελεσμάτων

Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Ταμείο	Κατηγορία Περιφέρειας	ID [5]	Δείκτης [255]	Μονάδα μέτρησης	Γραμμή βάσης ή τιμή αναφοράς	Έτος αναφοράς	Στόχος (2029)	Πηγή δεδομένων [200]	Παρατηρήσεις [200]
2	v	ΕΤΠΑ	Λιγότερο αναπτυγμένες	RCR41	Πληθυσμός συνδεδεμένος σε βελτιωμένο δημόσιο δίκτυο ύδρευσης	Άτομα					
2	v	ΕΤΠΑ	Λιγότερο αναπτυγμένες	RCR42	Πληθυσμός συνδεδεμένος σε τουλάχιστον δευτερεύον δημόσιο	Άτομα					

					σύστημα επεξεργασίας λυμάτων						
2	v	ΕΤ ΠΑ	Λιγότερο αναπτυγμένες	RCR 43	Απώλειες νερού σε συστήματα διανομής των δημόσιων δικτύων ύδρευσης	m3/έτος					
2	v	ΕΤ ΠΑ	Λιγότερο αναπτυγμένες	PSR1 21	Πληθυσμός που ωφελείται από τα μέτρα διαχείρισης υδατικών σωμάτων	Άτομα					

2.1.2.4.3. Ενδεικτική κατανομή των προγραμματισμένων πόρων (ΕΕ) ανά τύπο παρέμβασης

Πίνακας 1: Διάσταση 1 – πεδίο παρέμβασης

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)
2	ΕΤΠΑ	Λιγότερο Αναπτυγμένες	2.v	062	10.625.000 €
2	ΕΤΠΑ	Λιγότερο Αναπτυγμένες	2.v	064	2.975.000 €
2	ΕΤΠΑ	Λιγότερο Αναπτυγμένες	2.v	065	10.625.000 €

Πίνακας 2: Διάσταση 2 – μορφή χρηματοδότησης

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

Πίνακας 3: Διάσταση 3 – μηχανισμός εδαφικής υλοποίησης και εδαφική εστίαση

Αριθ.	Ταμείο	Κατηγορία	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)
-------	--------	-----------	----------------	---------	------------

προτεραιότητας		περιφέρειας			

Πίνακας 4: Διάσταση 6 – δευτερεύοντες θεματικοί στόχοι ΕΚΤ+

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

Πίνακας 5: Διάσταση 7 – Διάσταση ισότητας των φύλων ΕΚΤ+*, ΕΤΠΑ, ΤΣ και ΤΔΜ

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

2.1.2.5 Ειδικός στόχος 2νι. Προαγωγή της μετάβασης σε μια κυκλική και σε αποδοτική ως προς τους πόρους οικονομία

2.1.2.5.1 Παρεμβάσεις των Ταμείων

Σχετικά είδη δράσεων

Στο πλαίσιο του παρόντος ειδικού στόχου το πρόγραμμα θα χρηματοδοτήσει δράσεις και έργα, τα οποία θα βελτιώσουν τη βιώσιμη και αποτελεσματική διαχείριση των στερεών αποβλήτων προκειμένου το ήδη ανεπτυγμένο σύστημα διαχείρισης να μπορεί να ανταποκριθεί στους απαιτητικούς στόχους του νέου ΕΣΔΑ και ΠΕΣΔΑ.

Περιλαμβάνονται οι ακόλουθες κατηγορίες δράσεων:

- ⇒ **Πρώθηση δράσεων πρόληψης, ελαχιστοποίησης, διαλογής και ανακύκλωσης των απορριμμάτων, διαχείρισης των βιοαποβλήτων και δημιουργίας πράσινων σημείων**
- ⇒ **Δράσεις διαχείρισης των εμπορικών, βιομηχανικών και επικίνδυνων αποβλήτων.**

Ενδεικτικές ομάδες πράξεων:

- Δημιουργία, διαμόρφωση και εξοπλισμός πράσινων σημείων / γωνιών ανακύκλωσης
- Εξοπλισμός συλλογής βιοαποβλήτων
- Υποδομές και εξοπλισμός διαχείρισης εμπορικών, βιομηχανικών και επικίνδυνων αποβλήτων
- Δράσης ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης για την κυκλική οικονομία

Βασικές ομάδες-στόχοι

Ενέργειες που διαφυλάσσουν την ισότητα, την ένταξη και την απαγόρευση των διακρίσεων

Ενδείξεις ως προς τα ιδιαίτερα στοχευόμενα εδάφη, συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης χρήσης των εδαφικών εργαλείων

Διαπεριφερειακές, διασυνοριακές και διακρατικές δράσεις

Τα αποτελέσματα ή οι χωρικές επιπτώσεις των έργων δεν έχουν διαπεριφερειακή ή διασυνοριακή διάσταση, ωστόσο ενδέχεται να παρουσιάσουν συμπληρωματικότητα με έργα των Προγραμμάτων ΕΕΣ μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται:

- Το Πρόγραμμα Συνεργασίας INTERREG IPA CBC «Ελλάδα - Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας 2021-2027»
- Το Πρόγραμμα Διασυνοριακής Συνεργασίας IPA «Ελλάδα - Αλβανία 2021-2027»

Οι παρεμβάσεις δεν σχετίζονται θεματικά ή χωρικά με τους πυλώνες και τα έργα

προτεραιότητας της EUSAIR

Προβλεπόμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων

2.1.2.5.2 Δείκτες

Πίνακας 1: Δείκτες εκροών								
Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Ταμείο	Κατηγορία Περιφέρειας	ID [5]	Δείκτης [255]	Μονάδα μέτρησης	Ορόσημο (2024)	Στόχος (2029)
2	vi	ΕΤΠΑ	Λιγότερο αναπτυγμένες	RCO34	Πρόσθετη ικανότητα για την ανακύκλωση των αποβλήτων	τόνοι / έτος		
2	vi	ΕΤΠΑ	Λιγότερο αναπτυγμένες	RCO107	Επενδύσεις σε εγκαταστάσεις για χωριστή συλλογή αποβλήτων	Ευρώ		

Πίνακας 2: Δείκτες αποτελεσμάτων											
Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Ταμείο	Κατηγορία Περιφέρειας	ID [5]	Δείκτης [255]	Μονάδα μέτρησης	Γραμμή βάσης ή τιμή αναφοράς	Έτος αναφοράς	Στόχος (2029)	Πηγή δεδομένων [200]	Παρατηρήσεις [200]
2	vi	ΕΤΠΑ	Λιγότερο αναπτυγμένες	RCR103	Απόβλητα που συλλέγονται χωριστά	τόνοι / έτος					

2.1.2.4.3. Ενδεικτική κατανομή των προγραμματισμένων πόρων (ΕΕ) ανά τύπο παρέμβασης

Πίνακας 1: Διάσταση 1 – πεδίο παρέμβασης

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)
2	ΕΤΠΑ	Λιγότερο Αναπτυγμένες	2.vi	067	1.700.000

2	ΕΤΠΑ	Λιγότερο Ανεπτυγμένες	2.vi	070	850.000
---	------	--------------------------	------	-----	---------

Πίνακας 2: Διάσταση 2 – μορφή χρηματοδότησης

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

Πίνακας 3: Διάσταση 3 – μηχανισμός εδαφικής υλοποίησης και εδαφική εστίαση

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

Πίνακας 4: Διάσταση 6 – δευτερεύοντες θεματικοί στόχοι ΕΚΤ+

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

Πίνακας 5: Διάσταση 7 – Διάσταση ισότητας των φύλων ΕΚΤ+*, ΕΤΠΑ, ΤΣ και ΤΔΜ

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

2.1.3 Προτεραιότητα 3: Βελτίωση της διασυνδεσιμότητας της Περιφέρειας

☐ Η προτεραιότητα αυτή αφορά ειδικά την απασχόληση των νέων
☐ Η προτεραιότητα αυτή αφορά ειδικά καινοτόμες δράσεις
☐ Η προτεραιότητα αυτή αφορά ειδικά τη στήριξη των απόρων στο πλαίσιο του ειδικού στόχου που καθορίζεται στο άρθρο 4 παράγραφος 1 σημείο ιγ) του κανονισμού ΕΚΤ+*
☐ Η προτεραιότητα αυτή αφορά ειδικά τη στήριξη των απόρων στο πλαίσιο του ειδικού στόχου που καθορίζεται στο άρθρο 4 παράγραφος 1 σημείο ιβ) του κανονισμού ΕΚΤ+ ⁴
☐ Η προτεραιότητα αυτή αφορά ειδικά τον ειδικό στόχο της αστικής κινητικότητας που καθορίζεται στο άρθρο 3 παράγραφος 1 στοιχείο β) σημείο viii) του κανονισμού ΕΤΠΑ και του κανονισμού για το Ταμείο Συνοχής
☐ Η προτεραιότητα αυτή αφορά ειδικά τον ειδικό στόχο της συνδεσιμότητας ΤΠΕ που καθορίζεται στο άρθρο 3 παράγραφος 1 στοιχείο α) σημείο ν) του κανονισμού ΕΤΠΑ και του κανονισμού για το Ταμείο Συνοχής

2.1.3.1 Ειδικός στόχος 3ii. Ανάπτυξη και ενίσχυση της βιώσιμης, ανθεκτικής στην κλιματική αλλαγή, έξυπνης, ασφαλούς και διατροφικής εθνικής, περιφερειακής και τοπικής κινητικότητας, με καλύτερη πρόσβαση σε ΔΕΔ-Μ και διασυννοριακή κινητικότητα

2.1.3.1.1 Παρεμβάσεις των Ταμείων

Σχετικά είδη δράσεων

Στο πλαίσιο του παρόντος ειδικού στόχου το πρόγραμμα θα χρηματοδοτήσει έργα τα οποία θα συμβάλουν στην ενίσχυση των ενδοπεριφερειακών οδικών συνδέσεων, του εθνικού, επαρχιακού και τοπικού δικτύου και τη διασύνδεση με το ΔΕΔ-Μ και ειδικότερα στην κάλυψη των αναγκών για:

- Βελτίωση της προσβασιμότητας των απομακρυσμένων και ιδιαίτερης σημασίας περιοχών της Περιφέρειας
- Βελτίωση του ενδοπεριφερειακού οδικού δικτύου και διασύνδεση με την Εγνατία και τους κάθετους άξονες και τον αυτοκινητόδρομο Ε65

Περιλαμβάνονται οι ακόλουθες κατηγορίες δράσεων:

⇒ **Αναβάθμιση ενδοπεριφερειακού δικτύου και προώθηση της συνδεσιμότητας με την Εγνατία και τους Κάθετους Άξονες**

Με τη δράση αυτή επιδιώκεται η ενίσχυση της ενδοπεριφερειακής κινητικότητας με έμφαση στα σημαντικά αστικά, εμπορικά και άλλα οικονομικά κέντρα και τις περιοχές τουριστικού ενδιαφέροντος.

Έμφαση δίνεται στις προτεραιότητες που περιλαμβάνονται για την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας στην Εξειδίκευση Εθνικού Στρατηγικού Σχεδίου Μεταφορών.

⁴ Σε περίπτωση που οι πόροι στο πλαίσιο του ειδικού στόχου που καθορίζεται στο άρθρο 4 παράγραφος 1 σημείο ιβ) του κανονισμού ΕΚΤ+ λαμβάνονται υπόψη για τους σκοπούς του άρθρου 7 παράγραφος 4 του κανονισμού ΕΚΤ+.

Ενδεικτικές ομάδες πράξεων:

- Κατασκευή / αναβάθμιση υποδομών εθνικού, επαρχιακού και τοπικού οδικού δικτύου για την αναβάθμιση της ενδοπεριφερειακής κινητικότητας

⇒ **Παρεμβάσεις παθητικής και ενεργητικής ασφάλειας οδικού δικτύου**

Με τη δράση αυτή επιδιώκεται η ενίσχυση της οδικής ασφάλειας, σύμφωνα και με το Περιφερειακό Σχέδιο για την Οδική Ασφάλεια αλλά και την Εξειδίκευση Εθνικού Στρατηγικού Σχεδίου Μεταφορών.

Ενδεικτικές ομάδες πράξεων:

- Προμήθεια εξοπλισμού για την πρόληψη των κινδύνων οδικής ασφάλειας και τη διαχείριση των οδικών ατυχημάτων
- Προμήθεια εξοπλισμού για την εφαρμογή δράσεων ενεργητικής οδικής ασφάλειας

Βασικές ομάδες-στόχοι

ΟΤΑ Α' βαθμού

Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, ΕΛΑΣ, Πυροσβεστική

Ενέργειες που διαφυλάσσουν την ισότητα, την ένταξη και την απαγόρευση των διακρίσεων

Ενδείξεις ως προς τα ιδιαίτερα στοχευόμενα εδάφη, συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης χρήσης των εδαφικών εργαλείων

Διαπεριφερειακές, διασυνοριακές και διακρατικές δράσεις

Ο ειδικός στόχος ευθυγραμμίζεται με τον Πυλώνα -3 της EUSAIR και συγκεκριμένα τον στόχο «ανάπτυξη αξιόπιστων δικτύων μεταφορών και διατροφικών συνδέσεων με την ενδοχώρα, τόσο για εμπορευματικές μεταφορές όσο και για επιβάτες».

Προβλεπόμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων

2.1.3.1.2 Δείκτες

Πίνακας 1: Δείκτες εκροών								
Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Ταμείο	Κατηγορία Περιφέρειας	ID [5]	Δείκτης [255]	Μονάδα μέτρησης	Ορόσημο (2024)	Στόχος (2029)

3	(ii)	ΕΤΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγμένες	RCO44	Μήκος νέων ή αναβαθμισμένων οδών - μη ΔΕΔ-Μ	Km				
---	------	------	-----------------------	-------	---	----	--	--	--	--

Πίνακας 2: Δείκτες αποτελεσμάτων

Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Ταμείο	Κατηγορία Περιφέρειας	ID [5]	Δείκτης [255]	Μονάδα μέτρησης	Γραμμή βάσης ή τιμή αναφοράς	Έτος αναφοράς	Στόχος (2029)	Πηγή δεδομένων [200]	Παρατηρήσεις [200]
3	(ii)	ΕΤΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγμένες	RCR 55	Ετήσιος αριθμός χρηστών νέων οδών και οδών που ανακατασκευάστηκαν, αναβαθμίστηκαν ή εκσυγχρονίστηκαν	Οχηματαρχιλιόμετρα / έτος					
3	(ii)	ΕΤΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγμένες	RCR 56	Εξοικονόμηση χρόνου που οφείλεται στη βελτίωση των οδικών υποδομών	Ανθρωπο-ημέρες / έτος					

2.1.3.1.3. Ενδεικτική κατανομή των προγραμματισμένων πόρων (ΕΕ) ανά τύπο παρέμβασης

Πίνακας 1: Διάσταση 1 – πεδίο παρέμβασης

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)
3	ΕΤΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγμένες	3.ii	90	41.753.307

Πίνακας 2: Διάσταση 2 – μορφή χρηματοδότησης

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

Πίνακας 3: Διάσταση 3 – μηχανισμός εδαφικής υλοποίησης και εδαφική εστίαση

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

Πίνακας 4: Διάσταση 6 – δευτερεύοντες θεματικοί στόχοι ΕΚΤ+

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

Πίνακας 5: Διάσταση 7 – Διάσταση ισότητας των φύλων ΕΚΤ+*, ΕΤΠΑ, ΤΣ και ΤΔΜ

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

2.1.4 Προτεραιότητα 4: Ενίσχυση της Κοινωνικής Ανάπτυξης της Περιφέρειας (ΕΤΠΑ)

☐	Η προτεραιότητα αυτή αφορά ειδικά την απασχόληση των νέων
☐	Η προτεραιότητα αυτή αφορά ειδικά καινοτόμες δράσεις
☐	Η προτεραιότητα αυτή αφορά ειδικά τη στήριξη των απόρων στο πλαίσιο του ειδικού στόχου που καθορίζεται στο άρθρο 4 παράγραφος 1 σημείο ιγ) του κανονισμού ΕΚΤ+ [*]
☐	Η προτεραιότητα αυτή αφορά ειδικά τη στήριξη των απόρων στο πλαίσιο του ειδικού στόχου που καθορίζεται στο άρθρο 4 παράγραφος 1 σημείο ιβ) του κανονισμού ΕΚΤ+ ⁵
☐	Η προτεραιότητα αυτή αφορά ειδικά τον ειδικό στόχο της αστικής κινητικότητας που καθορίζεται στο άρθρο 3 παράγραφος 1 στοιχείο β) σημείο viii) του κανονισμού ΕΤΠΑ και του κανονισμού για το Ταμείο Συνοχής
☐	Η προτεραιότητα αυτή αφορά ειδικά τον ειδικό στόχο της συνδεσιμότητας ΤΠΕ που καθορίζεται στο άρθρο 3 παράγραφος 1 στοιχείο α) σημείο ν) του κανονισμού ΕΤΠΑ και του κανονισμού για το Ταμείο Συνοχής

2.1.4.1 Ειδικός στόχος 4ii. Βελτίωση της ισότιμης πρόσβασης σε χωρίς αποκλεισμούς και ποιοτικές υπηρεσίες εκπαίδευσης, κατάρτισης και διά βίου μάθησης μέσω της ανάπτυξης προσβάσιμων υποδομών, μεταξύ άλλων με την ενίσχυση της ανθεκτικότητας της εξ αποστάσεως και της διαδικτυακής εκπαίδευσης και κατάρτισης

2.1.4.1.1 Παρεμβάσεις των Ταμείων

Σχετικά είδη δράσεων

Στο πλαίσιο του παρόντος ειδικού στόχου το πρόγραμμα θα χρηματοδοτήσει δράσεις και έργα επέκτασης και βελτίωσης των υποδομών όλων των εκπαιδευτικών βαθμίδων συμβάλλοντας στην αναβάθμιση τόσο του επιπέδου των παρεχόμενων υπηρεσιών όσο και της ισότιμης πρόσβασης σε αυτά για όλους τους εκπαιδευόμενους.

Περιλαμβάνονται οι ακόλουθες κατηγορίες δράσεων:

⇒ **Ανάπτυξη / αναβάθμιση υποδομών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης**

Με τη δράση αυτή επιδιώκεται η ενίσχυση της αναβάθμισης και ανάπτυξης των εγκαταστάσεων του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας, λαμβάνοντας υπόψη και τη Στρατηγική για την Τριτοβάθμια εκπαίδευση που αποτελεί δομική μεταρρύθμιση στον τομέα της Παιδείας για την περίοδο 2021-2027 (Ν. 4653/2020, ΦΕΚ Α12 - 24.01.2020). Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην ολοκλήρωση των απαιτούμενων υποδομών για τη βελτίωση της προσβασιμότητας των ΑμεΑ.

Ενδεικτικές ομάδες πράξεων:

- Κατασκευή / αναβάθμιση υποδομών Γ΄θμιας εκπαίδευσης

⁵ Σε περίπτωση που οι πόροι στο πλαίσιο του ειδικού στόχου που καθορίζεται στο άρθρο 4 παράγραφος 1 σημείο ιβ) του κανονισμού ΕΚΤ+ λαμβάνονται υπόψη για τους σκοπούς του άρθρου 7 παράγραφος 4 του κανονισμού ΕΚΤ+.

⇒ **Ανάπτυξη / αναβάθμιση υποδομών σχολικής εκπαίδευσης**

Με τη δράση αυτή επιδιώκεται η κάλυψη των αναγκών ανάπτυξης και βελτίωσης των κτιριακών υποδομών και του εξοπλισμού Α΄ & Β΄ βαθμιας Εκπαίδευσης στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες νέων υποδομών και τους στόχους της Χώρας για τη βελτίωση της εκπαίδευσης. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην ολοκλήρωση των απαιτούμενων υποδομών για τη βελτίωση της προσβασιμότητας των ΑμεΑ.

Ενδεικτικές ομάδες πράξεων:

- Κατασκευή / αναβάθμιση υποδομών Α΄θμιας και Β΄θμιας εκπαίδευσης
- Εξοπλισμός εργαστηρίων και ψηφιακών τάξεων

⇒ **Ανάπτυξη / αναβάθμιση επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης**

Με τη δράση αυτή επιδιώκεται η κάλυψη των αναγκών ανάπτυξης και βελτίωσης των κτιριακών υποδομών και του εξοπλισμού τεχνικής εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες νέων υποδομών και τους στόχους της Χώρας για τη βελτίωση της επαγγελματικής εκπαίδευσης και της κατάρτισης. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην ολοκλήρωση των απαιτούμενων υποδομών για τη βελτίωση της προσβασιμότητας των ΑμεΑ.

Ενδεικτικές ομάδες πράξεων:

- Κατασκευή / αναβάθμιση υποδομών τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης
- Εξοπλισμός εργαστηρίων και ψηφιακών τάξεων
- Ανάπτυξη / αναβάθμιση υποδομών ΟΑΕΔ (ΙΕΚ, ΕΠΑΣ, ΚΕΚ, Σχολές ΑμεΑ κ.α.)

⇒ **Ανάπτυξη και αναβάθμιση υποδομών προσχολικής εκπαίδευσης**

Με τη δράση αυτή επιδιώκεται η ενίσχυση και ο εκσυγχρονισμός υποδομών νηπιακής - παιδικής φροντίδας λαμβάνοντας υπόψη τις κατευθύνσεις της Πρωτοβουλίας «Ευρωπαϊκή Εγγύηση για το παιδί» (European Child Guarantee). Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην ολοκλήρωση των απαιτούμενων υποδομών για τη βελτίωση της προσβασιμότητας των ΑμεΑ.

Ενδεικτικές ομάδες πράξεων:

- Κατασκευή / αναβάθμιση υποδομών προσχολικής εκπαίδευσης
- Κατασκευή / αναβάθμιση υποδομών παιδικής φροντίδας

Βασικές ομάδες-στόχοι

Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, ΟΤΑ α΄ βαθμού, Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, ΟΑΕΔ

Ενέργειες που διαφυλάσσουν την ισότητα, την ένταξη και την απαγόρευση των διακρίσεων

Ενδείξεις ως προς τα ιδιαίτερα στοχευόμενα εδάφη, συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης χρήσης των εδαφικών εργαλείων

Διαπεριφερειακές, διασυνοριακές και διακρατικές δράσεις

Προβλεπόμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων

2.1.4.1.2 Δείκτες

Πίνακας 1: Δείκτες εκροών								
Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Ταμείο	Κατηγορία Περιφέρειας	ID [5]	Δείκτης [255]	Μονάδα μέτρησης	Ορόσημο (2024)	Στόχος (2029)
4	(ii)	ΕΤΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγμένες	RCO66	Χωρητικότητα τάξεων νέων ή εκσυγχρονισμένων εγκαταστάσεων παιδικής φροντίδας	Άτομα		
4	(ii)	ΕΤΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγμένες	RCO67	Χωρητικότητα τάξεων νέων ή εκσυγχρονισμένων εκπαιδευτικών εγκαταστάσεων	Άτομα		

Πίνακας 2: Δείκτες αποτελεσμάτων											
Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Ταμείο	Κατηγορία Περιφέρειας	ID [5]	Δείκτης [255]	Μονάδα μέτρησης	Γραμμή βάσης ή τιμή αναφοράς	Έτος αναφοράς	Στόχος (2029)	Πηγή δεδομένων [200]	Παρατηρήσεις [200]
4	(ii)	ΕΤΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγμένες	RCR 71	Ετήσιος αριθμός χρηστών νέων ή εκσυγχρονισμένων	Άτομα / έτος					

					εκπαιδευτικών εγκαταστάσεων						
4	(ii)	ΕΤΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγμένες	RCR 70	Ετήσιος αριθμός χρηστών νέων ή εκσυγχρονισμένων εγκαταστάσεων παιδικής φροντίδας	Άτομα / έτος					

2.1.4.1.3. Ενδεικτική κατανομή των προγραμματισμένων πόρων (ΕΕ) ανά τύπο παρέμβασης

Πίνακας 1: Διάσταση 1 – πεδίο παρέμβασης

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)
4	ΕΤΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγμένες	4.ii	121	1.700.000
4	ΕΤΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγμένες	4.ii	122	5.950.000
4	ΕΤΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγμένες	4.ii	123	10.625.000
4	ΕΤΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγμένες	4.ii	124	2.550.000

Πίνακας 2: Διάσταση 2 – μορφή χρηματοδότησης

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

Πίνακας 3: Διάσταση 3 – μηχανισμός εδαφικής υλοποίησης και εδαφική εστίαση

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

Πίνακας 4: Διάσταση 6 – δευτερεύοντες θεματικοί στόχοι ΕΚΤ+

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

--	--	--	--	--	--

Πίνακας 5: Διάσταση 7 – Διάσταση ισότητας των φύλων ΕΚΤ+*, ΕΤΠΑ, ΤΣ και ΤΔΜ

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

2.1.4.2 Ειδικός στόχος 4iii. Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, νοικοκυριών με χαμηλό εισόδημα και μειονεκτουσών ομάδων, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με ειδικές ανάγκες, μέσω ολοκληρωμένων δράσεων που περιλαμβάνουν υπηρεσίες στέγασης και κοινωνικές υπηρεσίες

2.1.4.2.1 Παρεμβάσεις των Ταμείων

Σχετικά είδη δράσεων

Στο πλαίσιο του παρόντος ειδικού στόχου το πρόγραμμα θα χρηματοδοτήσει δράσεις και έργα υποδομών κοινωνικής φροντίδας ευπαθών και μειονεκτουσών ομάδων συμβάλλοντας στην προώθηση της κοινωνικής ένταξης των ωφελούμενων των δομών.

Περιλαμβάνονται οι ακόλουθες κατηγορίες δράσεων:

⇒ **Ανάπτυξη / αναβάθμιση υποδομών κοινωνικής μέριμνας**

Με τη δράση αυτή επιδιώκεται η ανάπτυξη / βελτίωση υποδομών για την παροχή υπηρεσιών Κοινωνικής Πρόνοιας σε ευπαθείς κοινωνικά ομάδες λαμβάνοντας υπόψη την αναθεωρημένη Εθνική και Περιφερειακή Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη.

Ενδεικτικές ομάδες πράξεων:

- Δημιουργία και αναβάθμιση κοινωνικών υποδομών (ατόμων με νοητική στέρηση και πολλαπλές αναπηρίες, υποστηριζόμενης διαβίωσης ΑΜΕΑ, ημερήσιας φροντίδας ΑΜΕΑ κ.α.)
- Δημιουργία και ενίσχυση υποδομών φροντίδας και απασχόλησης παιδιών προσχολικής ηλικίας.
- Δράσεις βελτίωσης της προσβασιμότητας των ατόμων με αναπηρίες σε δημόσιες υποδομές (δημόσια κτίρια, κοινόχρηστοι χώροι, πάρκα, πλατείες)
- Δράσεις ενίσχυσης της ανθεκτικότητας των υποδομών κοινωνικής μέριμνας για την αντιμετώπιση κρίσεων

⇒ **Δράσεις βελτίωσης υποδομών εγκατάστασης Ρομά**

Με τη δράση αυτή επιδιώκεται η ανάπτυξη / βελτίωση υποδομών εγκατάστασης των Ρομά, σύμφωνα και με την Εθνική Στρατηγική Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά.

Ενδεικτικές ομάδες πράξεων:

- Βελτίωση / δημιουργία υποδομών εγκατάστασης Ρομά.

Βασικές ομάδες-στόχοι

Ευπαθείς ομάδες, ΑμεΑ, Ρομά

Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, ΟΤΑ Α' βαθμού

Ενέργειες που διαφυλάσσουν την ισότητα, την ένταξη και την απαγόρευση των διακρίσεων

Ενδείξεις ως προς τα ιδιαίτερα στοχευόμενα εδάφη, συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης χρήσης των εδαφικών εργαλείων

Διαπεριφερειακές, διασυνοριακές και διακρατικές δράσεις

Προβλεπόμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων

2.1.4.2.2 Δείκτες

Πίνακας 1: Δείκτες εκροών								
Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Ταμείο	Κατηγορία Περιφέρειας	ID [5]	Δείκτης [255]	Μονάδα μέτρησης	Ορόσημο (2024)	Στόχος (2029)
4	(iii)	ΕΤΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγμένες	RCO70	Χωρητικότητα νέων ή εκσυγχρονισμένων εγκαταστάσεων κοινωνικής μέριμνας (εκτός της στέγασης)	Άτομα		
4	(iii)	ΕΤΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγμένες	RCO113	Πληθυσμός που καλύπτεται από έργα στο πλαίσιο ολοκληρωμένων δράσεων για την κοινωνικοοικονομική ένταξη περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, νοικοκυριών χαμηλού εισοδήματος και μειονεκτουσών ομάδων	Άτομα		

Πίνακας 2: Δείκτες αποτελεσμάτων											
Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Ταμείο	Κατηγορία Περιφέρειας	ID [5]	Δείκτης [255]	Μονάδα μέτρησης	Γραμμή βάσης ή τιμή αναφοράς	Έτος αναφοράς	Στόχος (2029)	Πηγή δεδομένων	Παρατηρήσεις
										[200]	[200]

4	(iii)	ΕΤ ΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγ μένες	RCR 74	Ετήσιος αριθμός χρηστών νέων ή εκσυγχρονισ μένων εγκαταστάσ εων κοινωνικής μέριμνας	Άτομα / έτος					
---	-------	----------	------------------------------	-----------	--	-----------------	--	--	--	--	--

2.1.4.2.3. Ενδεικτική κατανομή των προγραμματισμένων πόρων (ΕΕ) ανά τύπο παρέμβασης

Πίνακας 1: Διάσταση 1 – πεδίο παρέμβασης

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)
4	ΕΤΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγμένες	4.iii	127	3.400.000

Πίνακας 2: Διάσταση 2 – μορφή χρηματοδότησης

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

Πίνακας 3: Διάσταση 3 – μηχανισμός εδαφικής υλοποίησης και εδαφική εστίαση

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

Πίνακας 4: Διάσταση 6 – δευτερεύοντες θεματικοί στόχοι ΕΚΤ+

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

Πίνακας 5: Διάσταση 7 – Διάσταση ισότητας των φύλων ΕΚΤ+*, ΕΤΠΑ, ΤΣ και ΤΔΜ

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

2.1.4.3 Ειδικός στόχος 4ν. Εξασφάλιση ισότιμης πρόσβασης στην υγειονομική περίθαλψη και ενίσχυση της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγείας, συμπεριλαμβανομένης της πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης, και προώθηση της μετάβασης από την ιδρυματική φροντίδα στη φροντίδα που βασίζεται στην οικογένεια και την τοπική κοινότητα

2.1.4.3.1 Παρεμβάσεις των Ταμείων

Σχετικά είδη δράσεων

Στο πλαίσιο του παρόντος ειδικού στόχου το πρόγραμμα θα χρηματοδοτήσει δράσεις και έργα επέκτασης και βελτίωσης των υποδομών υγείας και κοινωνικής φροντίδας συμβάλλοντας στην αναβάθμιση τόσο του επιπέδου των παρεχόμενων υπηρεσιών όσο και της ισότιμης πρόσβασης του πληθυσμού της Περιφέρειας στις προσφερόμενες υπηρεσίες υγείας.

Περιλαμβάνονται οι ακόλουθες κατηγορίες δράσεων:

- ⇒ **Ανάπτυξη / αναβάθμιση υποδομών υγείας**
- ⇒ **Ενίσχυση του υγειονομικού εξοπλισμού**

Στις υποδομές υγείας προβλέπεται η επέκταση-αναβάθμιση των κτιριακών εγκαστάσεων των υποδομών υγείας (νοσοκομείων, κέντρων υγείας) της Περιφέρειας και η προμήθεια αναβαθμισμένου ιατροτεχνολογικού εξοπλισμού με βασική επιδίωξη την ετοιμότητα ανταπόκρισης σε κρίσεις, όπως της πανδημίας COVID-19.

Βασικές ομάδες-στόχοι

Δημόσιες μονάδες υγείας (3^η ΥΠΕ, Νοσοκομεία, ΚΥ)

Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α' βαθμού

Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας

Ενέργειες που διαφυλάσσουν την ισότητα, την ένταξη και την απαγόρευση των διακρίσεων

Ενδείξεις ως προς τα ιδιαίτερα στοχευόμενα εδάφη, συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης χρήσης των εδαφικών εργαλείων

Διαπεριφερειακές, διασυνοριακές και διακρατικές δράσεις

Προβλεπόμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων

2.Α.4.3.2 Δείκτες

Πίνακας 1: Δείκτες εκροών								
Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Ταμείο	Κατηγορία Περιφέρειας	ID [5]	Δείκτης [255]	Μονάδα μέτρησης	Ορόσημο (2024)	Στόχος (2029)
4	(ν)	ΕΤΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγμένες	RCO69	Χωρητικότητα νέων ή εκσυγχρονισμένων εγκαταστάσεων υγειονομικής περίθαλψης	Άτομα		

Πίνακας 2: Δείκτες αποτελεσμάτων											
Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Ταμείο	Κατηγορία Περιφέρειας	ID [5]	Δείκτης [255]	Μονάδα μέτρησης	Γραμμή βάσης ή τιμή αναφοράς	Έτος αναφοράς	Στόχος (2029)	Πηγή δεδομένων [200]	Παρατηρήσεις [200]
4	(ν)	ΕΤΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγμένες	RRC73	Ετήσιος αριθμός χρηστών νέων ή εκσυγχρονισμένων εγκαταστάσεων υγειονομικής περίθαλψης	Άτομα / έτος					

2.1.4.3.3. Ενδεικτική κατανομή των προγραμματισμένων πόρων (ΕΕ) ανά τύπο παρέμβασης

Πίνακας 1: Διάσταση 1 – πεδίο παρέμβασης

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)
4	ΕΤΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγμένες	4.ν	128	10.625.000
4	ΕΤΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγμένες	4.ν	129	5.525.000

Πίνακας 2: Διάσταση 2 – μορφή χρηματοδότησης

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

Πίνακας 3: Διάσταση 3 – μηχανισμός εδαφικής υλοποίησης και εδαφική εστίαση

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

Πίνακας 4: Διάσταση 6 – δευτερεύοντες θεματικοί στόχοι ΕΚΤ+

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

Πίνακας 5: Διάσταση 7 – Διάσταση ισότητας των φύλων ΕΚΤ+*, ΕΤΠΑ, ΤΣ και ΤΔΜ

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

2.1.4.4 Ειδικός στόχος 4νι. Ενίσχυση του ρόλου του πολιτισμού και του βιώσιμου τουρισμού στην οικονομική ανάπτυξη, την κοινωνική ένταξη και την κοινωνική καινοτομία

2.1.4.4.1 Παρεμβάσεις των Ταμείων

Σχετικά είδη δράσεων

Στο πλαίσιο του παρόντος ειδικού στόχου το πρόγραμμα θα υποστηρίξει τις δράσεις για την προστασία και ανάδειξη του πολιτιστικού πλούτου και της φυσικής κληρονομιάς συμβάλλοντας στην ολοκληρωμένη βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη της Περιφέρειας.

Περιλαμβάνονται οι ακόλουθες κατηγορίες δράσεων:

- ⇒ Προστασία, ανάδειξη και προβολή της φυσικής κληρονομιάς και του οικότουρισμού
- ⇒ Προστασία και ανάδειξη πολιτιστικής κληρονομιάς και λειτουργικής τους δικτύωσης

Ενδεικτικές ομάδες πράξεων:

- Δημιουργία δομής περιφερειακού μηχανισμού διαχείρισης και οργάνωσης προορισμού (Destination Management Organization) για την παρακολούθηση και αξιολόγηση του τουριστικού προϊόντος.
- Δημιουργία / αναβάθμιση υποδομών αναψυχής - τουρισμού σε περιοχές περιβαλλοντικού, πολιτιστικού και κοινωνικού ενδιαφέροντος

- Δράσεις τουριστικής προβολής της Περιφέρειας
- Ανάδειξη και αποκατάσταση μνημείων και πολιτιστικών υποδομών
- Ψηφιοποίηση των πολιτιστικών πόρων και βελτίωση της πρόσβασης και της ερμηνείας τους από ΑμΕΑ.
- Αναβάθμιση / δημιουργία μουσείων

Βασικές ομάδες-στόχοι

Υπουργεία Τουρισμού και Πολιτισμού και εποπτευόμενοι φορείς

ΟΤΑ Α και Β βαθμού, Λοιποί φορείς καθ' αρμοδιότητα

Ενέργειες που διαφυλάσσουν την ισότητα, την ένταξη και την απαγόρευση των διακρίσεων

Ενδείξεις ως προς τα ιδιαίτερα στοχευόμενα εδάφη, συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης χρήσης των εδαφικών εργαλείων

Διαπεριφερειακές, διασυνοριακές και διακρατικές δράσεις

Ο Ειδικός Στόχος ευθυγραμμίζεται και συνεισφέρει στον Πυλώνα 4 (Βιώσιμος Τουρισμός) της Στρατηγικής Αδριατικής - Ιονίου. Ειδικότερα το Πρόγραμμα αναμένεται να συμβάλει στα εμβληματικά έργα:

- DEVELOPMENT OF THE NETWORK OF SUSTAINABLE TOURISM BUSINESSES AND CLUSTERS GREEN MAPPING FOR THE AI REGION - SUPPORTING DEVELOPMENT AND MARKET ACCESS FOR RESPONSIBLE AND SUSTAINABLE TOURISM DESTINATIONS AND MICRO/SME OPERATIONS IN THE EUSAIR REGION
- EXPANDING THE TOURIST SEASON TO ALL-YEAR ROUND
- DEVELOPMENT OF SUSTAINABLE AND THEMATIC CULTURAL ROUTES/CONNECTING CULTURAL ROUTES IN EUSAIR

Προβλεπόμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων

2.A.4.4.2 Δείκτες

Πίνακας 1: Δείκτες εκροών								
Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Ταμείο	Κατηγορία Περιφέρειας	ID [5]	Δείκτης [255]	Μονάδα μέτρησης	Ορόσημο (2024)	Στόχος (2029)

4	(vi)	ΕΤΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγμένες	RCO77	Αριθμός πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται	Πολιτιστικοί και τουριστικοί χώροι		
---	------	------	-----------------------	-------	---	------------------------------------	--	--

Πίνακας 2: Δείκτες αποτελεσμάτων

Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Ταμείο	Κατηγορία Περιφέρειας	ID [5]	Δείκτης [255]	Μονάδα μέτρησης	Γραμμή βάσης ή τιμή αναφοράς	Έτος αναφοράς	Στόχος (2029)	Πηγή δεδομένων [200]	Παρατηρήσεις [200]
4	(vi)	ΕΤΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγμένες	RRC77	Επισκέψεις πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται	Επισκέψεις / έτος					

2.1.4.4.3. Ενδεικτική κατανομή των προγραμματισμένων πόρων (ΕΕ) ανά τύπο παρέμβασης

Πίνακας 1: Διάσταση 1 – πεδίο παρέμβασης

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)
4	ΕΤΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγμένες	4.vi	165	1.870.132
4	ΕΤΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγμένες	4.vi	166	4.250.000

Πίνακας 2: Διάσταση 2 – μορφή χρηματοδότησης

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

Πίνακας 3: Διάσταση 3 – μηχανισμός εδαφικής υλοποίησης και εδαφική εστίαση

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

--	--	--	--	--	--

Πίνακας 4: Διάσταση 6 – δευτερεύοντες θεματικοί στόχοι ΕΚΤ+

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

Πίνακας 5: Διάσταση 7 – Διάσταση ισότητας των φύλων ΕΚΤ+*, ΕΤΠΑ, ΤΣ και ΤΔΜ

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

2.1.5 Προτεραιότητα 5: Ενίσχυση της Κοινωνικής Ανάπτυξης της Περιφέρειας (ΕΚΤ+)

☐	Η προτεραιότητα αυτή αφορά ειδικά την απασχόληση των νέων
☐	Η προτεραιότητα αυτή αφορά ειδικά καινοτόμες δράσεις
☐	Η προτεραιότητα αυτή αφορά ειδικά τη στήριξη των απόρων στο πλαίσιο του ειδικού στόχου που καθορίζεται στο άρθρο 4 παράγραφος 1 σημείο ιγ) του κανονισμού ΕΚΤ+ ⁶
☐	Η προτεραιότητα αυτή αφορά ειδικά τη στήριξη των απόρων στο πλαίσιο του ειδικού στόχου που καθορίζεται στο άρθρο 4 παράγραφος 1 σημείο ιβ) του κανονισμού ΕΚΤ+ ⁶
☐	Η προτεραιότητα αυτή αφορά ειδικά τον ειδικό στόχο της αστικής κινητικότητας που καθορίζεται στο άρθρο 3 παράγραφος 1 στοιχείο β) σημείο viii) του κανονισμού ΕΤΠΑ και του κανονισμού για το Ταμείο Συνοχής
☐	Η προτεραιότητα αυτή αφορά ειδικά τον ειδικό στόχο της συνδεσιμότητας ΤΠΕ που καθορίζεται στο άρθρο 3 παράγραφος 1 στοιχείο α) σημείο ν) του κανονισμού ΕΤΠΑ και του κανονισμού για το Ταμείο Συνοχής

2.1.5.1 Ειδικός στόχος 4α. Βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση και μέτρα ενεργοποίησης για όλα τα άτομα που αναζητούν εργασία, συγκεκριμένα, τους νέους, ιδίως μέσω της υλοποίησης των εγγυήσεων για τη νεολαία, τους μακροχρόνια ανέργους και τις μειονεκτούσες ομάδες στην αγορά εργασίας, και για τα οικονομικώς αδρανή άτομα, καθώς και μέσω της προώθησης της αυτοαπασχόλησης και της κοινωνικής οικονομίας

2.1.5.1.1 Παρεμβάσεις των Ταμείων

Σχετικά είδη δράσεων

Στο πλαίσιο του παρόντος ειδικού στόχου το πρόγραμμα θα χρηματοδοτήσει δράσεις κατάρτισης ανέργων με έμφαση σε τομείς εξειδίκευσης της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης και την προώθηση της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας συμβάλλοντας στη βελτίωση της πρόσβασης των ανέργων στην απασχόληση.

Περιλαμβάνονται οι ακόλουθες κατηγορίες δράσεων:

- ⇒ Προγράμματα ενίσχυσης δημιουργίας θέσεων εργασίας σε επιχειρήσεις (ΝΘΕ)
- ⇒ Προγράμματα ενίσχυσης της αυτοαπασχόλησης / έναρξης επαγγελματικής δραστηριότητας
- ⇒ Προώθηση της κοινωνικής οικονομίας και των κοινωνικών επιχειρήσεων

⁶ Σε περίπτωση που οι πόροι στο πλαίσιο του ειδικού στόχου που καθορίζεται στο άρθρο 4 παράγραφος 1 σημείο ιβ) του κανονισμού ΕΚΤ+ λαμβάνονται υπόψη για τους σκοπούς του άρθρου 7 παράγραφος 4 του κανονισμού ΕΚΤ+.

Ενδεικτικές ομάδες πράξεων:

- Προγράμματα ενίσχυσης δημιουργίας θέσεων εργασίας σε επιχειρήσεις (ΝΘΕ)
- Προγράμματα ενίσχυσης δημιουργίας θέσεων εργασίας (ΝΘΕ) για μακροχρόνια ανέργους σε επιχειρήσεις
- Στοχευμένα προγράμματα κατάρτισης – απόκτησης εργασιακής εμπειρίας των νέων
- Προγράμματα ενίσχυσης της αυταπασχόλησης / έναρξης επαγγελματικής δραστηριότητας ανέργων
- Προώθηση της κοινωνικής οικονομίας και των κοινωνικών επιχειρήσεων

Στο πλαίσιο των Στρατηγικών Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΒΑΑ) και των Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) θα υποστηριχθούν ολοκληρωμένες παρεμβάσεις για την καταπολέμηση της ανεργίας συμβάλλοντας στη βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση.

Απώτερη επιδίωξη των παρεμβάσεων είναι η συγκράτηση των τάσεων φυγής του ενεργού και νέου ηλικιακά πληθυσμού και η αντιστοίχιση των δεξιοτήτων του με τις ανάγκες του νέου παραγωγικού μοντέλου της Περιφέρειας.

Βασικές ομάδες-στόχοι

Άνεργοι, νέοι άνεργοι

Φοιτητές

Υφιστάμενες επιχειρήσεις

Ενέργειες που διαφυλάσσουν την ισότητα, την ένταξη και την απαγόρευση των διακρίσεων

Ενδείξεις ως προς τα ιδιαίτερα στοχευόμενα εδάφη, συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης χρήσης των εδαφικών εργαλείων

Διαπεριφερειακές, διασυνοριακές και διακρατικές δράσεις

Προβλεπόμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων

2.A.5.1.2 Δείκτες

Πίνακας 1: Δείκτες εκροών								
Προτεραιότητα	Ειδικός	Ταμείο	Κατηγορία Περιφέρειας	ID [5]	Δείκτης [255]	Μονάδα μέτρηση	Ορόσημο (2024)	Στόχος

	στόχος					ς		(2029)
5	4α	EKT+	Λιγότερο Αναπτυγμένη	EECO01	Συνολικός αριθμός συμμετεχόντων	Αριθμός ατόμων		
5	4α	EKT+	Λιγότερο Αναπτυγμένη	EECO02	Άνεργοι, συμπεριλαμβανομένων των μακροχρόνια ανέργων	Αριθμός ατόμων		
5	4α	EKT+	Λιγότερο Αναπτυγμένη	EECO03	Μακροχρόνια άνεργοι	Αριθμός ατόμων		
5	4α	EKT+	Λιγότερο Αναπτυγμένη	EECO04	Οικονομικά μη ενεργά άτομα	Αριθμός ατόμων		
5	4α	EKT+	Λιγότερο Αναπτυγμένη	EECO05	Απασχολούμενοι, συμπεριλαμβανομένων των αυτοαπασχολούμενων	Αριθμός ατόμων		
5	4α	EKT+	Λιγότερο Αναπτυγμένη	EECO19	Αριθμός πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων			

Πίνακας 2: Δείκτες αποτελεσμάτων

Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Ταμείο	Κατηγορία Περιφέρειας	ID [5]	Δείκτης [255]	Μονάδα μέτρησης	Γραμμή βάση ή τιμή αναφοράς	Έτος αναφοράς	Στόχος (2029)	Πηγή δεδομένων [200]	Παρατηρήσεις [200]
5	4α	EKT+	Λιγότερο Αναπτυγμένη	EECR01	Συμμετέχοντες που δραστηριοποιούνται σε αναζήτηση εργασίας αμέσως μετά τη λήξη της συμμετοχής τους	Αριθμός ατόμων					
5	4α	EKT+	Λιγότερο Αναπτυγμένη	EECR04	Συμμετέχοντες που κατέχουν θέση εργασίας, συμπεριλαμβ	Αριθμός ατόμων					

					ανομής της αυτοαπασχόλησης, αμέσως μετά τη λήξη της συμμετοχής τους						
5	4α	EKT+	Λιγότερο Αναπτυγμένη	EEC R05	Συμμετέχοντες που κατέχουν θέση εργασίας, συμπεριλαμβανομένης της αυτοαπασχόλησης, εντός έξι μηνών από τη λήξη της	Αριθμός ατόμων					

Πίνακας 1: Διάσταση 1 – πεδίο παρέμβασης

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)
5	EKT+	Λιγότερο ανεπτυγμένες	4.α	134	7.173.701
5	EKT+	Λιγότερο ανεπτυγμένες	4.α	137	6.800.000
5	EKT+	Λιγότερο ανεπτυγμένες	4.α	138	1.700.000

Πίνακας 2: Διάσταση 2 – μορφή χρηματοδότησης

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

Πίνακας 3: Διάσταση 3 – μηχανισμός εδαφικής υλοποίησης και εδαφική εστίαση

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)
5	EKT+	Λιγότερο ανεπτυγμένες	4α	01	1.700.000
5	EKT+	Λιγότερο ανεπτυγμένες	4α	08	1.700.000

Πίνακας 4: Διάσταση 6 – δευτερεύοντες θεματικοί στόχοι EKT+

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

Πίνακας 5: Διάσταση 7 – Διάσταση ισότητας των φύλων ΕΚΤ+*, ΕΤΠΑ, ΤΣ και ΤΔΜ

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

2.1.5.3 Ειδικός στόχος 4δ. Προώθηση της προσαρμογής εργαζομένων, επιχειρήσεων και επιχειρηματιών στην αλλαγή, της ενεργού και υγιούς γήρανσης, καθώς και ενός υγιεινού και καλά προσαρμοσμένου περιβάλλοντος εργασίας που αντιμετωπίζει τους κινδύνους για την υγεία

2.1.5.3.1 Παρεμβάσεις των Ταμείων

Σχετικά είδη δράσεων

Στο πλαίσιο του παρόντος ειδικού στόχου το πρόγραμμα θα χρηματοδοτήσει δράσεις αναβάθμισης των δεξιοτήτων των εργαζομένων συμβάλλοντας στην προσαρμογή των εργαζομένων στο νέο παραγωγικό και οικονομικό περιβάλλον της Περιφέρειας.

Περιλαμβάνονται οι ακόλουθες κατηγορίες δράσεων:

- ⇒ Προγράμματα αναβάθμισης δεξιοτήτων εργαζομένων σε μικρές επιχειρήσεις και επαγγελματιών (συμπεριλαμβανομένων των αυταπασχολούμενων) με έμφαση σε στρατηγικούς τομείς ανάπτυξης
- ⇒ Προγράμματα ενίσχυσης εργασιακής εμπειρίας και μετεγκατάστασης για την εργασιακή μετάβαση

Βασικές ομάδες-στόχοι

Εργαζόμενοι, Επιχειρήσεις

Ενέργειες που διαφυλάσσουν την ισότητα, την ένταξη και την απαγόρευση των διακρίσεων

Ενδείξεις ως προς τα ιδιαίτερα στοχευόμενα εδάφη, συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης χρήσης των εδαφικών εργαλείων

Διαπεριφερειακές, διασυνοριακές και διακρατικές δράσεις

Προβλεπόμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων

2.1.5.3.2 Δείκτες

Πίνακας 1: Δείκτες εκροών								
Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Ταμείο	Κατηγορία Περιφέρειας	ID [5]	Δείκτης [255]	Μονάδα μέτρησης	Ορόσημο (2024)	Στόχος (2029)

5	4δ	EKT+	Λιγότερο Αναπτυγμένη	EECO01	Συνολικός αριθμός συμμετεχόντων				
5	4δ	EKT+	Λιγότερο Αναπτυγμένη	EECO05	Απασχολούμενοι, συμπεριλαμβανομένων των αυτοαπασχολούμενων				
5	4δ	EKT+	Λιγότερο Αναπτυγμένη	EECO19	Αριθμός πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων				

Πίνακας 2: Δείκτες αποτελεσμάτων

Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Ταμείο	Κατηγορία Περιφέρειας	ID [5]	Δείκτης [255]	Μονάδα μέτρησης	Γραμμή βάσης ή τιμή αναφοράς	Έτος αναφοράς	Στόχος (2029)	Πηγή δεδομένων [200]	Παρατηρήσεις [200]
5	4δ	EKT+	Λιγότερο Αναπτυγμένη	EECR04	Συμμετέχοντες που κατέχουν θέση εργασίας, συμπεριλαμβανομένης της αυτοαπασχόλησης, αμέσως μετά τη λήξη της συμμετοχής τους	Αριθμός ατόμων					
5	4δ	EKT+	Λιγότερο Αναπτυγμένη	EECR03	Συμμετέχοντες που αποκτούν εξειδίκευση αμέσως μετά τη λήξη της συμμετοχής τους	Αριθμός ατόμων					
5	4δ	EKT+	Λιγότερο Αναπτυγμένη	EECR05	Συμμετέχοντες που κατέχουν θέση εργασίας, συμπεριλαμβανομένης της	Αριθμός ατόμων					

					αυτοαπασχόλησης, εντός έξι μηνών από τη λήξη της						
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Πίνακας 1: Διάσταση 1 – πεδίο παρέμβασης

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)
5	ΕΚΤ+	Λιγότερο ανεπτυγμένες	4.δ	146	2.550.000

Πίνακας 2: Διάσταση 2 – μορφή χρηματοδότησης

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

Πίνακας 3: Διάσταση 3 – μηχανισμός εδαφικής υλοποίησης και εδαφική εστίαση

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

Πίνακας 4: Διάσταση 6 – δευτερεύοντες θεματικοί στόχοι ΕΚΤ+

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

Πίνακας 5: Διάσταση 7 – Διάσταση ισότητας των φύλων ΕΚΤ+*, ΕΤΠΑ, ΤΣ και ΤΔΜ

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

2.1.5.5 Ειδικός στόχος 4στ. Προώθηση της ίσης πρόσβασης σε ποιοτική και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευση και κατάρτιση και της ολοκλήρωσής τους, ιδίως για τις μειονεκτούσες ομάδες, από την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα έως τη γενική και επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, καθώς και περαιτέρω έως την τριτοβάθμια εκπαίδευση και την εκπαίδευση και επιμόρφωση ενηλίκων, συμπεριλαμβανομένης της διευκόλυνσης της μαθησιακής κινητικότητας για όλους και της προσβασιμότητας για τα άτομα με αναπηρίες

2.1.5.5.1 Παρεμβάσεις των Ταμείων

Σχετικά είδη δράσεων

Στο πλαίσιο του παρόντος ειδικού στόχου το πρόγραμμα θα χρηματοδοτήσει δράσεις ενίσχυσης της εκπαίδευσης παιδιών και μαθητών ΑμεΑ σχολικής και προσχολικής ηλικίας για οικογένειες και παιδιά με ειδικές ανάγκες, συμβάλλοντας στην ισότιμη πρόσβαση στη γνώση και στην εναρμόνιση του οικογενειακού και επαγγελματικού βίου.

Περιλαμβάνονται οι ακόλουθες κατηγορίες δράσεων:

- ⇒ **Παρεμβάσεις για την εναρμόνιση Επαγγελματικής και Οικογενειακής Ζωής**
- ⇒ **Δράσεις υποστήριξης μαθητών ΑμεΑ και μαθητών νε ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες**

Ενδεικτικές ομάδες πράξεων:

- Παιδικοί – βρεφονηπιακοί σταθμοί, Κέντρα απασχόλησης παιδιών, κ.α.
- Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών με Αναπηρία (ΚΔΑΠ/ΑΜΕΑ)
- Προώθηση και υποστήριξη παιδιών για την ένταξή τους στην προσχολική εκπαίδευση για παιδιά σε ανάγκη και ιδιαίτερα ευάλωτα παιδιά
- Υποστήριξη μαθητών ΑμεΑ και μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στο γενικό σχολείο

Βασικές ομάδες-στόχοι

Παιδιά κοινωνικά ευπαθών ομάδων

Μαθητές με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ομάδες

Γονείς και κηδεμόνες παιδιών

Ενέργειες που διαφυλάσσουν την ισότητα, την ένταξη και την απαγόρευση των διακρίσεων

Ενδείξεις ως προς τα ιδιαίτερα στοχευόμενα εδάφη, συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης χρήσης των εδαφικών εργαλείων

Διαπεριφερειακές, διασυνοριακές και διακρατικές δράσεις

Δεν υφίσταται συσχέτιση με την EUSAIR

Προβλεπόμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων

2.1.5.5.2 Δείκτες

Πίνακας 1: Δείκτες εκροών								
Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Ταμείο	Κατηγορία Περιφέρειας	ID [5]	Δείκτης [255]	Μονάδα μέτρησης	Ορόσημο (2024)	Στόχος (2029)
5	4στ	EKT+	Λιγότερο Αναπτυγμένη	EECO01	Συνολικός αριθμός συμμετεχόντων			
5	4στ	EKT+	Λιγότερο Αναπτυγμένη	EECO06	Αριθμός παιδιών κάτω των 18 ετών			
5	4στ	EKT+	Λιγότερο Αναπτυγμένη	EECO12	Συμμετέχοντες με αναπηρία			

Πίνακας 2: Δείκτες αποτελεσμάτων											
Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Ταμείο	Κατηγορία Περιφέρειας	ID [5]	Δείκτης [255]	Μονάδα μέτρησης	Γραμμή βάσης ή τιμή αναφοράς	Έτος αναφοράς	Στόχος (2029)	Πηγή δεδομένων [200]	Παρατηρήσεις [200]

Πίνακας 1: Διάσταση 1 – πεδίο παρέμβασης

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)
5	EKT+	Λιγότερο ανεπτυγμένες	4.στ	148	14.450.000
5	EKT+	Λιγότερο ανεπτυγμένες	4.στ	149	4.250.000

Πίνακας 2: Διάσταση 2 – μορφή χρηματοδότησης

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

Πίνακας 3: Διάσταση 3 – μηχανισμός εδαφικής υλοποίησης και εδαφική εστίαση

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

Πίνακας 4: Διάσταση 6 – δευτερεύοντες θεματικοί στόχοι ΕΚΤ+

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

Πίνακας 5: Διάσταση 7 – Διάσταση ισότητας των φύλων ΕΚΤ+*, ΕΤΠΑ, ΤΣ και ΤΔΜ

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

2.1.5.5 Ειδικός στόχος 4ζ. Προώθηση της διά βίου μάθησης, ιδίως των ευέλικτων ευκαιριών αναβάθμισης των δεξιοτήτων και επανειδίκευσης για όλους, λαμβανομένων υπόψη των επιχειρησιακών και ψηφιακών δεξιοτήτων, καλύτερη πρόβλεψη των αλλαγών και των νέων απαιτήσεων για δεξιότητες στην αγορά εργασίας, διευκόλυνση της αλλαγής σταδιοδρομίας και προώθηση της επαγγελματικής κινητικότητας

2.1.5.5.1 Παρεμβάσεις των Ταμείων

Σχετικά είδη δράσεων

Στο πλαίσιο του παρόντος ειδικού στόχου το πρόγραμμα θα χρηματοδοτήσει δράσεις ανάπτυξης δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού στο πλαίσιο του οικονομικού μετασχηματισμού της Περιφέρειας, σε τομείς της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης, της καινοτομίας κ.α.

Περιλαμβάνονται οι ακόλουθες κατηγορίες δράσεων:

- ⇒ **Προγράμματα κατάρτισης-αναβάθμισης δεξιοτήτων ανέργων**
- ⇒ **Προγράμματα κατάρτισης-αναβάθμισης δεξιοτήτων εργαζομένων και αυτοαπασχολούμενων**

Στο πλαίσιο των Στρατηγικών Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (BAA) και των Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) θα υποστηριχθούν στοχευμένες παρεμβάσεις ανάπτυξης δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού για την καταπολέμηση της ανεργίας και την προσαρμογή στις νέες προσκλήσεις συμβάλλοντας στη βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση.

Βασικές ομάδες-στόχοι

Άνεργοι, εργαζόμενοι, αυτοαπασχολούμενοι

Μειονεκτούσες ομάδες

Ενέργειες που διαφυλάσσουν την ισότητα, την ένταξη και την απαγόρευση των διακρίσεων

Ενδείξεις ως προς τα ιδιαίτερα στοχευόμενα εδάφη, συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης χρήσης των εδαφικών εργαλείων

Διαπεριφερειακές, διασυνοριακές και διακρατικές δράσεις

Προβλεπόμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων

2.1.5.5.2 Δείκτες

Πίνακας 1: Δείκτες εκροών								
Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Ταμείο	Κατηγορία Περιφέρειας	ID [5]	Δείκτης [255]	Μονάδα μέτρησης	Ορόσημο (2024)	Στόχος (2029)
5	4ζ	EKT+	Λιγότερο Αναπτυγμένη	EECO10	Συμμετέχοντες ανώτερης δευτεροβάθμιας ή μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης			
5	4ζ	EKT+	Λιγότερο Αναπτυγμένη	EECO11	Συμμετέχοντες τριτοβάθμιας εκπαίδευσης			
5	4ζ	EKT+	Λιγότερο Αναπτυγμένη	EECO17	Συμμετέχοντες από αγροτικές περιοχές			

Πίνακας 2: Δείκτες αποτελεσμάτων											
Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Ταμείο	Κατηγορία Περιφέρειας	ID [5]	Δείκτης [255]	Μονάδα μέτρησης	Γραμμή βάσης ή τιμή αναφοράς	Έτος αναφοράς	Στόχος (2029)	Πηγή δεδομένων [200]	Παρατηρήσεις [200]
5	4ζ	EKT+	Λιγότερο Αναπτυγμένη	EECR03	Συμμετέχοντες που αποκτούν εξειδίκευση αμέσως μετά τη λήξη συμμετοχής τους						
5	4ζ	EKT+	Λιγότερο Αναπτυγμένη	EECR06	Συμμετέχοντες με βελτιωμένη κατάσταση στην αγορά εργασίας εντός έξι μηνών από τη λήξη της συμμετοχής τους						

5	4ζ	EKT +	Λιγότερο Αναπτυγμένη	EEC R04	Συμμετέχοντες που κατέχουν θέση εργασίας, συμπεριλαμβανομένης της αυτοαπασχόλησης, αμέσως μετά τη λήξη της συμμετοχής τους						
5	4ζ	EKT +	Λιγότερο Αναπτυγμένη	EEC R05	Συμμετέχοντες που κατέχουν θέση εργασίας, συμπεριλαμβανομένης της αυτοαπασχόλησης, εντός έξι μηνών από τη λήξη της						

Πίνακας 1: Διάσταση 1 – πεδίο παρέμβασης

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)
5	EKT+	Λιγότερο ανεπτυγμένες	4ζ	151	5.950.000

Πίνακας 2: Διάσταση 2 – μορφή χρηματοδότησης

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

Πίνακας 3: Διάσταση 3 – μηχανισμός εδαφικής υλοποίησης και εδαφική εστίαση

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)
5	EKT+	Λιγότερο ανεπτυγμένες	4ζ	01	1.700.000
5	EKT+	Λιγότερο ανεπτυγμένες	4ζ	08	1.700.000

Πίνακας 4: Διάσταση 6 – δευτερεύοντες θεματικοί στόχοι EKT+

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

Πίνακας 5: Διάσταση 7 – Διάσταση ισότητας των φύλων ΕΚΤ+*, ΕΤΠΑ, ΤΣ και ΤΔΜ

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

2.1.5.5 Ειδικός στόχος 4η. Προώθηση της ενεργού ένταξης, με σκοπό την προώθηση της ισότητας των ευκαιριών, της απαγόρευσης των διακρίσεων και της ενεργού συμμετοχής, και βελτίωση της απασχολησιμότητας, ειδικότερα για τις μειονεκτούσες ομάδες

2.1.5.5.1 Παρεμβάσεις των Ταμείων

Σχετικά είδη δράσεων

Στο πλαίσιο του παρόντος ειδικού στόχου το πρόγραμμα θα χρηματοδοτήσει τις εμπροσθοβαρείς δράσεις εναρμόνισης της επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής των γυναικών (μεταφερόμενες δράσεις) συμβάλλοντας στην αύξηση της συμμετοχής τους και την παραμονή τους στην απασχόληση.

Περιλαμβάνονται οι ακόλουθες κατηγορίες δράσεων:

- ⇒ Δράσεις εναρμόνισης οικογενειακού και επαγγελματικού βίου 2021-2022
- ⇒ Δράσεις εναρμόνισης οικογενειακού και επαγγελματικού βίου ΑμεΑ 2021-2022

Βασικές ομάδες-στόχοι

Παιδιά, ΑμεΑ, γυναίκες, γονείς και κηδεμόνες παιδιών

Ενέργειες που διαφυλάσσουν την ισότητα, την ένταξη και την απαγόρευση των διακρίσεων

Ενδείξεις ως προς τα ιδιαίτερα στοχευόμενα εδάφη, συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης χρήσης των εδαφικών εργαλείων

Διαπεριφερειακές, διασυνοριακές και διακρατικές δράσεις

Προβλεπόμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων

2.1.5.5.2 Δείκτες

Πίνακας 1: Δείκτες εκροών								
Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Ταμείο	Κατηγορία Περιφέρειας	ID [5]	Δείκτης [255]	Μονάδα μέτρησης	Ορόσημο (2024)	Στόχος (2029)
5	4η	ΕΚΤ+	Λιγότερο Αναπτυγμένα	EECO01	Συνολικός αριθμός			

					συμμετεχόντων			
5	4η	ΕΚΤ+	Λιγότερο Αναπτυγμένη	EECO12	Συμμετέχοντες με αναπηρία			

Πίνακας 2: Δείκτες αποτελεσμάτων

Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Ταμείο	Κατηγορία Περιφέρειας	ID [5]	Δείκτης [255]	Μονάδα μέτρησης	Γραμμή βάσης ή τιμή αναφοράς	Έτος αναφοράς	Στόχος (2029)	Πηγή δεδομένων [200]	Παρατηρήσεις [200]
5	4 ^η	ΕΚΤ+	Λιγότερο Αναπτυγμένη	EEC R06	Συμμετέχοντες με βελτιωμένη κατάσταση στην αγορά εργασίας εντός έξι μηνών από τη λήξη της συμμετοχής τους						

Πίνακας 1: Διάσταση 1 – πεδίο παρέμβασης

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)
5	ΕΚΤ+	Λιγότερο ανεπτυγμένες	4.η	152	1.275.000

Πίνακας 2: Διάσταση 2 – μορφή χρηματοδότησης

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

Πίνακας 3: Διάσταση 3 – μηχανισμός εδαφικής υλοποίησης και εδαφική εστίαση

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

Πίνακας 4: Διάσταση 6 – δευτερεύοντες θεματικοί στόχοι ΕΚΤ+

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

Πίνακας 5: Διάσταση 7 – Διάσταση ισότητας των φύλων ΕΚΤ+*, ΕΤΠΑ, ΤΣ και ΤΔΜ

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

2.1.5.8 Ειδικός στόχος 4θ. Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των υπηκόων τρίτων χωρών, περιλαμβανομένων των μεταναστών

2.1.5.8.1 Παρεμβάσεις των Ταμείων

Σχετικά είδη δράσεων

Στο πλαίσιο του παρόντος ειδικού στόχου το πρόγραμμα θα χρηματοδοτήσει δράσεις που θα συμβάλλουν στην κοινωνική ενσωμάτωση και συμμετοχή των υπηκόων τρίτων χωρών και μεταναστών που διαβιούν στην Περιφέρεια.

Περιλαμβάνεται η ακόλουθη κατηγορία δράσεων:

⇒ Δράσεις κοινωνικοοικονομικής ένταξης των υπηκόων τρίτων χωρών και μεταναστών

Ενδεικτικές ομάδες πράξεων:

- Δράσεις ένταξης υπηκόων τρίτων χωρών και μεταναστών στην αγορά εργασίας, συμπεριλαμβανομένης της καταπολέμησης του ψηφιακού αποκλεισμού
- Μαθήματα ελληνικής γλώσσας σε υπηκόους τρίτων χωρών και μετανάστες

Βασικές ομάδες-στόχοι

Υπήκοοι τρίτων χωρών, μετανάστες

Ενέργειες που διαφυλάσσουν την ισότητα, την ένταξη και την απαγόρευση των διακρίσεων

Ενδείξεις ως προς τα ιδιαίτερα στοχευόμενα εδάφη, συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης χρήσης των εδαφικών εργαλείων

Διαπεριφερειακές, διασυνοριακές και διακρατικές δράσεις

Προβλεπόμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων

2.1.5.8.2 Δείκτες

Πίνακας 1: Δείκτες εκροών

Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Ταμείο	Κατηγορία Περιφέρειας	ID [5]	Δείκτης [255]	Μονάδα μέτρησης	Ορόσημο (2024)	Στόχος (2029)
5	4θ	EKT+	Λιγότερο Αναπτυγμένη	EECO01	Συνολικός αριθμός συμμετεχόντων			
5	4θ	EKT+	Λιγότερο Αναπτυγμένη	EECO13	Υπήκοοι τρίτων χωρών			

Πίνακας 2: Δείκτες αποτελεσμάτων

Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Ταμείο	Κατηγορία Περιφέρειας	ID [5]	Δείκτης [255]	Μονάδα μέτρησης	Γραμμή βάσης ή τιμή αναφοράς	Έτος αναφοράς	Στόχος (2029)	Πηγή δεδομένων [200]	Παρατηρήσεις [200]
5	4θ	EKT+	Λιγότερο Αναπτυγμένη	EECR01	Συμμετέχοντες που δραστηριοποιούνται σε αναζήτηση εργασίας αμέσως μετά τη λήξη της συμμετοχής τους						
5	4θ	EKT+	Λιγότερο Αναπτυγμένη	EECR03	Συμμετέχοντες που αποκτούν εξειδίκευση αμέσως μετά τη λήξη συμμετοχής τους						
5	4θ	EKT+	Λιγότερο Αναπτυγμένη	EECR06	Συμμετέχοντες με βελτιωμένη κατάσταση στην αγορά εργασίας εντός έξι μηνών από τη λήξη της συμμετοχής τους						
5	4θ	EKT+	Λιγότερο Αναπτυγμένη	EECR04	Συμμετέχοντες που κατέχουν θέση εργασίας,						

					συμπεριλαμβανομένης της αυτοαπασχόλησης, αμέσως μετά τη λήξη της συμμετοχής τους						
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Πίνακας 1: Διάσταση 1 – πεδίο παρέμβασης

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)
5	ΕΚΤ+	Λιγότερο ανεπτυγμένες	4.θ	156	425.000
5	ΕΚΤ+	Λιγότερο ανεπτυγμένες	4.θ	157	425.000

Πίνακας 2: Διάσταση 2 – μορφή χρηματοδότησης

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

Πίνακας 3: Διάσταση 3 – μηχανισμός εδαφικής υλοποίησης και εδαφική εστίαση

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

Πίνακας 4: Διάσταση 6 – δευτερεύοντες θεματικοί στόχοι ΕΚΤ+

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

Πίνακας 5: Διάσταση 7 – Διάσταση ισότητας των φύλων ΕΚΤ+*, ΕΤΠΑ, ΤΣ και ΤΔΜ

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

2.1.5.7 Ειδικός στόχος 4ι. Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, όπως των Ρομά

2.1.5.7.1 Παρεμβάσεις των Ταμείων

Σχετικά είδη δράσεων

Στο πλαίσιο του παρόντος ειδικού στόχου το πρόγραμμα θα χρηματοδοτήσει δράσεις που θα συμβάλλουν στην κοινωνική ενσωμάτωση και προώθηση στην απασχόληση των Ρομά που διαβιούν στην Περιφέρεια.

Περιλαμβάνονται οι ακόλουθες κατηγορίες δράσεων:

- ⇒ **Δράσεις κοινωνικοοικονομικής ένταξης των Ρομά**
- ⇒ **Δράσεις υποστήριξης των Ρομά για βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης (Διαχείριση χώρων μετεγκατάστασης, Ομάδες βελτίωσης συνθηκών διαβίωσης, κ.α.)**
- ⇒ **Προγράμματα ενσωμάτωσης των Ρομά στην αγορά εργασίας, συμπεριλαμβανομένης της καταπολέμησης του ψηφιακού αποκλεισμού**

Ενδεικτικές ομάδες πράξεων:

- Προγράμματα παρέμβασης σε οικισμούς Ρομά με δράσεις στέγασης, συμβουλευτικής, ιατροκοινωνικής και παιδαγωγικής υποστήριξης – Πρόγραμμα χωρικής εδραιοποίησης, βιώσιμης κατοίκησης & κοινωνικής ένταξης
- Δράσεις συμβουλευτικής και ψυχολογικής υποστήριξης γυναικών Ρομά
- Βελτίωση της πρόσβασης και ορθολογική χρήση του συστήματος Κοινωνικής Πρόνοιας και Κοινωνικής πολιτικής.
- Δράσεις για την βελτίωση συνθηκών ατομικής Υγείας και συλλογικής - κοινωνικής υγιεινής μέσα από πρόσβαση στις δημόσιες πολιτικές και δομές Υγείας
- Παρεμβάσεις για τη βελτίωση της πρόσβασης και ανάπτυξης μακροχρόνιας και σταθερής σχέσης με τις δομές Εκπαίδευσης σε όλες τις βαθμίδες
- Δράσεις προσπέλασης στην κοινωνική ζωή, οργάνωσης και αντιπροσωπευτικής έκφρασης και συμμετοχής σε κοινωνικά και πολιτιστικά γεγονότα
- Προγράμματα κατάρτισης, βελτίωσης των επαγγελματικών δεξιοτήτων και πρόσβασης στην αγορά εργασίας μέσα από ενεργητικά μοντέλα επιχειρηματικότητας μικρής κλίμακας και κοινωνικής οικονομίας

Βασικές ομάδες-στόχοι

Ρομά

Ενέργειες που διαφυλάσσουν την ισότητα, την ένταξη και την απαγόρευση των διακρίσεων

Ενδείξεις ως προς τα ιδιαίτερα στοχευόμενα εδάφη, συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης χρήσης των εδαφικών εργαλείων

Διαπεριφερειακές, διασυνοριακές και διακρατικές δράσεις

Προβλεπόμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων

2.1.5.7.2 Δείκτες

Πίνακας 1: Δείκτες εκροών								
Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Ταμείο	Κατηγορία Περιφέρειας	ID [5]	Δείκτης [255]	Μονάδα μέτρησης	Ορόσημο (2024)	Στόχος (2029)
5	4ι	EKT+	Λιγότερο Αναπτυγμένη	EECO01	Συνολικός αριθμός συμμετεχόντων			
5	4ι	EKT+	Λιγότερο Αναπτυγμένη	EECO15	Μειονότητες (συμπεριλαμβανομένων περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, όπως οι Ρομά)			

Πίνακας 2: Δείκτες αποτελεσμάτων											
Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Ταμείο	Κατηγορία Περιφέρειας	ID [5]	Δείκτης [255]	Μονάδα μέτρησης	Γραμμή βάσης ή τιμή αναφοράς	Έτος αναφοράς	Στόχος (2029)	Πηγή δεδομένων [200]	Παρατηρήσεις [200]
5	4ι	EKT+	Λιγότερο Αναπτυγμένη	EECR01	Συμμετέχοντες που δραστηριοποιούνται σε αναζήτηση εργασίας αμέσως μετά τη λήξη της						

					συμμετοχής τους						
5	4ι	EKT +	Λιγότερο Αναπτυγμένη	EEC R03	Συμμετέχοντες που αποκτούν εξειδίκευση αμέσως μετά τη λήξη συμμετοχής τους						
5	4ι	EKT +	Λιγότερο Αναπτυγμένη	EEC R06	Συμμετέχοντες με βελτιωμένη κατάσταση στην αγορά εργασίας εντός έξι μηνών από τη λήξη της συμμετοχής τους						
5	4ι	EKT +	Λιγότερο Αναπτυγμένη	EEC R04	Συμμετέχοντες που κατέχουν θέση εργασίας, συμπεριλαμβανομένης της αυτοαπασχόλησης, αμέσως μετά τη λήξη της συμμετοχής τους						

Πίνακας 1: Διάσταση 1 – πεδίο παρέμβασης

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)
5	EKT+	Λιγότερο ανεπτυγμένες	4.ι	154	1.700.000

Πίνακας 2: Διάσταση 2 – μορφή χρηματοδότησης

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

Πίνακας 3: Διάσταση 3 – μηχανισμός εδαφικής υλοποίησης και εδαφική εστίαση

Αριθ.	Ταμείο	Κατηγορία	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

προτεραιότητας		περιφέρειας			

Πίνακας 4: Διάσταση 6 – δευτερεύοντες θεματικοί στόχοι ΕΚΤ+

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

Πίνακας 5: Διάσταση 7 – Διάσταση ισότητας των φύλων ΕΚΤ+*, ΕΤΠΑ, ΤΣ και ΤΔΜ

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

2.1.5.9 Ειδικός στόχος 4ια. Ενίσχυση της ισότιμης και έγκαιρης πρόσβασης σε ποιοτικές, βιώσιμες και οικονομικά προσιτές υπηρεσίες, περιλαμβανομένων υπηρεσιών που προάγουν την πρόσβαση σε στέγαση και υπηρεσιών φροντίδας με επίκεντρο τον άνθρωπο, συμπεριλαμβανομένης της υγειονομικής περίθαλψης, εκσυγχρονισμός των συστημάτων κοινωνικής προστασίας, συμπεριλαμβανομένης της προώθησης της πρόσβασης στην κοινωνική προστασία, με έμφαση στα παιδιά και στις μειονεκτούσες ομάδες, βελτίωση της προσβασιμότητας, μεταξύ άλλων για τα άτομα με αναπηρίες, της αποτελεσματικότητας και της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγειονομικής περίθαλψης και των υπηρεσιών μακροχρόνιας περίθαλψης

2.1.5.9.1 Παρεμβάσεις των Ταμείων

Σχετικά είδη δράσεων

Στο πλαίσιο του παρόντος ειδικού στόχου το πρόγραμμα θα χρηματοδοτήσει δράσεις που συμβάλλουν στην ενίσχυση του κοινωνικού δικτύου ασφαλείας για όλους και ειδικότερα τις πιο ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού. Επίσης οι δράσεις του ειδικού στόχου θα στηρίξουν ευπαθείς ομάδες που διαμένουν σε απομακρυσμένους οικισμούς με στήριξη υπηρεσιών ισότιμης πρόσβασης στην πρόληψη και υγειονομική περίθαλψη, όπως επίσης και για την αντιμετώπιση επειγόντων περιστατικών και κρίσεων.

Περιλαμβάνονται οι ακόλουθες κατηγορίες δράσεων:

- ⇒ **Δράσεις κοινωνικής φροντίδας**
- ⇒ **Δράσεις συμβουλευτικής και ψυχολογικής υποστήριξης**
- ⇒ **Δράσεις κοινωνικής φροντίδας και προστασίας**
- ⇒ **Βελτίωση της πρόσβασης των ευπαθών και ευάλωτων ομάδων σε οικονομικές και ποιοτικές υπηρεσίες Υγείας (Τοπικές Μονάδες Υγείας (ΤοΜΥ))**
- ⇒ **Βελτίωση της πρόσβασης των ευπαθών και ευάλωτων ομάδων σε οικονομικές και ποιοτικές υπηρεσίες Υγείας (υπηρεσίες ψυχικής υγείας, υπηρεσίες για εξαρτήσεις)**
- ⇒ **Δράσεις στήριξης ευπαθών ομάδων πληθυσμού**

Ενδεικτικές ομάδες πράξεων:

- Κοινωνικά Κέντρα (Μετεξέλιξη Κέντρων Κοινότητας με την ενσωμάτωση της διαπολιτισμικής μεσολάβησης και των Δομών παροχής αγαθών)
- Πρόγραμμα κοινωνικού φροντιστή και προσωπικού βοηθού ΑΜΕΑ, ηλικιωμένων κλπ
- Δομές καταπολέμησης της βίας κατά των γυναικών
- ΚΗΦΗ, ΚΔΗΦ, ΣΥΔ (ΑμεΑ, ηλικιωμένων)
- Ενίσχυση Υπηρεσιών Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας (ΤοΜΥ)
- Ενίσχυση Υπηρεσιών Δημόσιας Υγείας
- Ενίσχυση υπηρεσιών ψυχικής υγείας
- Ανάπτυξη Υπηρεσιών για την αντιμετώπιση της εξάρτησης (αποτοξίνωση αλκοόλ, ναρκωτικές ουσίες κλπ εξαρτήσεις), Μονάδες για Γονεϊκή στήριξη και προστασία εξαρτημένων

- Δράσεις εντοπισμού και καταπολέμησης των άμεσων, έμμεσων και πολλαπλών διακρίσεων και εμποδίων λόγω αναπηρίας ή ψυχικής ασθένειας (λειτουργία ξενώνων, προστατευόμενα διαμερίσματα, ΣΥΔ)
- Στοχευμένα μικρής κλίμακας προγράμματα ανάπτυξης δεξιοτήτων σε κοινωνικά ευπαθείς ομάδες πληθυσμού και προώθησης στην απασχόληση
- Δράσεις προώθησης της κατ' οίκον εκπαίδευσης μέσω κινητών μονάδων εκπαίδευσης και κινητών και ψηφιακών βιβλιοθηκών σε απομακρυσμένες περιοχές
- Δράσεις προώθησης επιτόπιων επισκέψεων σε περιοχές με περιορισμένη πρόσβαση στις νέες τεχνολογίες, κοινότητες και απομονωμένα χωριά με τη χρήση του SMART Bus
- Δράσεις στήριξης της κινητοποίησης και της ανάπτυξης τοπικών συνεργασιών των εμπλεκόμενων φορέων για την προώθηση στην απασχόληση κοινωνικά ευπαθών ομάδων πληθυσμού
- Παροχή δωρεάν προγραμμάτων πρόληψης για άτομα ευπαθών και ευάλωτων ομάδων σε απομακρυσμένους οικισμούς
- Ανάπτυξη προγραμμάτων σε απομακρυσμένους οικισμούς για την αντιμετώπιση επειγόντων περιστατικών και συνθηκών κρίσης
- Δημιουργία συστήματος παρακολούθησης ευάλωτων ομάδων και σχετικών παροχών – υπηρεσιών

Βασικές ομάδες-στόχοι

Ευάλωτες κοινωνικές ομάδες

Γυναίκες θύματα βίας

ΑμεΑ

Μετανάστες

Ηλικιωμένοι

Παιδιά

Ψυχικά πάσχοντες

Ευάλωτες ομάδες απομακρυσμένων περιοχών

Ενέργειες που διαφυλάσσουν την ισότητα, την ένταξη και την απαγόρευση των διακρίσεων

Ενδείξεις ως προς τα ιδιαίτερα στοχευόμενα εδάφη, συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης χρήσης των εδαφικών εργαλείων

Διαπεριφερειακές, διασυνοριακές και διακρατικές δράσεις

Προβλεπόμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων

2.1.5.9.2 Δείκτες

Πίνακας 1: Δείκτες εκροών								
Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Ταμείο	Κατηγορία Περιφέρειας	ID [5]	Δείκτης [255]	Μονάδα μέτρησης	Ορόσημο (2024)	Στόχος (2029)
5	4α	ΕΚΤ+	Λιγότερο Αναπτυγμένη	EECO01	Συνολικός αριθμός συμμετεχόντων			
5	4α	ΕΚΤ+	Λιγότερο Αναπτυγμένη	EECO08	Αριθμός συμμετεχόντων 55 ετών και άνω			
5	4α	ΕΚΤ+	Λιγότερο Αναπτυγμένη	EECO07	Αριθμός παιδιών κάτω των 18 ετών			
5	4α	ΕΚΤ+	Λιγότερο Αναπτυγμένη	EECO12	Συμμετέχοντες με αναπηρία			

Πίνακας 2: Δείκτες αποτελεσμάτων											
Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Ταμείο	Κατηγορία Περιφέρειας	ID [5]	Δείκτης [255]	Μονάδα μέτρησης	Γραμμή βάσης ή τμήμα αναφοράς	Έτος αναφοράς	Στόχος (2029)	Πηγή δεδομένων [200]	Παρατηρήσεις [200]

Πίνακας 1: Διάσταση 1 – πεδίο παρέμβασης

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)
5	ΕΚΤ+	Λιγότερο ανεπτυγμένες	4.α	158	10.200.000
5	ΕΚΤ+	Λιγότερο ανεπτυγμένες	4.α	159	10.200.000
5	ΕΚΤ+	Λιγότερο ανεπτυγμένες	4.α	160	3.400.000

5	ΕΚΤ+	Λιγότερο ανεπτυγμένες	4.ια	161	2.975.000
5	ΕΚΤ+	Λιγότερο ανεπτυγμένες	4.ια	162	2.975.000

Πίνακας 2: Διάσταση 2 – μορφή χρηματοδότησης

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

Πίνακας 3: Διάσταση 3 – μηχανισμός εδαφικής υλοποίησης και εδαφική εστίαση

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

Πίνακας 4: Διάσταση 6 – δευτερεύοντες θεματικοί στόχοι ΕΚΤ+

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

Πίνακας 5: Διάσταση 7 – Διάσταση ισότητας των φύλων ΕΚΤ+*, ΕΤΠΑ, ΤΣ και ΤΔΜ

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

2.1.5.10 Ειδικός στόχος 4ιβ. Προώθηση της κοινωνικής ένταξης των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, συμπεριλαμβανομένων των απόρων και των παιδιών

2.1.5.10.1 Παρεμβάσεις των Ταμείων

Σχετικά είδη δράσεων

Στο πλαίσιο του παρόντος ειδικού στόχου το πρόγραμμα θα χρηματοδοτήσει δράσεις που συμβάλλουν στην αντιμετώπιση των κινδύνων της φτώχειας. Οι δράσεις περιλαμβάνουν την υποστήριξη των παιδιών οικογενειών σε φτώχεια ή κίνδυνο φτώχειας τόσο σε ψυχολογικό και μαθησιακό όσο και υλικοτεχνικό επίπεδο, καθώς επίσης και την υποστήριξη της επέκτασης των υπηρεσιών υφιστάμενων κοινωνικών δομών προσαρμοσμένων στα άτομα σε φτώχεια ή κίνδυνο φτώχειας και την κινητοποίηση προς αυτήν την κατεύθυνση οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών. Περιλαμβάνεται η ακόλουθη κατηγορία δράσεων:

⇒ Δράσεις κοινωνικής ένταξης των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού

Ενδεικτικές ομάδες πράξεων:

- Δράσεις βελτίωσης της ζωής των παιδιών και των ενηλίκων που έχουν αισθητηριακή ανεπάρκεια ή / και που χρησιμοποιούν ή χρειάζονται επαυξητική και εναλλακτική επικοινωνία (AAC) υποστηρίζοντας τη υποβοηθούμενη επικοινωνία
- Δράσεις βελτίωση της ζωής των ατόμων με αυτισμό ή / και μαθησιακή αναπηρία ή κινητική ή αισθητηριακή αναπηρία ή με άνοια και των οικογενειών τους
- Παρεμβάσεις αποϊδρυματοποίησης και μετάβασης από την ιδρυματική φροντίδα στη φροντίδα σε επίπεδο κοινότητας
- Δράσεις ενισχυτικής διδασκαλίας και ψυχολογικής υποστήριξης για παιδιά οικογενειών σε φτώχεια ή κίνδυνο φτώχειας
- Ενίσχυση υλικοτεχνικών αναγκών μαθητών άπορων οικογενειών
- Υποστήριξη συμμετοχής παιδιών οικογενειών σε φτώχεια ή κίνδυνο φτώχειας σε εξωσχολικές, πολιτιστικές ή αθλητικές δραστηριότητες
- Υποστήριξη ευάλωτων νέων/ενηλίκων στην Δια Βίου Μάθηση και την προσωπική ενδυνάμωση
- Ενίσχυση της λειτουργίας των ολοήμερων Γυμνασίων, των Γυμνασίων Δεύτερης Ευκαιρίας και τη δημιουργία Λυκείων Δεύτερης Ευκαιρίας
- Ενίσχυση των Κέντρων Κοινότητας ώστε να αποτελούν σημεία μιας Στάσης κοινωνικής φροντίδας και προστασίας για άτομα που κινδυνεύουν από φτώχεια και κοινωνικό αποκλεισμό
- Δημιουργία δομών υποστήριξης ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, καθώς και των απόρων και παιδιών, με παροχή ολοκληρωμένων υπηρεσιών συμβουλευτικής, πληροφόρησης και ψυχολογικής

υποστήριξης.

- Λειτουργία δομών Αντιμετώπισης Φτώχειας (Δομές παροχής βασικών Αγαθών – Κοινωνικά Παντοπωλεία, Δομές Σίτισης, Κοινωνικά Φαρμακεία)
- Ενίσχυση εθελοντικών οργανώσεων ώστε να αναπτύξουν υπηρεσίες κοινωνικής φροντίδας και να προωθήσουν την κοινωνική πρόνοια

Βασικές ομάδες-στόχοι

Άτομα σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού

Άστεγοι

Παιδιά

Ενέργειες που διαφυλάσσουν την ισότητα, την ένταξη και την απαγόρευση των διακρίσεων

Ενδείξεις ως προς τα ιδιαίτερα στοχευόμενα εδάφη, συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης χρήσης των εδαφικών εργαλείων

Διαπεριφερειακές, διασυνοριακές και διακρατικές δράσεις

Προβλεπόμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων

2.1.5.10.2 Δείκτες

Πίνακας 1: Δείκτες εκροών								
Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Ταμείο	Κατηγορία Περιφέρειας	ID [5]	Δείκτης [255]	Μονάδα μέτρησης	Ορόσημο (2024)	Στόχος (2029)
5	4β	EKT+	Λιγότερο Αναπτυγμένη	EECO01	Συνολικός αριθμός συμμετεχόντων			
5	4β	EKT+	Λιγότερο Αναπτυγμένη	EECO06	Αριθμός παιδιών κάτω των 18 ετών			

Πίνακας 2: Δείκτες αποτελεσμάτων											
Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Ταμείο	Κατηγορία Περιφέρειας	ID [5]	Δείκτης [255]	Μονάδα μέτρησης	Γραμμή βάσης ή τιμή αναφοράς	Έτος αναφοράς	Στόχος (2029)	Πηγή δεδομένων [200]	Παρατηρήσεις [200]
5	(x)	EKT	Λιγότερο ανεπτυγμένες								

Πίνακας 1: Διάσταση 1 – πεδίο παρέμβασης

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)
5	EKT+	Λιγότερο ανεπτυγμένες	4.ιβ	163	3.825.000

Πίνακας 2: Διάσταση 2 – μορφή χρηματοδότησης

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

Πίνακας 3: Διάσταση 3 – μηχανισμός εδαφικής υλοποίησης και εδαφική εστίαση

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

Πίνακας 4: Διάσταση 6 – δευτερεύοντες θεματικοί στόχοι EKT+

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

Πίνακας 5: Διάσταση 7 – Διάσταση ισότητας των φύλων EKT+*, ΕΤΠΑ, ΤΣ και ΤΔΜ

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

2.1.6 Προτεραιότητα 6: Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των αστικών περιοχών και της υπαίθρου (ΕΤΠΑ)

☐ Η προτεραιότητα αυτή αφορά ειδικά την απασχόληση των νέων
☐ Η προτεραιότητα αυτή αφορά ειδικά καινοτόμες δράσεις
☐ Η προτεραιότητα αυτή αφορά ειδικά τη στήριξη των απόρων στο πλαίσιο του ειδικού στόχου που καθορίζεται στο άρθρο 4 παράγραφος 1 σημείο ιγ) του κανονισμού ΕΚΤ+ [*]
☐ Η προτεραιότητα αυτή αφορά ειδικά τη στήριξη των απόρων στο πλαίσιο του ειδικού στόχου που καθορίζεται στο άρθρο 4 παράγραφος 1 σημείο ιβ) του κανονισμού ΕΚΤ+ ⁷
☐ Η προτεραιότητα αυτή αφορά ειδικά τον ειδικό στόχο της αστικής κινητικότητας που καθορίζεται στο άρθρο 3 παράγραφος 1 στοιχείο β) σημείο viii) του κανονισμού ΕΤΠΑ και του κανονισμού για το Ταμείο Συνοχής
☐ Η προτεραιότητα αυτή αφορά ειδικά τον ειδικό στόχο της συνδεσιμότητας ΤΠΕ που καθορίζεται στο άρθρο 3 παράγραφος 1 στοιχείο α) σημείο ν) του κανονισμού ΕΤΠΑ και του κανονισμού για το Ταμείο Συνοχής

2.1.6.1 Ειδικός στόχος 5i. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας στις αστικές περιοχές

2.1.6.1.1 Παρεμβάσεις των Ταμείων

Σχετικά είδη δράσεων

Η ολοκληρωμένη και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνική, οικονομική και περιβαλλοντική ανάπτυξη, της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας στις αστικές περιοχές θα υλοποιηθεί σε αστικά και ημιαστικά κέντρα σύμφωνα με τα ενωσιακές και εθνικές κατευθύνσεις των κριτηρίων επιλογής. Τα είδη δράσεων θα καθοριστούν από τα Επιχειρησιακά Σχέδια Στρατηγικής Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΕΣΣΒΑΑ) στο πλαίσιο της σχετικής πρόσκλησης που θα εκδοθεί από την ΕΥΔΕΠ ΠΔΜ.

Βασικές ομάδες-στόχοι

Αστικός πληθυσμός στο σύνολο του στις περιοχές που θα επιλεγούν, με έμφαση στις ομάδες που αντιμετωπίζουν ιδιαίτερα οξυμένο πρόβλημα ανεργίας, δυσαρμονίας προσόντων και επιπέδου εξειδίκευσης, αποχώρησης από την επιχειρηματική δραστηριότητα λόγω της κρίσης, δυσμενών συνθηκών και περιβάλλοντος διαβίωσης, απόστασης από τον τόπο εργασίας.

Ενέργειες που διαφυλάσσουν την ισότητα, την ένταξη και την απαγόρευση των διακρίσεων

⁷ Σε περίπτωση που οι πόροι στο πλαίσιο του ειδικού στόχου που καθορίζεται στο άρθρο 4 παράγραφος 1 σημείο ιβ) του κανονισμού ΕΚΤ+ λαμβάνονται υπόψη για τους σκοπούς του άρθρου 7 παράγραφος 4 του κανονισμού ΕΚΤ+.

Ενδείξεις ως προς τα ιδιαίτερα στοχευόμενα εδάφη, συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης χρήσης των εδαφικών εργαλείων

Διαπεριφερειακές, διασυνοριακές και διακρατικές δράσεις

Προβλεπόμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων

Τα αποτελέσματα ή οι χωρικές επιπτώσεις των έργων δεν έχουν διαπεριφερειακή ή διασυνοριακή διάσταση, ωστόσο ενδέχεται να παρουσιάσουν συμπληρωματικότητα με έργα των Προγραμμάτων ΕΕΣ μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται:

- Το Πρόγραμμα Συνεργασίας INTERREG IPA CBC «Ελλάδα - Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας 2021-2027»
- Το Πρόγραμμα Διασυνοριακής Συνεργασίας IPA «Ελλάδα - Αλβανία 2021-2027»
- Τα Προγράμματα συνεργασίας πόλεων URBACT, URBANINNOVATIVEACTIONS.

2.1.6.1.2 Δείκτες

Πίνακας 1: Δείκτες εκροών								
Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Ταμείο	Κατηγορία Περιφέρειας	ID [5]	Δείκτης [255]	Μονάδα μέτρησης	Ορόσημο (2024)	Στόχος (2029)
6	5.i	ΕΤΠΑ	Λιγότερο Ανεπτυγμένη	RCO74	Πληθυσμός που καλύπτεται από έργα στο πλαίσιο των στρατηγικών ολοκληρωμένης χωρικής ανάπτυξης*			
6	5.i	ΕΤΠΑ	Λιγότερο Ανεπτυγμένη	RCO75	Στρατηγικές ολοκληρωμένης χωρικής ανάπτυξης που υποστηρίζονται*			

Πίνακας 2: Δείκτες αποτελεσμάτων											
Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Ταμείο	Κατηγορία Περιφέρειας	ID [5]	Δείκτης [255]	Μονάδα μέτρησης	Γραμμή βάσης ή τιμή αναφοράς	Έτος αναφοράς	Στόχος (2029)	Πηγή δεδομένων [200]	Παρατηρήσεις [200]
6	5.i	ΕΤΠΑ Α	Λιγότερο Ανεπτυγμένες								
6	5.i	ΕΤΠΑ Α	Λιγότερο Ανεπτυγμένες								

2.1.6.1.3. Ενδεικτική κατανομή των προγραμματισμένων πόρων (ΕΕ) ανά τύπο παρέμβασης

Πίνακας 1: Διάσταση 1 – πεδίο παρέμβασης

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)
6	ΕΤΠΑ	Λιγότερο Ανεπτυγμένες	5.i	044	5.100.000
6	ΕΤΠΑ	Λιγότερο Ανεπτυγμένες	5.i	067	2.550.000
6	ΕΤΠΑ	Λιγότερο Ανεπτυγμένες	5.i	082	5.100.000
6	ΕΤΠΑ	Λιγότερο Ανεπτυγμένες	5.i	090	6.800.000
6	ΕΤΠΑ	Λιγότερο Ανεπτυγμένες	5.i	166	2.550.000
6	ΕΤΠΑ	Λιγότερο Ανεπτυγμένες	5.i	168	10.077.384

Πίνακας 2: Διάσταση 2 – μορφή χρηματοδότησης

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

Πίνακας 3: Διάσταση 3 – μηχανισμός εδαφικής υλοποίησης και εδαφική εστίαση

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

6	ΕΤΠΑ	<i>Λιγότερο Ανεπτυγμένες</i>	5.i	01	32.177.384
---	------	----------------------------------	-----	----	------------

Πίνακας 4: Διάσταση 6 – δευτερεύοντες θεματικοί στόχοι ΕΚΤ+

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

Πίνακας 5: Διάσταση 7 – Διάσταση ισότητας των φύλων ΕΚΤ+*, ΕΤΠΑ, ΤΣ και ΤΔΜ

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

2.1.6.2 Ειδικός στόχος 5ii. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών

2.1.6.2.1 Παρεμβάσεις των Ταμείων

Σχετικά είδη δράσεων

Το ΕΣΠΑ 2021-2027 προσδιορίζει ως περιοχές για εφαρμογή Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) περιοχές με θεματική ή/ και χωρική συνέχεια, δυνατότητα αξιοποίησης πλουτοπαραγωγικών πόρων και ιδιαίτερων τοπικών χαρακτηριστικών (πολιτιστικών, τοπικής παραγωγής και βιώσιμης τουριστικής δραστηριότητας) και με δυνατότητα συνέργειας με άλλα μέσα πολιτικής (π.χ. σε περιοχές Natura 2000).

Θα χρηματοδοτηθούν δράσεις σύμφωνα με τα Επιχειρησιακά Σχέδια που θα συνταχθούν. Ενδεικτικά μπορεί να αφορούν:

- την ολοκληρωμένη ανάπτυξη και προστασία των λιμναίων και ποτάμιων οικοσυστημάτων,
- την ανάδειξη και ανάπτυξη του Γεωπάρκου Γρεβενών – Κοζάνης
- τη μετατροπή των Πρεσπών σε Πράσινη Κιβωτό.

Οι περιοχές εφαρμογής ΟΧΕ θα προσδιοριστούν με την ενεργό συμμετοχή των τοπικών αρχών στο σχεδιασμό και στη διακυβέρνηση, και με πρόβλεψη για ενίσχυση των τοπικών δικαιούχων με έμπυχο δυναμικό και τεχνογνωσία και για δημιουργία εταιρικής σχέσης μεταξύ όλων των τοπικών συντελεστών.

Βασικές ομάδες-στόχοι

Πληθυσμός στις περιοχές που θα επιλεγούν, με έμφαση στις ομάδες που αντιμετωπίζουν ιδιαίτερα οξυμένο πρόβλημα ανεργίας, δυσαρμονίας προσόντων και επιπέδου εξειδίκευσης και αποχώρησης από την επιχειρηματική δραστηριότητα λόγω της κρίσης, με κατεύθυνση την αξιοποίηση των περιβαλλοντικών και πολιτιστικών πόρων προς όφελος της ανάπτυξης της Περιφέρειας, του αναπροσανατολισμού της δραστηριότητας από την κυρίαρχη στους τομείς της ενέργειας και της πρωτογενούς παραγωγής και της ενίσχυσης του ρόλου του πολιτισμού και του βιώσιμου τουρισμού στην οικονομική ανάπτυξη, κοινωνική ένταξη και κοινωνική καινοτομία.

Ενέργειες που διαφυλάσσουν την ισότητα, την ένταξη και την απαγόρευση των διακρίσεων

Ενδείξεις ως προς τα ιδιαίτερα στοχευόμενα εδάφη, συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης χρήσης των εδαφικών εργαλείων

Διαπεριφερειακές, διασυνοριακές και διακρατικές δράσεις

Ο Ειδικός Στόχος ευθυγραμμίζεται και συνεισφέρει στον Πυλώνα 4 (Βιώσιμος Τουρισμός) της Στρατηγικής Αδριατικής – Ιονίου. Ειδικότερα το Πρόγραμμα αναμένεται να συμβάλει στα εμβληματικά έργα:

- DEVELOPMENT OF THE NETWORK OF SUSTAINABLE TOURISM BUSINESSES AND CLUSTERS GREEN MAPPING FOR THE AI REGION - SUPPORTING DEVELOPMENT AND MARKET ACCESS FOR RESPONSIBLE AND SUSTAINABLE TOURISM DESTINATIONS AND MICRO/SME OPERATIONS IN THE EUSAIR REGION
- EXPANDING THE TOURIST SEASON TO ALL-YEAR ROUND
- DEVELOPMENT OF SUSTAINABLE AND THEMATIC CULTURAL ROUTES/CONNECTING CULTURAL ROUTES IN EUSAIR

Δράσεις που εστιάζουν στην περιοχή των Πρεσπών ενδέχεται να συνδυαστούν με έργα των Διασυνοριακών Προγραμμάτων (ERDF – IPA) Ελλάδα – Αλβανία 2021-2027 και Ελλάδα – Βόρεια Μακεδονία 2021-2027.

Προβλεπόμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων

2.1.6.2.2 Δείκτες

Πίνακας 1: Δείκτες εκροών								
Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Ταμείο	Κατηγορία Περιφέρειας	ID [5]	Δείκτης [255]	Μονάδα μέτρησης	Ορόσημο (2024)	Στόχος (2029)
6	5.ii	ΕΤΠΑ	Αιγότερο Ανεπτυγμένη	RC074	Πληθυσμός που καλύπτεται από έργα στο πλαίσιο των στρατηγικών ολοκληρωμένης χωρικής ανάπτυξης*			
6	5.ii	ΕΤΠΑ	Αιγότερο Ανεπτυγμένη	RC075	Στρατηγικές ολοκληρωμένης χωρικής ανάπτυξης που υποστηρίζονται*			

Πίνακας 2: Δείκτες αποτελεσμάτων

Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Ταμείο	Κατηγορία Περιφέρειας	ID [5]	Δείκτης [255]	Μονάδα μέτρησης	Γραμμή βάσης ή τιμή αναφοράς	Έτος αναφοράς	Στόχος (2029)	Πηγή δεδομένων [200]	Παρατηρήσεις [200]

2.1.6.2.3. Ενδεικτική κατανομή των προγραμματισμένων πόρων (ΕΕ) ανά τύπο παρέμβασης

Πίνακας 1: Διάσταση 1 – πεδίο παρέμβασης

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)
6	ΕΤΠΑ	Λιγότερο Ανπτυγμένες	5.ii	062	2.550.000
6	ΕΤΠΑ	Λιγότερο Ανπτυγμένες	5.ii	065	1.700.000
6	ΕΤΠΑ	Λιγότερο Ανπτυγμένες	5.ii	090	5.950.000
6	ΕΤΠΑ	Λιγότερο Ανπτυγμένες	5.ii	165	2.550.000
6	ΕΤΠΑ	Λιγότερο Ανπτυγμένες	5.ii	166	2.550.000
6	ΕΤΠΑ	Λιγότερο Ανπτυγμένες	5.ii	167	3.400.000
6	ΕΤΠΑ	Λιγότερο Ανπτυγμένες	5.ii	168	5.950.000

Πίνακας 2: Διάσταση 2 – μορφή χρηματοδότησης

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

Πίνακας 3: Διάσταση 3 – μηχανισμός εδαφικής υλοποίησης και εδαφική εστίαση

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)
6	ΕΤΠΑ	Λιγότερο Ανπτυγμένες	5.ii	08	24.650.000

Πίνακας 4: Διάσταση 6 – δευτερεύοντες θεματικοί στόχοι ΕΚΤ+

Αριθ.	Ταμείο	Κατηγορία	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)
-------	--------	-----------	----------------	---------	------------

προτεραιότητας		περιφέρειας			

Πίνακας 5: Διάσταση 7 – Διάσταση ισότητας των φύλων ΕΚΤ+*, ΕΤΠΑ, ΤΣ και ΤΔΜ

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Ειδικός στόχος	Κωδικός	Ποσό (EUR)

2.2. Προτεραιότητες Τεχνικής Βοήθειας

2.2.1 Προτεραιότητα 7: Τεχνική βοήθεια (ΕΤΠΑ)

2.2.1.1 Παρέμβαση των Ταμείων

Σχετικά είδη δράσεων

Η παροχή τεχνικής βοήθειας συνίσταται στην τεχνική, οργανωτική και διοικητική υποστήριξη της προετοιμασίας, του σχεδιασμού, της υλοποίησης, της διαχείρισης, της παρακολούθησης, της δημοσιότητας, του ελέγχου και της αξιολόγησης των έργων και συνολικά του Προγράμματος που χρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ.

Περιλαμβάνονται οι ακόλουθες κατηγορίες δράσεων:

- ⇒ **Δράσεις προετοιμασίας, εφαρμογής, παρακολούθησης, επιθεώρησης**
- ⇒ **Δράσεις αξιολόγησης και εκπόνησης μελετών**
- ⇒ **Δράσεις ενίσχυσης της ικανότητας των φορέων και δικαιούχων του προγράμματος**
- ⇒ **Δράσεις πληροφόρησης και επικοινωνίας του προγράμματος**

Ενδεικτικές ομάδες πράξεων:

- Υπηρεσίες και υποστήριξη για προετοιμασία, επιλογή, αξιολόγηση, διαχείριση, παρακολούθηση και έλεγχο των έργων.
- Βελτίωση και αναβάθμιση εξοπλισμού, ηλεκτρονικών συστημάτων και λογισμικού, υπηρεσίες για την αναβάθμιση των συστημάτων διοίκησης και των πληροφοριακών συστημάτων, την υποστήριξη των μηχανισμών διαχείρισης για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας και ποιότητας υλοποίησης, επεξεργασία και διαχείριση δεδομένων.
- Προμήθεια / ανάπτυξη ειδικών εφαρμογών που ενδέχεται να είναι απαραίτητες για την εξυπηρέτηση ειδικών αναγκών αποτελεσματικής υλοποίησης, παρακολούθησης και διαχείρισης των παρεμβάσεων του Προγράμματος.
- Ενέργειες κατάρτισης των στελεχών της ΕΥΔ και των Δικαιούχων του Προγράμματος.
- Μελέτες, εμπειρογνωμοσύνες και υπηρεσίες τεχνικών συμβούλων που αφορούν στην εκπόνηση Επιχειρησιακών Σχεδίων Δράσης και οδηγών εφαρμογής, σε ενέργειες προπαρασκευής, ωρίμανσης, εξειδίκευσης, οργάνωσης, βελτιστοποίησης της εφαρμογής, αξιολόγησης, αποτίμησης των παρεμβάσεων, έρευνες και στατιστικά στοιχεία και ιδίως νέα θέματα που προκύπτουν στην προγραμματική περίοδο 2021-2027.
- Εκπόνηση του Σχεδίου Αξιολόγησης του ΕΠ και των αξιολογήσεων που προβλέπονται από το θεσμικό πλαίσιο.
- Ενέργειες που αφορούν το κλείσιμο και την επιτυχή ολοκλήρωση των έργων της προγραμματικής περιόδου 2014 – 2020.
- Ενέργειες που αφορούν την προετοιμασία της επόμενης προγραμματικής περιόδου.
- Υποστήριξη και εξασφάλιση της αποτελεσματικής λειτουργίας της ΕΥΔ, των ΕΦ, των φορέων προγραμματισμού και των φορέων εφαρμογής.

- Παρεμβάσεις για την εστιασμένη υποστήριξη δικαιούχων, για την ενίσχυση της διαχειριστικής επάρκειας, προκειμένου να ανταποκριθούν στις ανάγκες υλοποίησης των έργων που αναλαμβάνουν.
- Ενέργειες πληροφόρησης, προβολής και δημοσιότητας
- Ενέργειες ενημέρωσης των δυνητικών δικαιούχων και της κοινής γνώμης

Βασικές ομάδες-στόχοι

ΕΥΔΕΠ ΠΔΜ

Ενδιάμεσοι Φορείς

Δικαιούχοι δράσεων

Ευρύ Κοινό, Ομάδες στόχων δράσεων επικοινωνίας

2.2.1.2 Δείκτες

Δείκτες εκροών με τα αντίστοιχα ορόσημα και στόχους

Πίνακας 1: Δείκτες εκροών

Προτεραιότητα	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	ID [5]	Δείκτης [255]	Μονάδα μέτρησης	Ορόσημο (2024)	Στόχος (2029)

2.2.1.3. Ενδεικτική κατανομή των προγραμματισμένων πόρων (ΕΕ) ανά τύπο παρέμβασης

Πίνακας 1: Διάσταση 1 – πεδίο παρέμβασης

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Κωδικός	Ποσό (EUR)
7	ΕΤΠΑ	Λιγότερο Αναπτυγμένη	179	1.500.000
7	ΕΤΠΑ	Λιγότερο Αναπτυγμένη	180	1.500.000
7	ΕΤΠΑ	Λιγότερο Αναπτυγμένη	181	800.000
7	ΕΤΠΑ	Λιγότερο Αναπτυγμένη	182	1.126.793

Πίνακας 2: Διάσταση 6 – δευτερεύοντες θεματικοί στόχοι ΕΚΤ+

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Κωδικός	Ποσό (EUR)

Πίνακας 3: Διάσταση 7 – Διάσταση ισότητας των φύλων ΕΚΤ+*, ΕΤΠΑ, ΤΣ και ΤΔΜ

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Κωδικός	Ποσό (EUR)

2.2.2 Προτεραιότητα 8: Τεχνική βοήθεια (ΕΚΤ+)

2.2.2.1 Παρέμβαση των Ταμείων

Σχετικά είδη δράσεων

Η παροχή τεχνικής βοήθειας συνίσταται στην τεχνική, οργανωτική και διοικητική υποστήριξη της προετοιμασίας, του σχεδιασμού, της υλοποίησης, της διαχείρισης, της παρακολούθησης, της δημοσιότητας, του ελέγχου και της αξιολόγησης των έργων και συνολικά του Προγράμματος που χρηματοδοτούνται από το ΕΚΤ+.

Περιλαμβάνονται οι ακόλουθες κατηγορίες δράσεων:

- ⇒ **Δράσεις προετοιμασίας, εφαρμογής, παρακολούθησης, επιθεώρησης**
- ⇒ **Δράσεις αξιολόγησης και εκπόνησης μελετών**
- ⇒ **Δράσεις ενίσχυσης της ικανότητας των φορέων και δικαιούχων του προγράμματος**
- ⇒ **Δράσεις πληροφόρησης και επικοινωνίας του προγράμματος**

Ενδεικτικές ομάδες πράξεων:

- Υπηρεσίες και υποστήριξη για προετοιμασία, επιλογή, αξιολόγηση, διαχείριση, παρακολούθηση και έλεγχο των έργων.
- Ενέργειες κατάρτισης των στελεχών της ΕΥΔ και των Δικαιούχων του Προγράμματος.
- Μελέτες, εμπειρογνωμοσύνες και υπηρεσίες τεχνικών συμβούλων που αφορούν στην εκπόνηση Επιχειρησιακών Σχεδίων Δράσης και οδηγιών εφαρμογής, σε ενέργειες προπαρασκευής, ωρίμανσης, εξειδίκευσης, οργάνωσης, βελτιστοποίησης της εφαρμογής, αξιολόγησης, αποτίμησης των παρεμβάσεων, έρευνες και στατιστικά στοιχεία και ιδίως νέα θέματα που προκύπτουν στην προγραμματική περίοδο 2021-2027.
- Εκπόνηση του Σχεδίου Αξιολόγησης του ΕΠ και των αξιολογήσεων που προβλέπονται από το θεσμικό πλαίσιο.
- Ενέργειες που αφορούν το κλείσιμο και την επιτυχή ολοκλήρωση των έργων της προγραμματικής περιόδου 2014 – 2020.
- Υποστήριξη και εξασφάλιση της αποτελεσματικής λειτουργίας της ΕΥΔ, των ΕΦ, των φορέων προγραμματισμού και των φορέων εφαρμογής.
- Παρεμβάσεις για την εστιασμένη υποστήριξη δικαιούχων, για την ενίσχυση της διαχειριστικής επάρκειας, προκειμένου να ανταποκριθούν στις ανάγκες υλοποίησης των έργων που αναλαμβάνουν.
- Ενέργειες πληροφόρησης, προβολής και δημοσιότητας
- Ενέργειες ενημέρωσης των δυνητικών δικαιούχων και της κοινής γνώμης

Βασικές ομάδες-στόχοι

ΕΥΔΕΠ ΠΔΜ

Ενδιάμεσοι Φορείς

Δικαιούχοι δράσεων

Ευρύ κοινό, Ομάδες στόχων δράσεων επικοινωνίας

2.2.2.2 Δείκτες

Δείκτες εκροών με τα αντίστοιχα ορόσημα και στόχους

Πίνακας 1: Δείκτες εκροών

Προτεραιότητα	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	ID [5]	Δείκτης [255]	Μονάδα μέτρησης	Ορόσημο (2024)	Στόχος (2029)

2.2.2.3. Ενδεικτική κατανομή των προγραμματισμένων πόρων (ΕΕ) ανά τύπο παρέμβασης

Πίνακας 1: Διάσταση 1 – πεδίο παρέμβασης

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Κωδικός	Ποσό (EUR)
8	ΕΚΤ+	Λιγότερο Αναπτυγμένη	179	500.000
8	ΕΚΤ+	Λιγότερο Αναπτυγμένη	180	500.000
8	ΕΚΤ+	Λιγότερο Αναπτυγμένη	181	500.000
8	ΕΚΤ+	Λιγότερο Αναπτυγμένη	182	498.254

Πίνακας 2: Διάσταση 6 – δευτερεύοντες θεματικοί στόχοι ΕΚΤ+

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Κωδικός	Ποσό (EUR)

Πίνακας 3: Διάσταση 7 – Διάσταση ισότητας των φύλων ΕΚΤ+*, ΕΤΠΑ, ΤΣ και ΤΔΜ

Αριθ. προτεραιότητας	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	Κωδικός	Ποσό (EUR)

3. Σχέδιο χρηματοδότησης

3.1. Μεταφορές και συνεισφορές

Τροποποίηση του προγράμματος που αφορά	☐ συνεισφορά στο InvestEU
	☐ μεταφορά προς μέσα υπό άμεση ή έμμεση διαχείριση
	☐ μεταφορά μεταξύ ΕΤΠΑ, ΕΚΤ+, Ταμείου Συνοχής ή προς άλλο Ταμείο ή Ταμεία

3.5. Χρηματοδοτικές πιστώσεις ανά έτος

Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας	2021	2022	2023	2024	2025	2026		2026 μόνο για το ΕΤΘΑΥ	2027		2027 μόνο για το ΕΤΘΑΥ	Σύνολο
							Χρηματοδοτικές πιστώσεις χωρίς ποσό ευελιξίας	Ποσό ευελιξίας		Χρηματοδοτικές πιστώσεις χωρίς ποσό ευελιξίας	Ποσό ευελιξίας		
ΕΤΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγμένες	30.953.268	31.844.518	32.812.366	33.610.397	34.438.796	17.645.165	17.645.164		18.081.962	18.081.961		235.113.597
ΕΚΤ+	Λιγότερο ανεπτυγμένες	10.792.048	11.102.613	11.439.923	11.717.636	12.006.546	6.151.875	6.151.874		6.304.851	6.304.851		81.972.217
ΣΥΝΟΛΟ		41.745.316	42.947.131	44.252.289	45.328.033	46.445.342	23.797.040	23.797.038	0	24.386.813	24.386.812	0	317.085.814

3.6 Συνολικά χρηματοδοτικά κονδύλια ανά ταμείο και εθνική συγχρηματοδότηση

Πίνακας 1: Συνολικά χρηματοδοτικά κονδύλια ανά ταμείο και εθνική συγχρηματοδότηση

Αριθ. στόχου πολιτικής/ειδικού στόχου του ΤΑΜ ή ΤΒ	Προτεραιότητα	Βάση για τον υπολογισμό της ενωσιακής στήριξης (συνολικό επιλέξιμο κόστος ή δημόσια συνεισφορά)	Ταμείο	Κατηγορία περιφέρειας *	Συνεισφορά της Ένωσης (α) = (ζ)+(η)	Ανάλυση της συνεισφοράς της Ένωσης		Εθνική συνεισφορά (β)=(γ)+(δ)	Ενδεικτική ανάλυση της εθνικής συνεισφοράς		Σύνολο (ε)=(α)+(β)	Ποσοστό συγχρηματοδότησης (στ)=(α)/(ε)**
						Συνεισφορά της Ένωσης μείον το ποσό ευελιξίας (ζ)	Ποσό ευελιξίας (η)		δημόσια (γ)	ιδιωτική (δ)		
ΣΠ1	1	38.000.000	ΕΤΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγμένες	32.300.000	27.391.093	4.908.907	5.700.000	5.700.000		38.000.000	0,850
ΣΠ2	2	63.000.000	ΕΤΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγμένες	53.550.000	45.411.361	8.138.639	9.450.000	9.450.000		63.000.000	0,850
ΣΠ3	3	64.477.284	ΕΤΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγμένες	41.753.307	35.408.170	6.345.137	7.368.231	7.368.231		49.121.538	0,850
ΣΠ4	4	54.700.156	ΕΤΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγμένες	46.495.132	39.431.879	7.063.253	8.205.024	8.205.024		54.700.156	0,850
ΣΠ4	5	94.439.648	ΕΚΤ+	Λιγότερο ανεπτυγμένες	80.273.701	68.074.830	12.198.871	14.165.947	14.165.947		94.439.648	0,850
ΣΠ5	6	51.500.000	ΕΤΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγμένες	56.827.384	48.192.138	8.635.246	10.028.362	10.028.362		66.855.746	0,850
ΤΒ	7	4.926.793	ΕΤΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγμένες	4.187.774	3.551.831	635.943	739.019	739.019		4.926.793	0,850
ΤΒ	8	1.998.254	ΕΚΤ+	Λιγότερο ανεπτυγμένες	1.698.516	1.440.662	257.854	299.738	299.738		1.998.254	0,850
Σύνολο ΕΤΠΑ		276.604.233			235.113.597	199.386.472	35.727.125	41.490.636	41.490.636	0	276.604.233	
Σύνολο ΕΚΤ+		96.437.902			81.972.217	69.515.492	12.456.725	14.465.685	14.465.685	0	96.437.902	
Γενικό Σύνολο		373.042.135			317.085.814	268.901.964	48.183.850	55.956.321	55.956.321	0	373.042.135	

4. Αναγκαίοι πρόσφοροι όροι

5. Αρμόδιες για το πρόγραμμα αρχές

Πίνακας 1: Αρμόδιες για το πρόγραμμα αρχές

Αρμόδιες για το πρόγραμμα αρχές	Επωνυμία του φορέα
Διαχειριστική αρχή	ΕΥΔ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
Ελεγκτική αρχή	ΕΔΕΛ
Φορέας που λαμβάνει πληρωμές από την Επιτροπή	-
Κατά περίπτωση, ο φορέας ή φορείς που λαμβάνουν πληρωμές από την Επιτροπή σε περίπτωση τεχνικής βοήθειας κατ' εφαρμογήν του άρθρου 36 παράγραφος 5	-
Λογιστική διαδικασία στην περίπτωση που η εν λόγω διαδικασία έχει ανατεθεί σε φορέα πλην της διαχειριστικής αρχής	Αρχή Πιστοποίησης

6. Εταιρική σχέση

Πεδίο κειμένου [10.000]

Στη 2^η εγκύκλιο σχεδιασμού των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων περιγράφεται η σημαντικότητα της εταιρικής σχέσης για το σχεδιασμό και την εφαρμογή των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων.

Η **αρχή της εταιρικής σχέσης** συνεπάγεται στενή συνεργασία μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης, των δημόσιων αρχών των Κρατών Μελών σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, των φορέων της κοινωνίας των πολιτών, καθώς και του ιδιωτικού τομέα. Οι εταίροι στο πλαίσιο της εταιρικής σχέσης θα πρέπει να συμμετέχουν ενεργά σε όλο τον κύκλο ζωής των Προγραμμάτων (σχεδιασμός, προετοιμασία, εφαρμογή, παρακολούθηση και αξιολόγηση).

Στο πλαίσιο της ΠΠ 2021-2027, σύμφωνα με το άρθρο 6 του σχεδίου του ΚΚΔ που αναφέρεται στην εταιρική σχέση και την πολυεπίπεδη διακυβέρνηση, κάθε Κράτος Μέλος οργανώνει εταιρική σχέση με τις αρμόδιες περιφερειακές και τοπικές αρχές». Η εταιρική σχέση, σύμφωνα με το άρθρο 6 του σχεδίου του ΚΚΔ, θα πρέπει να οργανωθεί προωθώντας τη συμμετοχή των εταίρων σε όλη τη διάρκεια της προετοιμασίας και της εφαρμογής των Προγραμμάτων, συμπεριλαμβανομένης της συμμετοχής στις επιτροπές παρακολούθησης.

Η ενεργή συμμετοχή των εταίρων και η πολυεπίπεδη διακυβέρνηση με γνώμονα την ορθή διαβούλευση, τη συμμετοχή και τον διάλογο με τους κοινωνικούς εταίρους, σύμφωνα με το Άρθρο 6 του σχεδίου ΚΚΔ και τον Ευρωπαϊκό Κώδικα Δεοντολογίας για την Εταιρική Σχέση εφαρμόστηκε σε όλα τα στάδια της προετοιμασίας και της κατάρτισης του Προγράμματος, συμβάλλοντας στη βελτίωση της συλλογικής δέσμευσης, στην αφομοίωση της στρατηγικής του τομέα μεταφορών, στην ανάπτυξη σχετικής γνώσης και τεχνογνωσίας, καθώς και στην ενσωμάτωση απόψεων και οπτικών, διασφαλίζοντας παράλληλα μεγαλύτερη διαφάνεια στη λήψη αποφάσεων.

Για την κατάρτιση του Προγράμματος Δυτικής Μακεδονίας και τον καθορισμό της στρατηγικής και των επιμέρους προτεραιοτήτων, έγιναν οι ακόλουθες ενέργειες:

- Λαμβάνοντας υπόψη την 1^η εγκύκλιο για το σχεδιασμό του νέου Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης, συγκροτήθηκαν οι Ομάδες Σχεδιασμού Προγράμματος (α.π. 463/03.02.2021) με την ΕΥΔΕΠ ΠΔΜ να αναλαμβάνει συντονιστικό ρόλο. Στις ΟΣΠ συμμετέχουν εκπρόσωποι των εξής φορέων: Αποκεντρωμένης Διοίκησης Ηπείρου – Δυτικής Μακεδονίας, Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, Δήμων της Περιφέρειας, ΠΕΠ, ΔΕΥΑ – ΔΕΤΗ Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, Δημοτικών Επιχειρήσεων, Επιμελητηρίων, Αναπτυξιακών Εταιριών, Ακαδημαϊκών και Ερευνητικών Φορέων, 3^{ης} ΥΠΕ, Γενική Αστυνομική Διεύθυνση Δυτικής Μακεδονίας, Περιφερειακή Διοίκηση Πυροσβεστικής Υπηρεσίας Δυτικής Μακεδονίας, Υπηρεσίες Πολιτικής Προστασίας Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, Εφορείες Αρχαιοτήτων, Φορείς Διαχείρισης Περιβάλλοντος, Ιερές Μητροπόλεις Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, Σύλλογοι ΑμεΑ, Πανελλαδική Συνομοσπονδία Ελλήνων Ρομά «ΕΛΛΑΝ ΠΑΣΣΕ», Σύνδεσμος Πληροφορικής και Επικοινωνιών Ελλάδας (ΣΕΠΕ), Σύνδεσμος Βιομηχανιών Βορείου Ελλάδας (ΣΒΒΕ), Σύνδεσμος Εξαγωγέων Βορείου Ελλάδας (ΣΕΒΕ), Γενική Συνομοσπονδία Επαγγελματιών Βιοτεχνών Εμπόρων Ελλάδας (ΓΣΕΒΕΕ), Γενική

Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδος (ΓΣΕΕ), Ανώτατη Διοίκηση Ενώσεων Δημοσίων Υπαλλήλων (ΑΔΕΔΥ), Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή της Ελλάδας (ΟΚΕ), Ομοσπονδία Εθελοντικών μη Κυβερνητικών Οργανώσεων Ελλάδας – ΟΕΜΚΟΕ, ΟΑΕΔ, Εργατικά Κέντρα, Εμπορικοί Σύλλογοι – Σύνδεσμοι, Συλλογικοί Φορείς κλάδου Οίνου, Συλλογικοί Φορείς κλάδου Γούνας, Αγροτικοί Συνεταιρισμοί – Ενώσεις – Σύλλογοι, Ενώσεις Παροχής Τουριστικών Υπηρεσιών, Χιονοδρομικά Κέντρα, Περιβαλλοντικές Οργανώσεις, Ενώσεις – Σύλλογοι κοινωνία των πολιτών.

- Στα μέλη της εταιρικής σχέσης – ΟΣΠ, απεστάλη με ηλεκτρονικό τρόπο στις 3/2/2021 Κείμενο Εργασίας του ΕΠ ΠΔΜ 2021-2027 στις για την υποβολή προτάσεων με ιδιαίτερη έμφαση στη συμπλήρωση των προτεινόμενων δράσεων / εμβληματικών έργων στους θεματικούς τομείς ανάπτυξης αρμοδιότητας των φορέων, με 215 παραλήπτες εμπλεκόμενους φορείς.
- Την ίδια περίοδο και με γνώμονα τη διασφάλιση της ενεργούς συμμετοχής τόσο των φορέων εταιρικής σχέσης, όσο και της κοινωνίας των Πολιτών την κατάρτιση του Επιχειρησιακού Προγράμματος Δυτικής Μακεδονίας αναρτήθηκε διαδικτυακά ερωτηματολόγιο ευρείας διαβούλευσης (1ος/2021 – 2ος /2021), το οποίο περιλάμβανε τις νέες προκλήσεις, προτεραιότητες, στοχεύσεις και ενδεικτικές δράσεις του Προγράμματος.
- Με βάση τα αποτελέσματα των διαβουλεύσεων για τη διαμόρφωση της στρατηγικής και των προτεραιοτήτων του Προγράμματος Δυτικής Μακεδονίας, ακολούθησε διαβούλευση με τους τομεακούς φορείς, προκειμένου μέσω τακτικών διαδικτυακών συνεδριάσεων να οριστικοποιηθούν οι παρεμβάσεις του ΕΤΠΑ και του ΕΚΤ που θα χρηματοδοτηθούν από το Πρόγραμμα.

Όσον αφορά τους διαθέσιμους πόρους, αλλά και τη συμπληρωματικότητα του Προγράμματος Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας με άλλα Προγράμματα της ΠΠ 2021-2027, πραγματοποιήθηκε εσωτερική διαβούλευση με τις Υπηρεσίες της ΕΑΣ και των αρμόδιων υπουργείων για τον διαχωρισμό των δράσεων.

Η διαβούλευση με τους εμπλεκόμενους και η εταιρική σχέση λαμβάνουν μόνιμη μορφή κατά τη φάση υλοποίησης με κορυφαίο όργανο την Επιτροπή Παρακολούθησης (ΕπΠα) με αρμοδιότητα μεταξύ άλλων την παρακολούθηση της υλοποίησης του ΕΠ, τη λήψη αποφάσεων για τον αποτελεσματικό και αποδοτικό προγραμματισμό και εφαρμογή του, διατυπώνοντας απόψεις και εγκρίνοντας την εξειδίκευση δράσεων, τη μεθοδολογία και τα κριτήρια αξιολόγησης των πράξεων, τις εκθέσεις υλοποίησης, τις αναθεωρήσεις, το σχέδιο αξιολόγησης κλπ.

7. Επικοινωνία και προβολή

Πεδίο κειμένου [4.500]

Κύριος επικοινωνιακός στόχος

Η βελτίωση της εικόνας των πολιτών για τη συμβολή της Πολιτικής Συνοχής της ΕΕ στη βελτίωση της καθημερινότητάς τους, μέσω της χρηματοδότησης από το ΕΠ ΔΜ δράσεων για την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης της ΔΜ, προστασίας του περιβάλλοντος και ενίσχυσης της κοινωνικής συνοχής.

Ειδικοί επικοινωνιακοί στόχοι

- Ενεργοποίηση φορέων, οργανώσεων, πολιτών και άλλων δυνητικών δικαιούχων για την αξιοποίηση των ευκαιριών χρηματοδότησης και εδραίωση εμπιστοσύνης στις διαδικασίες επιλογής και υλοποίησης των δράσεων
- Παροχή έγκυρης και έγκαιρης ενημέρωσης για το σύνολο των δράσεων του ΕΠ ΔΜ, με τη συγχρηματοδότηση της ΕΕ
- Ευαισθητοποίηση των δικαιούχων για την προστιθέμενη αξία της επικοινωνίας των έργων τους και υποστήριξή τους για ευρεία διάχυση της πληροφόρησης
- Ενίσχυση του διαλόγου με πολίτες, για τη βελτίωση της αναγνωρισιμότητας και της θετικής στάσης για το ρόλο και τη συμβολή της ΕΕ, ώστε να επικοινωνηθούν ευρέως οι ευκαιρίες και τα αποτελέσματα της Πολιτικής Συνοχής στη ΔΜ.

Κοινά – στόχοι

Γενικές κατηγορίες κοινών-στόχων αποτελούν οι δυνητικοί δικαιούχοι, οι δικαιούχοι και το ευρύ κοινό. **Οι κατηγορίες θα εξειδικεύονται** κατά το σχεδιασμό των δράσεων (ορισμός κοινού-στόχου, λαμβάνοντας υπόψη κριτήρια όπως η δημογραφία, οι γνώσεις/γνώμη/συμπεριφορές σχετικά με το μήνυμα, παράγοντες/μέσα που επηρεάζουν την κοινή γνώμη κλπ)

Ενδεικτικά αναφέρονται:

- Δυνητικοί Δικαιούχοι/Δικαιούχοι (Εθνικές/Περιφερειακές/Τοπικές Αρχές και Αναπτυξιακοί Φορείς, Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, επιχειρήσεις κλπ)
- Ευρύ κοινό (κάτοικοι & επισκέπτες)
- Πολλαπλασιαστές Πληροφόρησης/Κοινωνία των πολιτών (επαγγελματικές οργανώσεις, επιμελητήρια, οικονομικοί & κοινωνικοί εταίροι, ΜΚΟ, εκπαιδευτικά ιδρύματα κλπ)
- ΜΜΕ, διαμορφωτές κοινής γνώμης
- Ειδικές κατηγορίες (ευπαθείς ομάδες, ΑμεΑ, νέοι, γυναίκες, μαθητές, επαγγελματικές ομάδες, κάτοικοι ορεινών-μειονεκτικών περιοχών κλπ)

Μέσα επικοινωνίας συμπεριλαμβανομένης της προβολής μέσω social media

Θα αξιοποιηθούν μέσα και εργαλεία επικοινωνίας, ανάλογα με τον επικοινωνιακό στόχο, το

κόστος, το κοινό-στόχο και τη χρονική στιγμή της υλοποίησης των δράσεων, ενώ λαμβάνονται υπόψη και τα αποτελέσματα της Αξιολόγησης της Στρατηγικής Επικοινωνίας του ΕΠ ΔΜ 2014–2020.

Ενδεικτικά αναφέρονται:

Μέσα	Εργαλεία
Δικτύωση	<ul style="list-style-type: none"> Με άτομα ή φορείς που δραστηριοποιούνται στη ΔΜ και μπορούν να λειτουργήσουν ως πολλαπλασιαστές (Europe Enterprise Network, EDIC ΔΜ, Πανεπιστήμιο, Περ/κή Δ/ση Εκπ/σης, δημοσιογράφοι, ΜΜΕ, κα)
Ψηφιακή Παρουσία	<ul style="list-style-type: none"> Νέος ιστότοπος - σύνδεση με εθνικό ιστότοπο Λογαριασμοί στα κύρια μέσα κοινωνικής δικτύωσης, (Facebook: ευρύ κοινό, influencers, Instagram: νέοι, influencers, Twitter: decisionmakers, stakeholders LinkedIn: φορείς δικτύωσης, YouTube: νέοι, influencers) Προβολή σε online μηχανές αναζήτησης (SEO)
Εκδηλώσεις	<ul style="list-style-type: none"> Ημερίδες Ενημέρωσης Εκδηλώσεις/Συνέδρια με φορείς
Γραφείο Τύπου & Έμμεση Δημοσιότητα	<ul style="list-style-type: none"> Δελτία Τύπου, Αρθρογραφία, Δημοσιεύματα Συνεντεύξεις Τύπου e-Newsletter
Έντυπο & Ηλεκτρονικό Ενημερωτικό Υλικό	<ul style="list-style-type: none"> Οδηγός Δημοσιότητας για Δικαιούχους Έντυπα & Αφίσες Video έργων & καλών πρακτικών, Storytelling
Προβολή στα ΜΜΕ, το Διαδίκτυο & τα Social Media	<ul style="list-style-type: none"> Τηλεόραση Ραδιόφωνο Τύπος Premium Display Ads Google Ads Social Media Ads
Ολοκληρωμένες εκστρατείες προβολής	<ul style="list-style-type: none"> Συμμετοχή σε εκστρατείες της ΕΕ Εκστρατείες ειδικού σκοπού

Προϋπολογισμός

Ο προϋπ/σμός θα διαμορφωθεί με βάση τις ανάγκες επικοινωνίας και τον προϋπ/σμό του ΕΠ ΔΜ (Τεχνική Βοήθεια). Με την περιγραφή των δράσεων θα παρέχεται ενδεικτικός οικονομικός προγραμματισμός ανά δραστηριότητα/μέσο και έτος.

Παρακολούθηση και Αξιολόγηση

Η αξιολόγηση της επικοινωνίας προδιαγράφεται από το στάδιο σχεδιασμού των επικοινωνιακών ενεργειών και μέσων/εργαλείων, παρακολουθείται κατά την υλοποίηση και αποτιμάται μετά την ολοκλήρωση. Η αξιολόγηση υλοποιείται αξιοποιώντας δείκτες υλοποίησης (outputs), αποτελέσματος (result), επιπτώσεων (impact).

Δείκτες υλοποίησης	Δείκτες αποτελέσματος	Δείκτες επιπτώσεων
Επισκεψιμότητα ιστοσελίδας	Βαθμός ικανοποίησης χρηστών	Αναγνωρισιμότητα ΕΠ ΔΜ και έργων Θετική άποψη για το ΕΠ ΔΜ και τη συμβολή της ΕΕ
Socialmedia Αριθμός σελίδων Αριθμός & Τύπος Αναρτήσεων	Αριθμός fans/followers, Engagement (comments, reactions, re-tweets, hashtag exposure)	
Αριθμός εκδηλώσεων	Αριθμός συμμετεχόντων Βαθμός ικανοποίησης/χρησιμότητας	
Αριθμός καταχωρίσεων σε ΜΜΕ	Audience recall καμπάνιας/ενέργειας	
Συχνότητα εκπομπών ρ/τ σποτ		

Επιπλέον, προβλέπεται διενέργεια ερευνών αναγνωρισιμότητας και αξιολογήσεων της Στρατηγικής Επικοινωνίας.